

Budapest,
1999. augusztus 18.,
szerda

73. szám

Ára: 630,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

		Oldal
68/1999. (VIII. 18.) FVM r.	Az 1999. évi termésű közraktárba letett búza külön támogatásáról	4682
10/1999. (VIII. 18.) HM r.	A rádió-mérőszolgálati tevékenység és a rádiózavar-elhárítás rendjéről a kormányzati célú frekvenciagazdálkodásban	4682
9/1999. (VIII. 18.) KöM r.	A környezetvédelmi és területfejlesztési ágazatba tartozó egyes szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 4/1997. (I. 10.) KTM rendelet módosításáról	4686
10/1999. (VIII. 18.) NKÖM r.	A nógrádsápi római katolikus templom műemléki környezetének kijelöléséről	4689
11/1999. (VIII. 18.) NKÖM r.	Jósvafő község területén műemléki jelentőségű terület és annak műemléki környezete védetté nyilvánításáról	4691
12/1999. (VIII. 18.) NKÖM r.	Egyes műemlékek védetté nyilvánításáról, illetőleg műemléki védettség megszüntetéséről	4694
32/1999. (VIII. 18.) OM r.	Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról	4699
17/1999. (VIII. 18.) PM r.	A Vámtarifa Magyarázatról szóló 23/1990. (XII. 3.) PM rendelet módosításáról	4783
18/1999. (VIII. 18.) PM r.	Az illeték megállapításának mellőzéséről	4789
	Helyesbítés	4790

II. rész JOGSZABÁLYOK

A Kormány tagjainak rendeletei

A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 68/1999. (VIII. 18.) FVM rendelete

az 1999. évi termésű közraktárba letett búza külön támogatásáról

Az agrártámogatások igénybevételének általános feltételeiről szóló 273/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet 1. §-a (3) bekezdésének *d*) pontjában kapott felhatalmazás alapján az alábbiakat rendelem el:

1. §

(1) Az agrárgazdasági célok 1999. évi költségvetési támogatásáról szóló 8/1999. (I. 20.) FVM rendelet (a továbbiakban: R.) 69. §-ának (3) bekezdése alapján közraktárba helyezett búzáról kiállított közraktári jegy fedezetre legfeljebb egyéves lejáratra felvett hitel után e rendelet alapján a hitelszerződés teljes időtartamára — illetve amennyiben a hitelszerződés egy évnél rövidebb lejáratra szól és legfeljebb egyszeri meghosszabbítására kerül sor, összességében akkor is legfeljebb egy év időtartamra — további hatvan százalékos mértékű kamattámogatás vehető igénybe, az R. 69. §-ának (5) bekezdésében, valamint az R. 70. §-ában meghatározott módon.

(2) A kamattámogatás szempontjából figyelembe veendő jegybanki alapkamat mértékét a hitelszerződésben fel kell tüntetni.

(3) A kamattámogatás kiszámításának módjáról egyebekben az R. 10. számú mellékletében foglaltakat kell megfelelően alkalmazni.

(4) A támogatást a 10032000-01905616 számú APEH Agrárfinanszírozás támogatása folyósítási számláról kell teljesíteni.

2. §

(1) A közraktárban elhelyezett búza után 15 forint/tonna/hét tárolási támogatás vehető igénybe utólag és legfeljebb tizenkét hónap időtartamra, amennyiben az 1. §-ban foglaltak alapján is támogatást vesznek igénybe.

(2) A tárolt búza mennyiségéről, a tárolás kezdő és befejező időpontjáról a közraktár igazolást állít ki.

(3) A támogatást az igénylő a területileg illetékes adóhatóságtól igényelheti. A támogatás folyósításához mellékelni kell az agrártámogatások igénybevételének általános feltételeiről szóló 273/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet — a megyei földművelésügyi hivatalnak a közraktár által kiadott igazolás alapján ellenjegyzett — 1. számú mellékletét és a kamattámogatás igényléséhez szükséges hitelszerződést.

(4) A támogatást a 10032000-01905630 számú APEH Piacrajutást elősegítő támogatások folyósítási számláról kell teljesíteni.

3. §

(1) E rendelet a kihirdetése napján lép hatályba, rendelkezéseit pedig a rendelet hatálybalépése előtt közraktárba letett 1999. évi termésű búzára is alkalmazni kell.

(2) A rendelet hatálybalépésével egyidejűleg az R. 69. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A közraktárba letett búzára, valamint takarmánykukoricára közraktári jegy fedezet alapján hitelintézettől, illetve közraktártól felvett legfeljebb egyéves lejáratra engedélyezett hitel után kamattámogatás vehető igénybe. A kamattámogatás igénybevételének feltétele, hogy a terméket az igénylő kizárólag saját gazdaságában termelje meg, illetve az integrátor az integráció keretében termeltesse meg.”

Dr. Szabadi Béla s. k.,

földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi politikai államtitkár

A honvédelmi miniszter 10/1999. (VIII. 18.) HM rendelete

a rádió-mérőszolgálati tevékenység és a rádiózavar-elhárítás rendjéről a kormányzati célú frekvenciagazdálkodásban

A frekvenciagazdálkodásról szóló 1993. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Ft.) 3. §-a (2) bekezdésének *a*) pontjában kapott felhatalmazás alapján — az Ft. 3. §-a (3) bekezdésének *j*), *l*) pontjára, a 4. § (1) bekezdésének *b*) pontjára, továbbá a kormányzati célú frekvenciagazdálkodás szervezetének létrehozásáról, valamint a kormányzati frekvenciagazdálkodás rendjéről szóló 17/1994. (II. 9.) Korm. rendelet előírásaira figyelemmel — a kormányzati célú frekvenciagazdálkodás egyes tevékenységeiről a következőket rendelem el:

I. Fejezet

ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK

1. §

E rendelet alkalmazásában

1. *EMC (elektromágneses összeférhetőség) vizsgálat*: az egyes rádiószolgálatok és rádiótávközlő berendezéseik összeférhetőségének, egymásra gyakorolt hatásának vizsgálata a zavarmentes együttes működés feltételeinek megállapítása céljából.

2. *Frekvencia-megfigyelés*: a frekvenciagazdálkodó szervezetnek a frekvenciasáv tervezett, összehangolt felhasználását, az adatszolgáltatást és az információgyűjtést segítő, a rádió-mérőszolgálat útján végzett frekvenciaspektrum megfigyelő és értékelő tevékenysége.

3. *Rádió-mérőszolgálati tevékenység*: a frekvenciagazdálkodó szervezet egyik alaptevékenysége a rádiótávközlési szolgálatok rádiózavar-mentes megvalósításának és működésének biztosításához.

4. *Rádiómérés*: a rádióhullámok vételén alapuló, mindazon mérések összessége, melyeket az ellenőrzés, a rádiózavar-elhárítás, a frekvencia-megfigyelés és egyéb rádió-mérőszolgálati tevékenységek ellátása érdekében hajt végre.

5. *Rádiózavar*: nem kívánt elektromágneses energiának valamely rádiótávközlési szolgálatban a vételre gyakorolt hatása, amely az átvitel minőségének olyan csökkenésében, az információ olyan torzulásában, illetőleg veszteségében jelentkezik, ami elkerülhető lett volna a nem kívánt energia megjelenése nélkül.

6. *Rádiózavar-elhárítás*: rádiózavar megszüntetése zavarvizsgálat végrehajtásával és rádiózavar-elhárító intézkedések alkalmazásával.

7. *Zavarvizsgálat*: a rádiózavar-elhárítás érdekében végzett rádiómérések, vizsgálatok, adatgyűjtések és elemzések összessége.

II. Fejezet

A RENDELET ALKALMAZÁSI KÖRE

2. §

(1) A rendelet alkalmazási köre kiterjed a kormányzati célú rádiótávközléssel kapcsolatos frekvenciagazdálkodási tevékenységekre vonatkozóan:

- a) a rádió-mérőszolgálati tevékenységre;
- b) a rádiózavar-elhárítás és az ellenőrzés a) ponton kívüli feladataira.

(2) A rendelet alkalmazási köre kiterjed a kormányzati célú frekvenciagazdálkodás körébe tartozó szervekre és szervezetekre:

- a) a Kormányzati Frekvenciagazdálkodási Hivatalra (a továbbiakban: hatóság);
- b) a 204/1997. (XI. 19.) Korm. rendelettel megállapított Frekvenciasávok Nemzeti Felosztási Táblázatának 20. számú

melléklete szerinti kormányzati célú frekvenciát felhasználó szervekre (a továbbiakban: felhasználó).

(3) A belügyminiszter irányítása, felügyelete alá tartozó felhasználót a Belügyminisztérium képviseli. Egyedi, sürgősségi esetekben és a rádiómérések során, ha a hatóság és a felhasználó közvetlen kapcsolatba kerül, a kapcsolatot kezdeményező tájékoztatja a Belügyminisztériumot.

(4) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, a két- vagy többoldalú nemzetközi megállapodás alapján a Magyar Köztársaságban tevékenykedő külföldi fegyveres szervek frekvenciahasználatával összefüggő esetekben e rendelet előírásait kell alkalmazni.

III. Fejezet

AZ ELJÁRÁS RENDJE

Rádió-mérőszolgálati tevékenység

3. §

(1) A tevékenység kiterjed a rádiózavar-elhárítással, az ellenőrzéssel, a frekvencia-megfigyeléssel és az adatszolgáltatással összefüggő mérésekre.

(2) A tevékenység megvalósulhat hatósági kezdeményezésre, bejelentésre, illetőleg felkérésre.

(3) A hatóság külön megállapodás alapján a felhasználó és más szervek mérőkapacitását a rádió-mérőszolgálati tevékenységhez igénybe veheti, illetőleg a felhasználót saját mérőkapacitásával támogathatja.

(4) A mérőkapacitások (3) bekezdés szerinti alkalmazása a hatóság és a felhasználó között térítésmentes, más szervek vonatkozásában a térítés — külön rendelkezés hiányában — megállapodásban rögzítettek szerint történik.

Rádiózavar-elhárítás

4. §

A hatóság a kormányzati célú rádiószolgálatok üzemében észlelt rádiózavar esetén a felhasználó bejelentésére, illetőleg saját rádiómérései alapján zavarvizsgálatot végez vagy kezdeményez. A polgári hírközlési hatóság felkérésére a felhasználónál zavarvizsgálatot végez.

5. §

A rádiózavart elszenvedő felhasználó a zavarbejelentést megelőzően megvizsgálja a zavart rádiótávközlő állomás (a továbbiakban: állomás) műszaki állapotát, a rádiószolgálatra vonatkozó szabályok betartását, illetőleg a természeti körülményeket a nem rádiózavartól származó vételi hiba felfedezésére, ellenőrzi a hatóság által meghatározott műszaki követelmények és feltételek betartását.

6. §

- (1) A rádiózavart a hatóságnál írásban lehet bejelenteni.
- (2) A bejelentés tartalmazza:
- a bejelentő adatait (név, cím, telefonszám);
 - a zavart állomás, rádiótávközlő hálózat (a továbbiakban: hálózat) üzemeltetőjének megnevezését, telephelyét;
 - a zavart állomás, hálózat rádióengedélyének számát;
 - a zavart frekvenciá(ka)t;
 - az észlelt rádiózavar leírását [a feltételezett zavar jellege, zavarás intenzitása, hatása az állomás, hálózat rendeltetésszerű használatára, a zavarás időpontja(i), időtartama, gyakorisága, a feltételezett zavarforrás megnevezése, települési helye vagy iránya és egyéb rendelkezésre álló információk];
 - a rendelkezésre álló, zavarást bizonyító dokumentumokat;
 - a bejelentés keltét.
- (3) Kiemelt biztonságot igénylő rádiószolgálat (légiforgalmi rádiónavigációs, rádiólokációs) és kiemelt eseményt biztosító rádiószolgálatok rádiózavarása esetén a zavar szóban is bejelenthető, annak utólagos írásos megerősítésével.

7. §

- (1) A zavarvizsgálatot a hatóság a bejelentés kézhezvételekor megkezdi. Egyidejűleg több felhasználótól érkező zavarbejelentés esetén a zavarvizsgálat sorrendjét a hatóság vezetője állapítja meg.
- (2) A hatóság a zavarvizsgálat végrehajtása érdekében a felhasználótól (bejelentőtől) adatszolgáltatást kérhet, illetőleg a polgári hírközlési hatóságtól adatszolgáltatást kezdeményezhet.
- (3) A hatóság a rádiózavar okának megállapítására:
- bármely állomást, hálózatot, nagyfrekvenciás villamos berendezést, illetőleg nagyfrekvenciás jelet vagy mellékhatást keltő berendezést rádiómérés útján ellenőrizhet;
 - bármely kormányzati célból engedélyezett állomást, hálózatot, nagyfrekvenciás villamos berendezést, illetőleg nagyfrekvenciás jelet vagy mellékhatást keltő berendezést (annak tartozékaival együtt) az alkalmazás helyszínén megvizsgálhat, amennyiben az *a)* pont alapján zavaró jelleg állapítható meg;
 - együttműködik a rádiózavar elhárításában érintett felhasználó zavarkivizsgáló szervezetével.
- (4) A zavarvizsgálatról a hatóság jegyzőkönyvet vesz fel, amelyet 5 évig megőriz.
- (5) A jegyzőkönyv megállapítása alapján a hatóság előzetesen szóban, majd írásban megerősítve kezdeményezi:
- a rádiózavart okozó felhasználónál a rádiózavarás megszüntetését az Ft. 21. §-ának (4) és (5) bekezdése szerint;
 - a polgári hírközlési hatóságnál a rádiózavar vizsgálatát és annak elhárítását, amennyiben a zavarást nem

kormányzati célú állomás, hálózat, illetőleg rádiótávközlő berendezés okozza;

c) a bejelentőnél, illetőleg a polgári hírközlési hatóságnál az Ft. 21. §-ának (5) bekezdése alapján a rádiózavart elszenvedő rádiótávközlő berendezés megváltoztatását.

(6) A rádiózavart okozó felhasználó — a rendeltetéséből adódó feladatok végrehajtása mellett — haladéktalanul megteszi a tőle elvárható intézkedést a költségek egyidejű viselésével.

(7) A zavarvizsgálat végrehajtásáról, főbb megállapításairól és a tett intézkedésekről a hatóság a bejelentőt, illetőleg amennyiben érintett, a polgári hírközlési hatóságot írásban tájékoztatja.

8. §

(1) A rádiózavart bejelentő a bejelentését visszavonhatja, a bejelentés óta történtek részletes leírása és a visszavonás indokolása mellett. A hatóságok a felkérés, illetőleg a kezdeményezés visszavonásának okáról egymást tájékoztatják.

(2) A bejelentő a rádiózavar-elhárításról kapott tájékoztató után írásban nyilatkozik az eredményességről és a rádiózavar megszűnéséről.

9. §

A hatóság a rádiózavar-elhárítást rendkívüli állapot, szükségállapot és veszélyhelyzet idején soron kívül végzi.

10. §

(1) A hatóság a rádiózavar-elhárítást a felhasználó indokolása alapján soron kívül végzi:

- nemzetközi szerződés, megállapodás és más állami kötelezettségvállalás fennállása esetén;
- fontos nemzetbiztonsági vagy közbiztonsági ok fennállása esetén.

(2) A hatóság a zavarvizsgálatot nemzetközi zavarbejelentésre soron kívül megkezdi abban az esetben is, ha a zavarbejelentés a polgári hírközlési hatóságtól érkezik.

Ellenőrzés

11. §

(1) A hatóság a jogszerű frekvenciahasználat követelményei, feltételei megtartásának és biztosításának érdekében hatósági ellenőrzést végez a felhasználóknál, amely kiterjed:

- rádiótávközlő berendezések és azokból létrehozott állomások, hálózatok vonatkozásában:
 - a frekvenciakijelölési határozatban, a rádióengedélyben, valamint a típus (egyedi) engedélyben, illetőleg a

megfelelőség alapvető követelményeiben meghatározott műszaki előírások és feltételek teljesítésére,

— állomások, hálózatok rádióforgalmazására és a forgalmazási szabályok megtartására;

b) nagyfrekvenciás villamos berendezések, valamint nagyfrekvenciás jelet vagy mellékhatást keltő berendezések vonatkozásában kizárólag rádiózavar okozása esetén:

— a nagyfrekvenciás villamos berendezés engedélyében meghatározott műszaki előírások és feltételek vizsgálatára,

— a megfelelés alapvető követelményei megtartásának vizsgálatára,

— a berendezés használatával kapcsolatos feltételek megtartására.

(2) Az ellenőrzés végrehajtását az Ft. 3. § (3) bekezdés d), e) és f) pont és a 4. § (1) bekezdés b) pont felhatalmazása alapján kiadott miniszteri rendeletek szabályozzák.

Frekvencia-megfigyelés

12. §

A hatóság frekvencia-megfigyelési feladatokat hajt végre:

a) frekvenciagazdálkodási feladatainak — kiemelten a spektrumgazdálkodás, a hatósági eljárások — támogatására;

b) megelőzőként a rádiószolgálatok rádiózavar-mentes működési feltételeinek biztosítására;

c) polgári hírközlési hatóság kezdeményezésére.

13. §

(1) A hatóság az állomások, hálózatok műszaki jellemzőit méri:

a) elemzések készítéséhez a sávfelosztás és a frekvenciakiosztási tervek elkészítése céljából;

b) adatok gyűjtéséhez az állomások működéséről a sáv és a frekvencia kijelölhetőségének, illetőleg a felhasználás engedélyezhetőségének vizsgálata céljából;

c) statisztikai információk gyűjtéséhez a sávfoglaltság műszaki és felhasználási jellemzőiről az adatszolgáltatási tevékenység érdekében.

(2) A hatóság EMC vizsgálatokat végez:

a) a frekvenciakiosztási tervek elkészítéséhez;

b) a frekvenciakijelölési és a rádióengedélyezési eljárás támogatásához;

c) a lehetséges rádiózavar-források feltérképezéséhez;

d) a rádiótávközlő berendezések, nagyfrekvenciás villamos berendezések, valamint nagyfrekvenciás jelet vagy mellékhatást keltő berendezések elektromágneses összeférhetőségének megállapítására.

Nemzeti és nemzetközi rádió-mérőszolgálati tevékenység

14. §

A hatóság a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium, a polgári hírközlési hatóság, illetőleg az Észak-atlanti Szerződés Szervezete illetékes szervének felkérésére nemzeti és nemzetközi együttműködésben rádió-mérőszolgálati tevékenységet lát el:

a) a Nemzetközi Távközlési Egyesület Rádiószabályzatában meghatározott rádiószolgálatok rádiózavar-mentes működésének biztosítása,

b) a frekvenciasáv felosztásának szükség szerinti megváltoztatása érdekében.

IV. Fejezet

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

15. §

A rádiómérés — a mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény 6. §-ának (1) bekezdése értelmében — joghatással járó tevékenység. A hatóság a rádióméréseket hitelesített vagy használati etalonnal ellenőrzött mérőeszközzel végzi.

16. §

A rádiómérő, ellenőrző és a rádiózavar-elhárító szolgálat működési rendjét a hatóság vezetője állapítja meg.

17. §

(1) A rádiómérés útján, illetőleg a személyes (helyszíni) ellenőrzés során szerzett frekvenciaadatokat, információkat a hatóság csak az 2. § (1) bekezdésében meghatározott tevékenységek hatósági eljárásaiban, valamint az Ft. 4. §-ának (3) bekezdésében meghatározott adatszolgáltatások érdekében — a vonatkozó jogszabályok betartásával — használhatja fel.

(2) A hatóság rádiómérés útján megfigyelt (rögzített) rádióforgalmazások információtartalmát kizárólag a forgalmazási szabályokkal összefüggő jogsértések megállapítására és bizonyítására — a vonatkozó jogszabályok betartásával — használhatja.

18. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Szabó János s. k.
honvédelmi miniszter

**A környezetvédelmi miniszter
9/1999. (VIII. 18.) KöM
rendelete**

**a környezetvédelmi és területfejlesztési ágazatba tartozó
egyes szakképesítések szakmai
és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló
4/1997. (I. 10.) KTM rendelet módosításáról**

A szakképesítésről szóló 1993. évi LXXVI. törvény 5. §-a (1) bekezdésének *b*) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) A környezetvédelmi és területfejlesztési ágazatba tartozó egyes szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 4/1997. (I. 10.) KTM rende-

let (a továbbiakban: R.) mellékletének Jegyzéke helyébe e rendelet *1. számú mellékletének* Jegyzéke lép, az OKJ azonosító számok a Jegyzékbe foglaltak szerint módosulnak.

(2) Az R. melléklete kiegészül az e rendelet *2. számú mellékletében* foglaltakkal.

2. §

E rendelet a kihirdetését követő 5. napon lép hatályba, egyidejűleg az R. mellékletének környezeti asszisztensre vonatkozó szakmai és vizsgakövetelményei hatályukat veszítik.

Dr. Pepó Pál s. k.,
környezetvédelmi miniszter

1. számú melléklet a 9/1999. (VIII. 18.) KöM rendelethez

JEGYZÉK

OKJ azonosító száma	Szakképesítés megnevezése	Bevezetésének kezdő napja	Alkalmazásának utolsó napja
52 7872 01	Barlangi idegenvezető	A rendelet hatálybalépésének időpontja	Visszavonásig
52 5470 01	Hulladékkezelő technikus	A rendelet hatálybalépésének időpontja	Visszavonásig
54 5470 01	Környezet- és hidrotechnológus	A rendelet hatálybalépésének időpontja	Visszavonásig
33 7898 01	Környezet- és természetvédelmi szakmunkás	A rendelet hatálybalépésének időpontja	Visszavonásig
33 7898 02	Környezetvédelmi laboráns	A rendelet hatálybalépésének időpontja	Visszavonásig
52 5470 02	Környezetvédelmi mérés technikus	A rendelet hatálybalépésének időpontja	Visszavonásig
53 5470 03	Környezetvédelmi szakelődő	A rendelet hatálybalépésének időpontja	Visszavonásig
52 5470 04	Környezetvédelmi technikus (szakirány megnevezésével)	A rendelet hatálybalépésének időpontja	Visszavonásig
33 7898 03	Települési hulladékkezelő	A rendelet hatálybalépésének időpontja	Visszavonásig
21 7898 01	Települési hulladékgyűjtő és -szállító	A rendelet hatálybalépésének időpontja	Visszavonásig
52 5470 05	Települési környezetvédelmi technikus	A rendelet hatálybalépésének időpontja	Visszavonásig
52 5470 06	Természetvédelmi technikus	A rendelet hatálybalépésének időpontja	Visszavonásig

2. számú melléklet
a 9/1999. (VIII. 18.) KöM rendelethez

Környezet- és hidrotechnológus

I. A szakképesítés Országos Képzési Jegyzékben szereplő adatai

1. A szakképesítés azonosító száma: 54 5470 01
2. A szakképesítés megnevezése: Környezet- és hidrotechnológus

3. A szakképesítés megszerzésének előfeltételei: műszaki technikus vagy környezetvédelmi szakelődői végzettség, továbbá egy év szakirányú üzemi gyakorlat.

II. A szakképesítés munkaterülete

1. A képzés célja

Ipari, mezőgazdasági és szolgáltató üzemek részére olyan környezetvédelmi szakember biztosítása, aki az általános környezetvédelmi feladatok ellátása mellett alkal-

mas az üzemi környezetvédelem vezetésére és szervezésére, különös tekintettel az üzemi vízgazdálkodás irányítására és racionalizálására.

2. A munkaterület jellemzése

Önálló vagy beosztott munkakörökben:

- az üzem környezetvédelmi feladatainak vezetése és szervezése,
- az üzem vízhasználatának irányítása, a vízhasználat környezetvédelmi célú racionalizálása,
- a technológiai vízfogyasztás, az ipari szennyvíztisztítás, a kibocsátott víz mennyiségi és minőségi ellenőrzése,
- a környezet- és természetvédelmi jogszabályok, rendeletek és helyi előírások betartása,
- az üzem környezeti állapotával kapcsolatos adatok feldolgozása, nyilvántartása, beszámoló készítése,
- az üzem környezetvédelmi létesítményeinek ellenőrzése, üzemeltetése,
- a fejlesztéshez kapcsolódó engedélyezési eljárásokban való közreműködés,
- kapcsolattartás a környezet- és természetvédelmi, valamint vízügyi hatóságokkal és a területi önkormányzatokkal.

3. A szakképesítéssel betölthető munkakör, foglalkozás

FEOR szám	FEOR megnevezés
2910	Vezető (környezetvédelmi szakmai)
3126	Környezetvédelmi megbízott
3126	Környezetvédelmi technikus

III. Szakmai követelmények

1. A foglalkozás gyakorlása során előforduló legfontosabb feladatcsoportok:

- az üzem környezetvédelmi állapotának feltárása, környezetvédelmi adatbázis létrehozása,
- környezetvédelmi feladattervek (munkaprogramok) összeállítása, a végrehajtás vezetése és szervezése,
- a környezetvédelmi célberendezések karbantartásának megszervezése,
- az ellenőrző mérőműszerek üzemeltetése és karbantartásának szervezése,
- az ellenőrző vizsgálatok adatainak rendszerezése, elemzése és nyilvántartása, szükség esetén javaslattevés a technológia korszerűsítésére, a szennyezőanyag csökkentése és a vízfelhasználás ésszerűsítése érdekében,
- az üzemi technológiai folyamatok figyelemmel kísérése a vízhasználat és a szennyezőanyag kibocsátás szempontjából,
- a rendszeres és időszakos környezetvédelmi ellenőrző mintavételek és mérések megszervezése vagy önálló elvégzése és dokumentálása,

- a víz, szennyvíz, levegő szennyezettségét csökkentő kezelő, tisztító és a hulladék gyűjtését, ártalmatlanítását biztosító berendezések működésének ellenőrzése,
- a gyártástechnológia részét képező egyéb szennyezőanyag-csökkentő berendezések működésének, állapotának, a kibocsátási határértékek betartásának ellenőrzése,
- adatszolgáltatás és beszámolók készítése, az üzem vezetőségének és dolgozóinak tájékoztatása, figyelemfelkeltés az üzemmenet környezeti szempontból kritikus pontjaira,
- kárelhárítási tervek készítése, vagy készíttetése,
- vízügyi és környezetvédelmi hatósági engedélyeztetési eljárások anyagának az üzem belüli előkészítése,
- kapcsolattartás a hatóságokkal, jelentések készítése, engedélyezési eljárások ügyintézése, részvétel a hatósági ellenőrzési bejárásokon,
- részvétel az üzemvitelhez kapcsolódó környezetvédelmi előírások és „belső” szabályok kialakításában,
- az üzem belüli környezetvédelmi oktatás megszervezése,
- a környezet- és természetvédelmi előírások betartásának ellenőrzése.

2. Elméleti ismeretek és azok követelményei

Ismeret szintjén tudja:

- a környezetvédelem alapfogalmait,
- a víznek mint környezeti elemnek a minősítési eljárásait,
- az üzemi vízhasználat szabályozásának jelentőségét, a mennyiségi és minőségi szabályozás módját,
- azt, hogy a leggyakoribb szennyeződések milyen hatást gyakorolnak a vízi ökoszisztémákra, az öntisztulás folyamatára,
- a vízellátás módjait, a vízhasználó berendezések működését, az ellenőrzési pontokat,
- a vízhasználat ellenőrzési módszereit, a vízképződés, a korrózió, a lerakódás okait és folyamatát, a csökkentési, ellenőrzési és szabályozási módokat,
- a víz- és szennyvízkezelés elméleti alapjait, módszereit, alapfolyamatait, alpműveleteit, a berendezések alkalmazástechnikai paramétereit,
- a víz- és szennyvíziszapok víztelenítési eljárásait és ártalmatlanítási módjait,
- a vízminőségvédelem szabályozásának alapjait, a vízminőségvédelem helyi, regionális és országos szervezetét,
- a levegőszennyezettség élővilágra gyakorolt hatását,
- a levegőszennyezetést csökkentő eljárásokat, berendezéseket és az ellenőrzési módszereket,
- a talajszennyezettség fogalmát, a talajmintavétel módjait és eszközeit,
- a hulladék fajtáit, összetételét, környezeti veszélyességét, hasznosításának és ártalmatlanításának módszereit, az alkalmazott kezelési technológiák közötti összefüggéseket,
- a hulladéklerakó-helyek lehetséges hatásait környezetiükre (légszennyezés, vízszennyezés, talajszennyezés, felszín alatti szennyeződés, zajszennyezés, negatív esztétikai hatás, élővilágban okozott károk, robbanás- és égésveszély),

— a radioaktív hulladék fajtáit, a környezetre gyakorolt hatásukat és kezelésük alapjait,

— a hulladéklerakó-helyek műszaki kialakításának környezetföldtani és környezetvédelmi szempontjait,

— a nyersolaj és az olajszármazékok előfordulási formáit és mozgását a talajban, hatásukat a vízminőségre és a növényekre,

— a zajvédelem és rezgésellenőrzés alapfogalmait, a zaj és rezgés élettani hatásait, az előírt határértékeket, a zajhatás és rezgés hatás okait, megszüntetési módjait és mérési eszközeit,

— a környezetvédelem különböző területein alkalmazott legfontosabb technológiák alapjait, eljárásait,

— a környezetvédelmi tevékenységet végző államigazgatási, tudományos és oktatási intézményrendszer felépítését, tevékenységét, valamint a környezetvédelemmel foglalkozó civil szerveződések.

Megértés szintjén tudja:

— a környezetvédelem és a termelési technológiák kapcsolatát,

— a hidraulika és hidrogeológia alaptörvényeit,

— az elemek és vegyületcsoportok környezet- és egészségkárosító hatását, továbbá az ellenük való védekezés technológiáját,

— a környezetben leggyakrabban előforduló kémiai, biológiai, fizikai folyamatokat és hatásukat (pl. szervesanyag-lebomlás, nitrifikáció, oxidáció, redukció stb.),

— a hidrobiológiai, a vízkémiai, a meteorológiai, a vízgeokémiai és a vízkészlet-gazdálkodási összefüggéseket,

— a mérés technika elméleti alapjait, a környezetvédelemben alkalmazott gépészeti berendezések működési elvét,

— az alapvető természetvédelmi fogalmakat (védett területek, terület nélkül védett természeti értékek, földtani természetvédelem, tájvédelmi és kultúrtörténeti értékek) és az azokkal kapcsolatos működtetési feladatokat,

— a környezeti hatásvizsgálat, a környezeti auditálás és a környezeti menedzsment alapfogalmait és gyakorlatát,

— a szabványosítás és minőségbiztosítás elméleti alapjait, jelentőségüket,

— a környezetvédelmi törvényt és a kapcsolódó jogszabályokat,

— a környezetvédelem közgazdasági alapkérdéseit, a makro- és mikrogazdasági szempontok érvényesülését a környezetgazdálkodásban és a vállalati gazdálkodásban,

— a kapcsolódó biztonságtechnikai előírásokat,

— az alapvető vezetési, szervezési ismereteket, alkalmazásuk módját,

— a számítástechnikai programokat és a statisztikai alapjait.

3. A feladatcsoportokban foglalt feladatok gyakorlati követelményei

Alkalmazás szintjén:

— a környezetvédelmi és ipari vízgazdálkodási ismeretekre alapozva legyen képes az üzem környezetvédelmének irányítására, racionalizálási javaslatok készítésére,

— a vonatkozó környezet- és természetvédelmi jogszabályokból, rendeletekből, előírásokból és határértékekből, valamint a szennyezőanyag kibocsátására vonatkozó mérési eredményekből legyen képes adatbázist létesíteni, kezelni, folyamatosan bővíteni, és az adatfeldolgozáshoz, adatszolgáltatáshoz számítógépet alkalmazni,

— tudjon műszaki rajzot készíteni és olvasni,

— rendelkezzen olyan problémafelismerési készséggel, döntési képességgel, mely lehetővé teszi a berendezések üzemeltetésénél a gyors hibaelhárítást,

— önállóan tudjon mintát venni, tartósítani, illetve előkészíteni, tájékozó (gyors méréseket végrehajtani, valamint emisszió- és zajméréseket elvégezni, illetve megszervezni),

— a szennyezőanyagok minőségi és mennyiségi ellenőrző vizsgálata eredményeinek elemzése alapján, a technológia ismeretében és a mért adatok birtokában legyen képes a kiugró hibákat felismerni és megítélni,

— önállóan tudja alkalmazni ismereteit az üzemi vízhasználat ellenőrzésében, önállóan tudjon veszély vagy egyéb rendellenesség esetében beavatkozni,

— a vizsgálati adatok értékelése alapján legyen képes gyors, rövid, illetve hosszú távú cselekvési tervek kidolgozásában részt venni, és azok végrehajtását irányítani, ellenőrizni,

— legyen képes közreműködni az üzemmenetellel kapcsolatos belső környezetvédelmi előírások kidolgozásában, a dolgozók oktatásának megszervezésében, és az előírások betartásának ellenőrzésében,

— a munkaterületre vonatkozó jogszabályok, szakigazgatási előírások ismeretében legyen képes kapcsolatot tartani a környezet- és természetvédelmi, valamint vízügyi hatóságokkal és a területileg illetékes polgármesteri hivatallal.

IV. A szakképesítés vizsgáztatási követelményei

Vizsgára az jelentkezhet, aki az elméleti és gyakorlati szakképzésben részt vett, a tantervi követelményeket és a „Vízgazdálkodási rendszerek tervezése” gyakorlatát teljesítette, szakdolgozatát elkészítette és az előírt határidőre beadta.

1. A szakmai vizsga részei:

- írásbeli vizsga,
- gyakorlati vizsga,
- szóbeli vizsga.

2. A szakmai vizsgán számon kérhető feladatok

A szakmai vizsgát a szakmai vizsgáztatás általános szabályairól és eljárási rendjéről kiadott 10/1993. (XII. 30.) MüM rendelet előírásai szerint kell megszervezni.

Írásbeli vizsga

Környezetvédelmi beszámolóval, jelentéskötelezettséggel összefüggő feladatok megoldása, melyek a környezetvé-

delmi, környezettechnikai, valamint a környezetvédelmi szakigazgatási tantárgyak komplexitásával oldhatók meg.

Időtartam: max. 180 perc.

Gyakorlati vizsga

— Analitikai laboratóriumi gyakorlat.

Időtartam: max. 180 perc.

— Szakdolgozat megvédése.

Témaajánlat: ipari üzem környezetvédelmi helyzetének felmérése, javaslat ennek racionalizálására.

Időtartam: legfeljebb 60 perc.

Szóbeli vizsga

Témakörei:

— Környezetvédelmi ismeretek.

— Vizsgadálkodási rendszerek.

— Környezettechnika.

— Környezeti menedzsment.

A szóbeli vizsgán az ismeretek szintetizálására és az ismeretek alkalmazására kell törekedni.

Időtartam: a felkészülési idő min. 30 perc.

3. A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés feltételei

A szakmai vizsga egyes részei alóli felmentés a 10/1993. (XII. 30.) MüM rendelet 7. § (1), (2), (3), (4), (5) bekezdései szerint a szükséges szakképzettség igazolásával vagy a (kapcsolódó) ismeretanyag állami okirattal történő bizonyításával adható.

4. A szakmai vizsga értékelése

A vizsgázó az egyes vizsgarészekben elért teljesítménye alapján szakmai elméletből és szakmai gyakorlatból kap osztályzatot.

A szakmai elmélet osztályzatát az írásbeli és a szóbeli vizsgarészen kapott érdemjegyek átlagolásával kell meghatározni.

A szakmai gyakorlatból kapott osztályzat meghatározásakor az analitikai laboratóriumi gyakorlat érdemjegye 1/3 részarányban, míg a szakdolgozatvédelem érdemjegye 2/3 részarányban kerül beszámításra.

A nemzeti kulturális örökség minisztere 10/1999. (VIII. 18.) NKÖM rendelete

a nógrádsápi római katolikus templom műemléki környezetének kijelöléséről

A műemlékvédelemről szóló 1997. évi LIV. törvény 60. §-a (2) bekezdésének c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) A Nógrád megyei Nógrádsáp községben lévő, műemlék (törzsszám: M 5795, hrsz.: 0191) római katolikus templom körül műemléki környezetet jelölök ki a mellékelt helyszínrajzi vázlat szerinti területre.

(2) A műemléki környezet határa a 0192/2 hrsz.-ú földrészlet délkeleti sarkától indul és az alábbiak szerint halad:

— délnyugati irányba a 0192/2 hrsz.-ú ingatlan délkeleti szélén a 8 hrsz.-ú telekig, majd ennek északkeleti és délkeleti oldalán, s a nyúlványtelek átvágása után pedig a 9 és 39 hrsz.-ú ingatlanok között a belterületi határtól 80 m-re húzódó vonalon, innen tovább a 41—48 hrsz. közötti telkek, valamint az 59 hrsz.-ú közterület délkeleti, illetve délnyugati szélén;

— északnyugati irányba fordulva a Széchenyi utca és a folytatásában lévő 0187/12 és 0187/26 hrsz.-ú utak déli oldalán a keresztező földútig;

— északkeleti irányban a 0187/16 hrsz.-ú telek északnyugati szélén, majd ennek meghosszabbítása vonalán a közúton és a 0138 hrsz.-ú ingatlanon keresztül a belterületi határ vonaláig;

— délkeleti irányba törve a 0138, 0168, 0172—0176 hrsz.-ú ingatlanok belterülettel határos szélén, a belterületen belül a 452—470 hrsz.-ú ingatlanok északkeleti, illetve délkeleti oldalán a nézsai útig, majd ennek északkeleti széléin éri el a kiindulási pontot.

2. §

A műemléki környezet kijelölésének célja a tájból több irányból jól látható, kissé kiemelkedő dombon épült, festői szépségű, fallal övezett középkori templom látványának zavartalan érvényesítése.

3. §

(1) Az 1. § (2) bekezdés szerint körülhatárolt területen belül földrészletet belterületbe vonni, földrészletet alakítani, földrészletet beépíteni, meglévő építményt bővíteni, átalakítani csak az Országos Műemlékvédelmi Hivatal Műemlékfelügyeleti Igazgatósága szakhatósági hozzájárulásával szabad.

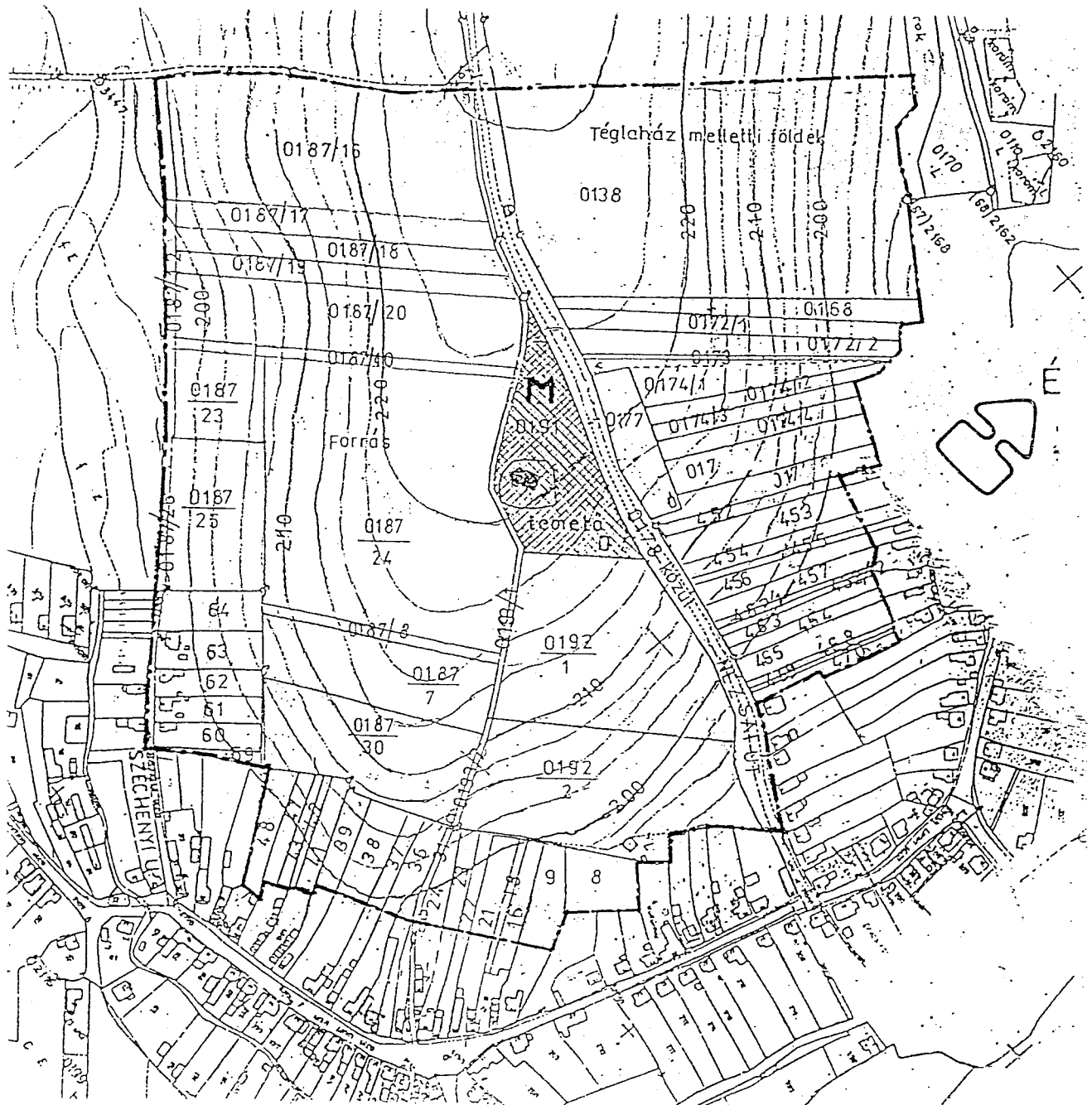
(2) A műemléki környezeten áthaladó 2115. számú országos közútszakaszon, valamint annak tartozékain a fenn tartási, üzemeltetési tevékenységet a műemléki védelem nem korlátozza.

4. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Hámori József s. k.,
nemzeti kulturális örökség minisztere

Melléklet a 10/1999. (VIII. 18.) NKÖM rendelethez

**NÓGRÁDSÁP, RK. TEMPLOM
MŰEMLÉKI KÖRNYEZETE
M = 1 : 4000**

MŰEMLÉKI KÖRNYEZET HATÁRA

A nemzeti kulturális örökség minisztere 11/1999. (VIII. 18.) NKÖM rendelete

Jósvafő község területén műemléki jelentőségű terület és annak műemléki környezete védetté nyilvánításáról

A műemlékvédelemről szóló 1997. évi LIV. törvény 60. §-a (2) bekezdésének c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Jósvafő község területén

a) műemléki jelentőségű területté nyilvánítom a (2) bekezdésben leírt határon belül az 1. számú mellékletben felsorolt és a 3. számú mellékleten jelölt ingatlanokat,

b) műemléki környezetté nyilvánítom, mint az a) pont közvetlen környezetét — a 2. számú mellékletben felsorolt és a 3. számú mellékleten jelölt ingatlanokat.

(2) A műemléki jelentőségű terület határa:

Északon indul a 161 hrsz.-ú út északi oldalán, majd az óramutató járása szerint folytatódik a belterület határán a 160, 158, 157 hrsz.-ú telkek határán

— délre fordul a Rákóczi Ferenc utca keleti határán a 153 hrsz.-ú telekig, innen tovább a belterületi határon a 153, 152, 150 hrsz.-ú telkek határán a Kossuth utcáig, majd ennek északi határán a 148 hrsz.-ú telekig,

— a belterület határán a 148, 147, 146, 145, 143, 140, 139, 138, 137/1, 2, 136 hrsz.-ú telkek északi határán,

— délre fordulva keresztezi a Petőfi Sándor utcát a 22 hrsz.-ú telek keleti határáig, ezen délre tovább a Malom árok déli oldaláig,

— a Malom árok, majd Jósva patak déli oldalán nyugatra tartva a Dankó Pista utcáig,

— a Dankó Pista utcát keresztezve a 298 hrsz.-ú telek délkeleti határáig, azon végig a 287 hrsz.-ú utcáig, majd az utca déli oldalán délre és nyugatra fordulva a 282 hrsz.-ú telekig, annak határán a Petőfi Sándor utcáig,

— a Petőfi Sándor utcát és a Jósva patakot keresztezve a 235/1, 2 és 235/3 határán északra fordulva a Malom árkot keresztezve a 227/2 nyugati határán a 225, 221, 196, 195, 194, 193/2, 168, 167 és 164 hrsz.-ú telkek nyugati határán a kiinduló pontig.

(3) A műemléki környezet lehatárolása a sajátos környezeti viszonyok miatt eltér az 1997. évi LIV. törvény 31. §-ának (2) bekezdésében foglaltaktól.

(4) A védetté nyilvánított közterületeken a védelem nem korlátozza az illetékes közúti és vízügyi hatóságoknak és kezelő szervezeteknek a fenntartással, üzemeltetéssel kapcsolatos tevékenységét.

2. §

A műemléki jelentőségű terület kijelölésének célja a községnek a tájba illeszkedő településépítészeti kultúrájának a védelme

— különös tekintettel az Aggteleki- és Szlovák-karszt barlangvilágának az UNESCO Világörökség listájára való felvételére,

— a tájképi látvány és a népi építészeti kultúra összhangja tekintetében,

— a hagyományok és a falusi turizmus követelte fejlesztések illeszkedése tekintetében.

3. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Hámori József s. k.,
nemzeti kulturális örökség minisztere

1. számú melléklet a 11/1999. (VIII. 18.) NKÖM rendelethez

Jósvafő — műemléki jelentőségű terület ingatlanjegyzéke, helyrajzi számok szerint

22	32	89	100
23/1	33	90	101
23/2	34	91	102
24	35 (közterület)	92	103
25	84 (út a Petőfi S. utcától a Dankó Pista utca 2-ig)	93 (út a 22—282 hrsz. telkek között)	104
26/1 (közterület)	86 (Jósva patak a belterület határáig)	94 (út a belterület határáig)	105
26/2 (árok)	87 (a malomárok a Petőfi S. u. 22—24. számú telkek szélességében)	96	106
27	88 (közterület)	97	109
28		98	110
29		99	111
30			112
31			113

114		192	225
115		193/1	227/2
116	159 (Tohonya patak a	193/2	228
117	belterület határáig)	194	229
118	160	195	230 (Malomárok a 235/3
119 (út)	161 (út)	196	hrsz. határáig)
120	162	197	231 (út)
121	163	198	232
122	164	199	233
123	165 (József A. utca a	200 (út)	234
124	belterület határáig)	201 (Jósva patak)	235/1
125	166	202	235/2
126	167	203	236
127	168	204	272
129	170 (út)	205	273
130	171	206 (út)	274
131	172	207/1	275
132	173	207/2	276 (út)
136	174	208 (közterület)	277
137/1	175	209	278
137/2	176	210	279
138	177	211	280
139	178	212	283
140	179	213	284
141	180	214	285
142	181 (Kecső patak a	215	286
144	belterület határáig)	216	287 (út)
145	182	217	288
146	184	218	289
147	186/1	220 (út)	290
148	186/2	221	291
149	186/3	222 (út a belterület	292
150	186/4	határáig)	293
151	187/1	223/3	294
152	188	223/4	295
153	189	223/5	296
154 (út)	190	223	297
155	191	224	298

2. számú melléklet a 11/1999. (VIII. 18.) NKÖM rendelethez

Jósvafő — műemléki környezetének ingatlanjegyzéke, helyrajzi számok szerint

36, 37, 71, 72, 76, 77, 78, 79, 80, 83, 85, 302, 303, 304, 305, 310,

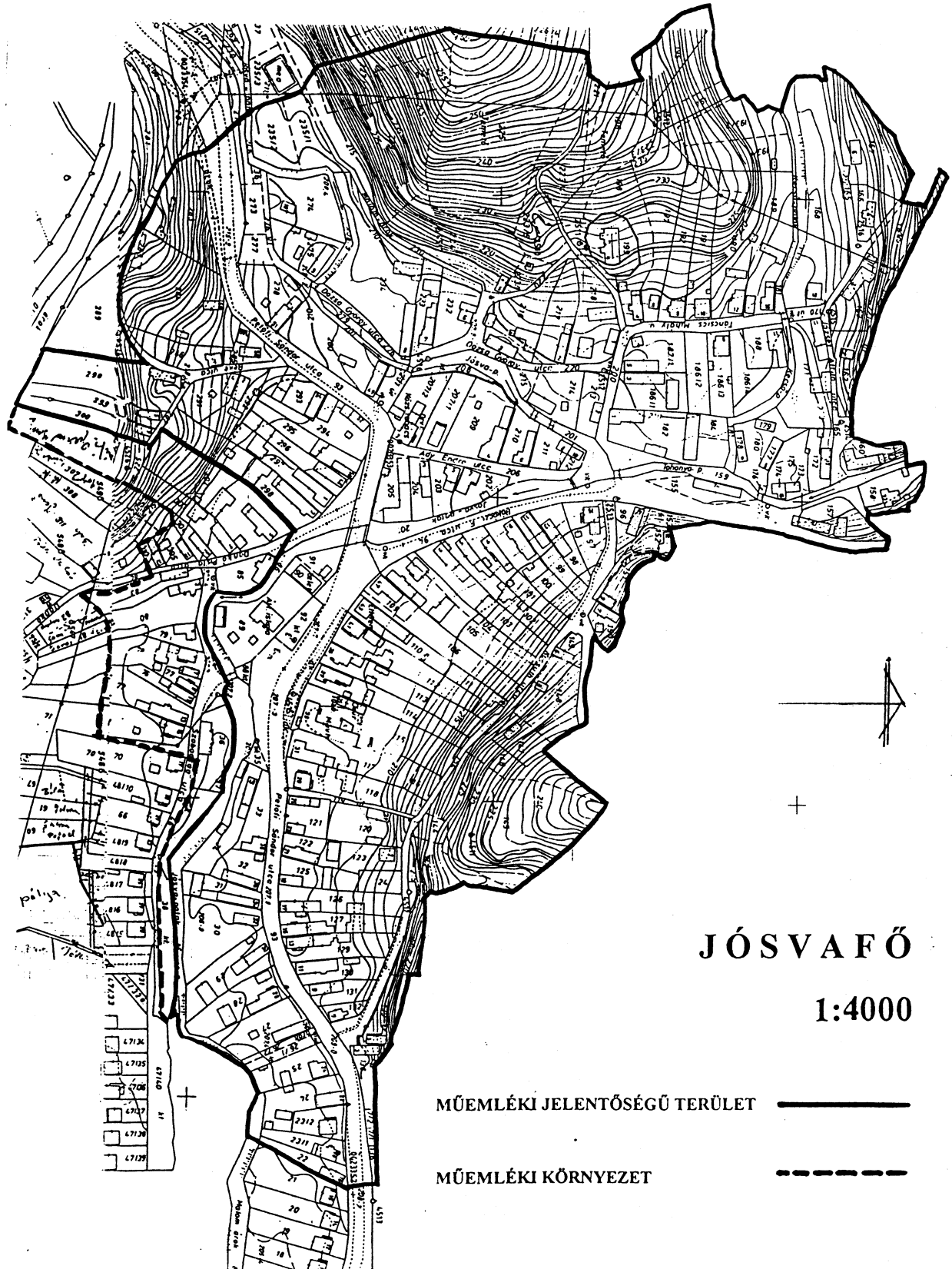
valamint az alábbi közterületek:

38

46 (út a Szabadság u. 3—17-ig)

84 (út a Dankó Pista u. 5—15-ig)

3. számú melléklet a 11/1999. (VIII. 18.) NKÖM rendelethez

A nemzeti kulturális örökség minisztere 12/1999. (VIII. 18.) NKÖM rendelete

egyes műemlékek védetté nyilvánításáról, illetőleg műemléki védettség megszüntetéséről

A műemlékvédelemről szóló 1997. évi LIV. törvény 60. §-a (2) bekezdésének c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Baranya megyei Bóly város, Temető u., 830 hrsz.-ú temetőrészben lévő herceg Montenouvo-mauzóleumot, a temetőrész kerítésével és kapuzatával együtt. A műemléki védelem kiterjed az ingatlan teljes, 6020 m² nagyságú területére.

(2) Műemléki környezetként a bólyi 827, 832, 845, 846/1, 846/2, 846/3, 846/4, 846/5 hrsz.-ú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(4) A védelem célja a bólyi temetőben álló, kvalitásos, Karl Gangolf Kayser bécsi építész által historizáló (neoromán és neogótikus) stílusban tervezett, 1879—1894 között emelt mauzóleum — mint az épülettípus és a kor jelentős monumentuma — értékeinek fokozott védelme.

2. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Baranya megyei Szalánta község, Németi nevű falurészében a Zrínyi u. 71. szám alatti, 394 hrsz.-ú római katolikus plébániaház és melléképületét.

A műemléki védelem kiterjed az ingatlan teljes, 13 302 m² nagyságú területére.

(2) Műemléki környezetként a Zrínyi u. 72. szám, 395/1 hrsz.-ú; Zrínyi u. 73. szám, 395/2 hrsz.-ú, Zrínyi u. 74. szám, 398 hrsz.-ú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(4) A műemléki védelem célja az 1773-ban épült, nívós külsejű és gazdag belső részletekkel formált barokk plébániaház, a vele egy telken álló 1880 körüli téglachitektúrás gazdasági épület védelme és a templommal együttesen alkotott harmonikus egység megőrzése.

3. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Baranya megyei Somogyhatvan, Kossuth L. u. 50. szám alatt található épületet a hozzá tartozó gazdasági épületekkel együtt.

A védelem kiterjed a 218 hrsz. alatt nyilvántartott ingatlan teljes, 8225 m² nagyságú területére.

(2) Műemléki környezetként a Kossuth L. u. 48. szám, 217 hrsz.-ú és a Kossuth L. u. 52. szám, 219 hrsz.-ú ingatlant jelölöm ki.

(3) A védett épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(5) A műemléki védelem célja a XIX. század második felében épült, faluképileg meghatározó népi lakóépület, valamint a hozzá tartozó gazdasági épületek fokozott védelme.

4. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Baranya megyei Patapoklosi, Rákóczi u. 32. szám alatt álló, 13 hrsz.-on nyilvántartott népi lakóépületet a hozzá tartozó gazdasági épületekkel együtt. A műemléki védelem a 13 hrsz.-ú ingatlanok az utcai telekhatárral, a 30-as számú, 14 hrsz.-ú ingatlan közös telekhatárral a törési pontig, s ebből a töréspontból kiindulva az oldalhatárra merőleges vonallal a 10 hrsz.-ú ingatlan oldalhatáráig, s a 10 hrsz.-ú ingatlan közös oldalhatárral az utcai telekhatárig körbezárt területére terjed ki.

(2) Műemléki környezetként az ingatlan fennmaradó területét, a Rákóczi út 30. szám, 14 hrsz.-ú és a Rákóczi út 36. szám, 10 hrsz.-ú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(4) A védett épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(5) A műemléki védelem célja a XIX. század második felében épült, faluképileg meghatározó lakóépület építészeti értékeinek fokozott védelme.

5. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Borsod-Abaúj-Zemplén megye Mezőkövesd, Kis Jankó Bori u. 30. szám alatti népi lakóépületet. A műemléki védelem a 4741/2 hrsz.-ú ingatlan teljes, 341 m² nagyságú területére, építményeire, tartozékaira kiterjed.

(2) Műemléki környezetként a 4742, 4743, 4741/1, 4740, 4739, 4738 helyrajzi számú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(4) A védett épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(5) A műemléki védelem célja a XIX. század második felében épült, faluképileg és városszerkezetiileg meghatározó lakóépület építészeti értékeinek fokozott védelme.

6. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Fejér megyei Mór külterületén a 0282 hrsz.-ú ingatlanon található Nepomuki Szent János kápolnát.

A védettség a 2287 m² alapterületű ingatlan teljes egészére kiterjed.

(2) Műemléki környezetként a szomszédos 0281/1, 0281/6, 0281/7, 0281/8 hrsz.-ú ingatlanoknak, valamint a védett ingatlant keletről határoló közútnak a védett ingatlan határa melletti 3,00 m-es sávját jelölöm ki.

(3) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába soroljuk.

(4) A védelem célja a 1745-ben épült kápolna és kripta építészeti értékein túl a vele egyidős oltárépítmény műemléki értékeinek fokozott védelme.

7. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Fejér megyei Vértesacsas vasútállomásának felvételi épületét, amely a 985/12 hrsz.-ú ingatlanon található.

A védelem kizárólag az épületre terjed ki.

(2) Műemléki környezetként az ingatlanok az épület külső határvonalától mért 20,00 m széles területét jelölöm ki.

(3) A védett épületen reklám csak a műemléki hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába soroljuk.

(5) A vértesacsasai állomásépület a vasúti felvételi épületek típusstansorozatában az ún. III. osztályú felvételi épület kategóriájának felel meg. A védelem célja az eredeti kialakítás megőrzése.

8. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Fejér megyei Csákvár külterületén a 0177/13 hrsz.-ú ingatlanon található Lőpor-torony elnevezésű építményt. A védelem a 2,8×2,8 m-es épületre és az ingatlanok az épület szélességében az épület és a 3649 hrsz.-ú közút közti sávjára terjed ki.

(2) Műemléki környezetként az ingatlanok az épület külső határvonalától mért 20,00 m széles területét jelölöm ki.

(3) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába soroljuk.

(4) Az 1820-as évekre datálható, magaslesként is használt kerti építmény Magyarország egyik legjelentősebb hazai tájképi kertjének egyik utolsó, eredeti helyén álló és hitelesen helyreállítható kertépítészeti alkotása, mely funkcióját tekintve egyedülálló az egész országban. A védelem célja az építmény műemléki értékeinek fokozott védelme.

9. §

(1) Műemlékké nyilvánítjuk a Győr-Moson-Sopron megyei Abda, Szent István u. 27. szám, 151 hrsz. alatti lakóházat.

A műemléki védelem kiterjed a 2399 m² területű ingatlan egészére, a melléképületekre, melléképítményekre, tartozékaira, valamint a konyhai tűzelőberendezésre és berendezési tárgyaira.

(2) Műemléki környezetként a szomszédos 152 hrsz.-ú és a 150/8 hrsz.-ú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) Az épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába soroljuk.

(5) Az épület a település főutcája legelső házainak egyike. Mestergerendái 1830-ból és 1908-ból datáltak, szabadkéményes konyhája hasábkemencével rendelkezik. A védelem célja az épület műemléki értékeinek fokozott védelme.

10. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Komárom-Esztergom megyei Dad, Dózsa u. 20. szám alatti népi lakóépületet.

A műemléki védelem kiterjed a 246, 247, 248 hrsz.-ú ingatlanok teljes területére.

(2) Műemléki környezetként a 241/1, 241/3, 242, 244, 245 hrsz. alatti ingatlanokat jelölöm ki.

(3) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(4) A védett épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(5) A műemléki védelem célja a XIX. század végén épült lakóépület építészeti értékeinek fokozott védelme.

11. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Komárom-Esztergom megyei Kocs község, Kossuth u. 101. szám alatti népi lakóépületet.

A műemléki védelem kiterjed az 591 hrsz. alatt nyilvánított ingatlan teljes, 2748 m² nagyságú területére.

(2) Műemléki környezetként a szomszédos 588 hrsz.-ú és 592 hrsz.-ú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(4) A védett épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(5) A műemléki védelem célja a XIX. század elején épült, faluképileg meghatározó múzeum-tájház (volt lakóház) építészeti értékeinek fokozott védelme.

12. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Komárom-Esztergom megyei Leányvár, Erzsébet u. 137. szám alatti, 474/1 hrsz.-ú népi lakóépületet a hozzá tartozó gazdasági épületekkel együtt. A műemléki védelem a 474/1 hrsz.-ú ingatlan teljes, 856 m² nagyságú területére terjed ki.

(2) Műemléki környezetként a 473, 475 és 474/2 hrsz.-ú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(4) A védett épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(5) A műemléki védelem célja a XIX. század végén épült lakóépület építészeti értékeinek fokozott védelme.

13. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Nógrád megyei Pásztó vasútállomásának felvételi épületét, a vízházat és két toldaléképületét, amely a 203/3 hrsz.-ú ingatlanon található.

(2) Műemléki környezetként a védett épületek közötti és melletti, a 202 hrsz.-ú közútig terjedő területet jelölöm ki.

(3) A védett ingatlant a műemlékvédelmi bírság alapjául szolgáló érték szempontjából III. kategóriába sorolom.

(4) A védett épületeken reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(5) A műemléki védelem célja az 1890-ben MÁV típus-terv felhasználásával készült épületegyüttes megőrzése az utókor számára, mely jól illeszkedik a településszerkezetbe, és hordozza a XIX. század második fele és a századforduló építészeti és kultúrtörténeti jegyeit.

14. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Pest megyei Érd város, Felső út 1. szám alatti, 22715 hrsz.-ú; Budai út 6. szám alatti, 22711 hrsz.-ú, és az Alsó u. 2. szám alatti, 22712 hrsz.-ú ingatlanokat.

(2) A védett épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(3) A védett ingatlant a műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából III. kategóriába sorolom.

(4) A műemléki védelem célja az 1958 óta védett egykori Pelikán fogadó, majd a Wimpffen kúria és annak egységes építészeti koncepció szerint épült melléképületei épületegyüttesként történő védelmével az építészeti, történeti értékek megőrzése.

15. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Vas megye, Kondorfa község, Alvég u. 44. szám alatt álló, 559 hrsz.-on nyilvánított épületet.

A műemléki védelem kiterjed a 840 m²-es ingatlan teljes területére, valamint a beépített tüzelőberendezésekre.

(2) A védett épület műemléki környezetétől az 503 hrsz.-ú útnak mindkét oldalán, az Alvég utcától a belterület határáig elhelyezkedő 558, 560, 561, 562, 564, 473, 474, 477, 478, 516, 517, 518 hrsz.-ú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) Az épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriában sorolom.

(5) Az őrségi népi építészeti gyakorlat jellegzetességeit viselő lakóház és kijelölt környezete mind településszerkezeti, telepítési megjelenésével, mind beosztásában és berendezésében képviseli és méltó módon mutatja be a XIX. századra jellemző állapotot. A védelem célja az építészeti és történeti értékek megőrzése.

16. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Budapest V., Markó u. 29—31. számú — Bihari János u. 7. számú, 24942 hrsz.-ú épületet.

A védelem a 2106 m² nagyságú ingatlan teljes területére kiterjed.

(2) Az épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélye alapján helyezhető el.

(3) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(4) A védetté nyilvánítás célja az 1875-ben Kolbenheyer Ferenc tervei szerint épült iskolaépület építészeti, belső-építészeti értékeinek fokozott védelme, különös tekintettel a díszterem kialakítására, benne Lotz Károly és Than Mór festményeire.

17. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Budapest II., Napraforgó u. alábbi ingatlanait:

1. sz.	11489/14 hrsz.	397 m ²
2. sz.	11489/15 hrsz.	374 m ²
3. sz.	11489/13 hrsz.	365 m ²
4. sz.	11489/16 hrsz.	372 m ²
5. sz.	11489/12 hrsz.	377 m ²
7. sz.	11489/11 hrsz.	367 m ²
9. sz.	11489/9, 10 hrsz.	339 m ² , 337 m ²
10. sz.	11489/19 hrsz.	375 m ²
12. sz.	11489/20 hrsz.	376 m ²

13. sz.	11489/7 hrsz.	350 m ²
14. sz.	11489/21 hrsz.	307 m ²
15. sz.	11489/6 hrsz.	359 m ²
16. sz.	11489/22 hrsz.	311 m ²
17. sz.	11489/5 hrsz.	376 m ²
18. sz.	11489/23 hrsz.	378 m ²
20. sz.	11489/24 hrsz.	383 m ²
22. sz.	11489/25 hrsz.	390 m ²

A védelem az ingatlanok teljes területére kiterjed.

(2) Műemléki környezetként az (1) bekezdésben felsorolt ingatlanokkal közvetlenül érintkező közterületrészeket jelölöm ki.

(3) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket a III. kategóriába sorolom.

(4) A műemlékké nyilvánítás célja a kor modern építészetének különféle irányzatait képviselő, neves építészalkotásaiból álló 1931-ben épült kislakásos mintatelep egységének, építészeti és városképi értékeinek fokozott védelme.

18. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Budapest V., 24670 hrsz. alatt nyilvántartott Széchenyi u. 12. számú lakóépületet.

A védettség a 728 m² nagyságú ingatlan egészére kiterjed.

(2) Műemléki környezetként a 24651, 24655, 24669, 24671 és 24675 hrsz.-ú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) Az épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(5) A védetté nyilvánítás célja az 1872-ben Kausser István tervei szerint épült neoreneszánsz lakóépület építészeti értékeinek fokozott védelme.

19. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Budapest VII., Erzsébet krt. 13. számú, 33671 hrsz.-ú ingatlan földszintjén lévő Horizont filmszínházat.

A védelem a mozi 591 m² nagyságú területére terjed ki.

(2) A védett épületrész műemléki környezete maga a lakóépület.

(3) Az épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(5) A védetté nyilvánítás célja az 1940—50-es évek építészetét reprezentáló portál és mozibelső építészeti, belsőépítészeti értékeinek védelme.

20. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Budapest V., Váci u. 79. számú 23921 hrsz.-ú lakóépületet.

A védelem a 919 m² nagyságú ingatlan teljes területére kiterjed.

(2) Műemléki környezetként a 23913, 23916 és 23946 hrsz.-ú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) Az épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(5) A védetté nyilvánítás célja az 1872-ben Vojta Donát tervei szerint épült eklektikus lakóépület építészeti értékeinek fokozott védelme.

21. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Budapest XIII., Váci út 152. számú, 25896 hrsz.-ú ingatlanon a Turbina utca és a Váci út sarkán, az egykori Eisele Gépgyár eredeti épületeinek együttesét.

A védelem a kazánkovácsműhelyre, a kazánszerelő-műhelyre, a rézműves-műhelyre és az irodaépületre terjed ki.

(2) A műemlék épületegyüttes műemléki környezetként a 25896 hrsz.-ú ingatlan többi részét jelölöm ki.

(3) A műemlék épületeken reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(5) A védetté nyilvánítás célja az 1890—91-ben Alpár Ignác tervei szerint épült Eisele Gépgyár eredeti épületcsoportjának fokozott védelme.

22. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Budapest I., Csónak u. 1—3. számú, 14357 hrsz.-ú, 2444 m² nagyságú ingatlan teljes területét.

(2) A műemlékingatlan körül külön műemléki környezetet nem jelölök ki, mivel a terület a Műemléki Jelentőségű Terület része.

(3) Az ingatlanon reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(5) A védetté nyilvánítás célja az ingatlanon feltárt közép- és törökkori maradványok, az itt húzódó Arany-bánya építészeti, történeti értékeinek fokozott védelme.

23. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Budapest II., Apostol u. 13/b számú, 13037/3 hrsz.-ú, egykori Neuschlosz-villa épületét. A védelem a 2032 m² nagyságú ingatlan teljes területére kiterjed.

(2) Műemléki környezetként a 13037/1, 13037/2, 13037/4 és 13037/5 hrsz.-ú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) Az épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(5) A műemléki védetté nyilvánítást az Alpár Ignác tervei szerint 1898-ban emelt historizáló villaépület külső és rendkívül magas színvonalú belsőépítészeti értékeinek megőrzése indokolja.

24. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Budapest VI., Podmaniczky u. 45. számú, 28670 hrsz.-ú épületet. A védelem az 1037 m² nagyságú ingatlan teljes területére kiterjed.

(2) Az épületen és ingatlanán reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(3) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(4) A védetté nyilvánítás célja az 1896-ban Ruppert Vilmos tervei szerint emelt egykori Magyarországi Szimbolikus Nagypáholy építészeti, belsőépítészeti, kultúrtörténeti értékeinek fokozott védelme.

25. §

(1) Megszüntetem a Pest megyei Göd, Nemeskéry Kiss Miklós út 33. szám, 1827/47 hrsz. alatti 6443 m² területű ingatlan egyedi védettségét és az ingatlant műemléki környezetté minősítem.

(2) Telekosztás következtében a Nemeskéry Kiss kúria és egykori melléképülete külön ingatlanokra kerültek. A melléképület a sorozatos átalakítások miatt elveszítette eredeti műrészleteit, műemléki értéket nem hordoz, ezért ezen ingatlan egyedi védelmének fenntartása nem indokolt.

26. §

(1) Megszüntetem a Somogy megyei Barcs város, Béke u. 11. szám, 1410 hrsz. alatti népi lakóépület és melléképülete 9594 törzsszámú műemléki védettségét.

(2) Az épület nagyfokú állagromlása miatt a helyreállítás csak teljes újjáépítéssel valósítható meg, amely a hitelességét megszünteti, ezért a műemléki védettség fenntartása indokolatlan.

27. §

(1) Megszüntetem a Fejér megyei Székesfehérvár, Vörösmarty tér 3. szám, 5731 hrsz. alatti ingatlan 1566 törzsszámú védettségét.

(2) Az épületet a rendezési terv végrehajtása során lebontották, helyén új lakóház épült.

28. §

(1) Megszüntetem a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Mezőkövesd város, Honvéd u. 17. szám, 4879 hrsz.-ú népi lakóház 1149 törzsszámú műemléki védettségét.

(2) Az épület nagyfokú állagromlása miatt a helyreállítás csak teljes újjáépítéssel valósítható meg, amely a hitelességét megszünteti, ezért a műemléki védettség fenntartása indokolatlan.

29. §

(1) Megszüntetem a Budapest V., Múzeum krt. 31—33. szám, 24121 hrsz. alatt nyilvántartott lakóépület 15410 törzsszámú műemléki védettségét.

(2) A Múzeum körút 31—33. számú ingatlan védettségének fenntartása indokolatlan, az 1960-ban épült lakóház műemléki értéket nem képvisel.

30. §

A jelen rendeletben műemléki védettség alá helyezett építmények fenntartásáról, jó karbantartásáról a műemlék tulajdonosa, vagyonkezelője, illetve a tulajdonosi jogok gyakorlója, továbbá jogszabályban meghatározott esetekben ingyenes használója a műemlékvédelemről szóló 1997. évi LIV. törvény szerint köteles gondoskodni.

31. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Hámori József s. k.,
nemzeti és kulturális örökség minisztere

Az oktatási miniszter 32/1999. (VIII. 18.) OM rendelete

**az alapfokú művészetoktatás követelményei
és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról
szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosításáról**

A közoktatásról szóló — többször módosított — 1993. évi LXXIX. törvény 93. §-a (1) bekezdésének *a*) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet II. Részének helyébe e rendelet *mellékleteként* kiadott II. Rész lép.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Pálincás József s. k.,
oktatási minisztériumi politikai államtitkár

Melléklet

a 32/1999. (VIII. 18.) OM rendelethez

II. Rész

ZENEMŰVÉSZETI ÁG

A) KLASSZIKUS ZENE

I. Fejezet

A MŰVÉSZETI ÁG SPECIÁLIS SZABÁLYOZÁSA

Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket, és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

2. A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység — nyitottság, igényesség, fogékonyság — alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.

3. A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.

A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).

A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó képességnek megalapozása és kifejlesztése.

A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.

Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.

A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.

A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.

A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.

A kortárs zene befogadására nevelés.

A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.

Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének formálása.

A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társ-művészetek iránti nyitottság kialakítása.

A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.

Tehetséggondozás.

A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.

A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.

Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.

Az amatőr zenekarokban, kamaragyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.

Cserekapcsolatok létesítése hazai és — lehetőség szerint — külföldi zeneoktatási intézményekkel.

A képzés struktúrája, óraterve, tantárgyai

Hangszeres tanszakok: furulya, fuvola, oboa, klarinét, fagott, kürt, trombita, harsona, tuba, szaxofon, ütő, hárfa, gitár, cimbalom, csembaló, zongora, orgona, harmonika, hegedű, brácsa, gordonka, nagybőgő.

Vokális tanszak: magánének.

Elméleti tanszakok, tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció.

Egyéb tantárgyak: zenekar, kórus.

Egyéb tanszak: kamarazene.

Képzési idő:

(Megjegyzés: az évfolyamszámok magukba foglalják az előképző, alapfok és továbbképző évfolyamait. A képzési

idő első számjegye az elméleti és egyéb előtanulmányokat jelöli.)

„A” tagozaton

2+10 évfolyam (furulya, fuvola, trombita, ütő, hárfa, gitár, cimbalom, zongora, harmonika, hegedű, gordonka)

2+8 évfolyam (oboa, klarinét, fagott, kürt, harsona, tuba, csembaló, orgona, nagybőgő)

2+6 évfolyam (szaxofon, brácsa)

1+6 évfolyam (magánének)

„B” tagozaton

A „B” tagozat zárójeles számai az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. „B” tagozatra a növendéket az alapfok 2. évfolyamától javasolt irányítani.

(3)+9 évfolyam (furulya, fuvola, trombita, ütő, hárfa, gitár, cimbalom, zongora, harmonika, hegedű, gordonka)

(3)+7 évfolyam (oboa, klarinét, fagott, kürt, harsona, tuba, csembaló, orgona, nagybőgő)

(3)+5 évfolyam (szaxofon, brácsa)

(2)+5 évfolyam (magánének)

Elmélet és egyéb főtanszakok

„A” tagozaton

2+10 évfolyam (szolfézs)

2+6 évfolyam (zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet)

4 évfolyam (kamarazene)

„B” tagozaton

(5)+7 évfolyam (szolfézs főtanszak)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2—6	2—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6

Az óratervet az adott tanszakon meghatározott évfolyamok száma szerint kell érteni.

Az előképzőt a növendéknek nem kötelező elvégeznie.

Főtárgy: hangszeres és magánének tanszakok (egyéni), elméleti és kamarazenei tanszakok (csoportos).

Kötelező tárgy: szolfézs, zongora (az adott tanszakok óratervében jelölteknek megfelelően).

Kötelezően választható tárgy:

— elméleti: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók);

— gyakorlati: zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus.

Választható tárgy: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók); zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus, népzene.

(Zenei ismeret: a szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció tantárgyak tantervi program-

jai alapján, mint együttes műveltségi terület, önálló zenei alapismereteket tartalmazó helyi tanterv készíthető.)

Korrepetíció (zongorakiséret): a hangszeres (kivéve hárfa, gitár, csembaló, zongora, orgona, harmonika) és magánének főtárgyhoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések

„A” és „B” tagozat, 2+10 évfolyamos (hosszú) tanszakok

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok ideje tanítási hetenként értendő.

Főtárgy:

„A” tagozaton minimum 2× 30 perc (egyéni), vagy minimum 2× 45 perc (csoportos)

„B” tagozaton minimum 2× 45 perc

A korrepetíció (zongorakiséret) ideje:

„A” tagozaton (minimum)

1. évfolyamig 5 perc

2—3. évfolyamon 10 perc

4. évfolyamtól 15 perc

„B” tagozaton (minimum)

1—2. évfolyamon 10 perc

3—4. évfolyamon 15 perc

5. évfolyamtól 20 perc

Kötelező tárgy:

a képzési idő minimum 2× 45 perc

„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig

„B” tagozaton a 10. évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

„A” tagozaton az 5—6. évfolyamon

elmélet: minimum 1× 45 perc

Választható tárgy:

az előképző 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás

„B” tagozaton

elmélet: minimum 1× 45 perc

gyakorlat: minimum 1× 45 perc (csoportos), vagy

minimum 1× 30 perc (egyéni)

Hangszeres előkészítő:

egyéni: 2× 30 perc

csoportos: 2× 45 perc

Kamarazene:

minimum 1× 45 perc

A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően: 2—8 fő, maximum 15 fő.

Zenekar, kórus:

minimum 2× 45 perc

Kötelező zongora:

minimum 1× 30 perc

„A” és „B” tagozat, rövid tanszakok

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok ideje tanítási hetenként értendő.

Főtárgy:

„A” tagozaton minimum 2× 30 perc (egyéni), vagy minimum 2× 45 perc (csoportos)

„B” tagozaton minimum 2× 45 perc

A korrepetíció (zongorakiséret) ideje:

Hangszeres tanszakon:

„A” tagozaton (minimum)

1. évfolyamig 5 perc

2. évfolyam 10 perc

3. évfolyamtól 15 perc

„B” tagozaton (minimum)

1. évfolyam 10 perc

2. évfolyam 15 perc

3. évfolyamtól 20 perc

Magánének tanszakon:

„A” tagozaton minimum 20 perc

„B” tagozaton minimum 30 perc

Kötelező tárgy:

a képzési idő minimum 2× 45 perc

„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig

„B” tagozaton az utolsó évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

„A” tagozaton az 5. évfolyamon

elmélet: minimum 1× 45 perc

Választható tárgy:

az előképző 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás

„B” tagozaton

elmélet: minimum 1× 45 perc

gyakorlat: minimum 1× 45 perc (csoportos), vagy minimum 1× 30 perc (egyéni)

Hangszeres előkészítő:

egyéni: 2× 30 perc

csoportos: 2× 45 perc

Kamarazene:

minimum 1× 45 perc

A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően: 2—8 fő, maximum 15 fő.

Zenekar, kórus:

minimum 2× 45 perc

Kötelező zongora:

minimum 1× 30 perc

A zeneoktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével a növendék más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok központilag meghatározott tanítási óráin részt vehet.

II. Fejezet

HANGSZERES TANSZAKOK

Furulya

A furulyatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

— a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;

— hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,

— a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

— megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,

— differenciált hangindítást és hanglezárást,

— megfelelő tempójú repetíciót,

— laza, egyenletes ujjtechnikát,

— pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,

— hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Tegye jártassá a növendéket a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet

— az előkészítő hangszerként furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a különböző alaphangú furulyák használatakor az ábécés névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására,

— az elsősorban barokk irodalomban gazdag hangszer más korokban keletkezett darabjainak tananyagba kerülésére,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

Követelmények az előképző évfolyam(ok) elvégzése után

Abban az esetben, ha a furulya más fúvós hangszerek előkészítő hangszere, a növendék az előképző vagy az első

évfolyam elvégzése után általában abbahagyja furulyatanulmányait. A növendék ebben az esetben is

— tudjon a tanult hangterjedelemben ábécés hangnévvel biztosan kottát olvasni,

— rendelkezzen jól megalapozott légzéstechnikával, hangindítással és ujjtechnikával.

A növendékek egyéb hangszeres tanulmányaik után sokszor visszatérnek a furulyához; ezért az alábbiakról akkor sem mondhatunk le, ha csak előképző hangszerként foglalkozunk ezzel a hangszerrel:

— legyen képes barokk (angol) fogásrendszerű hangszer használatára,

— rendelkezzen biztos hüvelykujjtechnikával.

*Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**Az „A” tagozat végén (az előképző követelményein felül)*

A növendék

— legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,

— rendelkezzen a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképeséssel,

— legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,

— legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f^1 —(f^3 -ig) g^3 -ig — in F,

— tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,

— alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,

— ismerje az f^1 —(f^3) g^3 hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,

— törekedjen játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,

— rendelkezzen az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,

— tudjon önállóan hangolni,

— ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,

— ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agógika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),

— a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,

— ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

- ismerje a furulya történetét, rokon hangszereit,
- ismerje a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- dúr és moll skálák 3 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim négyeshangzat-felbontásokkal, minimum az $f^1—g^3$ (in F) hangterjedelem teljes kihasználásával (esetleg a $fisz^3$ kihagyható),
- két etűd vagy egy variációsorozat,
- legalább két tétel egy nagybarokk szonátából vagy versenyműből.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék

- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben ($e^1f^1—a^3(c^3)$ -ig in F,

- alkalmazza önállóan a hangindítás és zárás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően),

- ismerje az $f^1—a^3$ hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit,

- legyen képes a segédfogások önálló megválasztására,
- rendelkezék egyenletes, laza ujjtechnikával,

- legyen fogalma a furulya történetéről, fizikai sajátosságairól, irodalmáról, különböző műfajokban betöltött szerepéről,

- legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket,

- a játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,

- legyen képes az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,

- legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,

- rendelkezék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrációképeséssel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

- hangszere történetét és irodalmát,
- $f^1—c^3$ -ig (in F) a fogásokat,
- a trilla-, segéd-, piano-, forte- és akkordfogásokat,
- az irodalomra legjellemzőbb tánc- és tételtípusok tempóit és karaktereit,
- a hangszer avantgarde irányzatait.

Legyen képes

- a természetes, könnyed hangszerkezelésre,
- megfelelő légzéstechnika alkalmazására,
- a levegő tudatos beosztására,
- vibrato-mentes hang képzésére,
- segédfogások önálló kikeresésére és alkalmazására,
- értelmesen tagolt, kifejező előadásra.

Rendelkezzék

- összehangolt ujj- és nyelvtechnikával,
- fúrge szimpla-nyelvtechnikával,
- saját adottságainak megfelelő gyakorlási módszerrel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

Tudjon

- tisztán intonálni,
- pontos ritmusban játszani,
- dúr és moll hangsorokat játszani 7 #, 7 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal $f^1—a^3$ -ig (in F).

Fuvola

A fuvolatanítás szakirányú feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátítása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszer tartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a növendékekkel

- a fuvola történetét,
- a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszer család),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,

- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék — mint legfontosabb alapelv — pontos betartását.

Fejlessze a növendék zenei képességeit:

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a növendéket
— a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

- a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 6 # , 6 b előjegyzésig,
- a bonyolultabb ékesítések (trilla utókéval vagy anélkül, kettős ékesítés stb.) írásmódját és ritmusát,
- a különböző korok zenéinek díszítésrendszerét (pl. barokk),
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegészített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő-technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 # , 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és dominánsszeptim-felbontásokkal, szimpla- és duplanyelvvvel is,
- szélsőséges dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33-as és op. 66-os etűdsorozata),
- egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- önállóan 1—2 ütemes rövid zárlati kadenciák (pl. futamok, akkordfelbontás, skálamenetek stb.) rögtönzésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangoló dugó folyamatos ellenőrzése stb.).

A növendék rendelkezék

- megfelelő hangszeres technikával, előadói és formálóképességgel,
- képzelőerővel,
- biztos zenei memóriával,
- koncentrálóképeséggel,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A növendék tudja alkalmazni

- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikákat,
- a fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és -befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etűd, vagy Jean-Jean: Modern etűdök),
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

Rendelkezzék

- olyan biztos hangszeres tudással, előadói és formálókészséggel, zenei ismerettel, amelynek birtokában zenei pályára is irányítható, közép-, esetleg felsőfokra is.

Oboa

Az oboatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

- az oboa lehetőségeit, irodalmát, hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait,
- az oboairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- az oboa kialakulását, fejlődését, sajátosságait,
- a hangszer részeit, összeállítását, tisztítását,
- a nád szerepét,
- a rokon hangszereket.

Tudatosítsa a kis b és e³ közötti hangok ismeretét, gyors olvasását és fogásait (egy hang többféle fogásának ismeretét és alkalmazását: f-ek, esz-ek).

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező oboahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, tiszta intonáció mellett,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Tegye jártassá a növendéket az oboairodalomban előforduló díszítések kivitelezésében.

Fordítson figyelmet

- a megfelelő légzéstechnika, száj-, hangszer-, kéz- és testtartás kialakítására, tudatosítására és automatikussá tételére,
- az önkontroll fejlesztésére,
- biztos és differenciált hangindításra és szép hangbefejezés kialakítására,

— kiegyenlített, szép hang létrehozására, megfelelő levezetéssel a különböző regiszterekben,

— a repetíció gyorsítására a torok és nyelv lazaságának megőrzése mellett,

— a nyelv és az ujjak szinkronjának állandó ellenőrzésére, tökéletesítésére (ujjgyakorlatok, szekvenciák különböző artikulációval és ritmusképlettel),

— a hallás, a ritmus- és a tempóérzék fejlesztésére,

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék legyen képes

— az oboázáshoz szükséges hasi légzést és rekeszizmokkal való támaszt alkalmazni,

— szabályos kéz-, hangszer- és testtartással játszani,

— jó hangindítással, közepes és nagy hangon hosszú hangokat fújni, lekerekített befejezéssel,

— megfelelő gyorsasággal egyenletes legato skálameneteket játszani,

— skálák eljátszására 4 # , 4 b előjegyzésig, b—e³ hangterjedelemben (legato, tenuto és staccato, fokról fokra, tercmenet, hármashangzatok),

— két teljes etűdöt eljátszani a Schmitt I., Wiedemann- vagy Vizthum-kötetek könnyebb etűdjeiből válogatva,

— barokk szonáta vagy concerto lassú és gyors tételpárját, vagy hasonló nehézségű más stílusú darabot kotta nélkül, zongorakísérettel előadni.

Ismerje

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

— az oboázáshoz szükséges hasi légzést és a rekeszizmokkal történő támasztást megfelelően alkalmazni,

— hosszú (tenuto) és különböző staccato hangokat játszani egy hangot repetálva és skálamenetben b—e³ hangterjedelemben,

— két teljes (kétféle karakterű) etűdöt eljátszani megfelelő tempóban a Schmitt I—II. és a Wiedemann-kötetekből,

— egy barokk mű lassú és gyors tételét kotta nélkül, zongorakísérettel előadni, korhű, technikailag kivitelezhető díszítéssel.

Tudjon

- önállóan hangolni,
- a játékát kontrollálva, gazdaságosan gyakorolni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

- a hangszerét és tudjon megjavítani apró hibákat,
- a nádkészítés alapfogásait.

Legyen képes

- helyes testtartásra, hangszertartásra, a jó légzéstechnika tudatos alkalmazására,
- oldott, természetes hangszerkezelésre,
- tudatos és kontrollált gyakorlásra,
- dinamikailag árnyalt hangképzésre,
- tiszta intonációval, jó kötéssel és dinamikailag árnyaltan játszani,
- a kéz- és nyelvtechnika összehangolására,
- a fürge szimplanyelv és a duplanyelv használatára,
- képességeinek megfelelő zenei anyag stílusos, zeneileg értelmes, kifejező előadására,
- kamara- és zenekari művek előadásában közreműködni,
- előadási darabokat korhű díszítéssel előadni,
- romantikus műveket vibrato alkalmazásával játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje a hangszerét és saját nádton fújjon.

Legyen képes

- a sima kötés megvalósítására,
- az összehangolt kéz- és nyelvtechnika tudatos alkalmazására,
- technikájának önálló továbbfejlesztésére.

Tudjon

- a hangszerén $b—g^3$ között egyenletes ujjtechnikával játszani,
- lassú tételeket stílusos variációkkal előadni.

Klarinét

A klarinéttanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten) hangszerük történetét, akusztikai sajátosságainak alapjait, a klarinétirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit, a klarinétcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket (szaxofon, tárogató).

Alakítson ki

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvómódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező klarinét-hangot,

- differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást,
- könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. mf<ff>pp), az intonáció megtartásával,
- hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék

- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvómódot, billentést stb.,
- $e—f^3$ hangterjedelemben legyen képes a klarinét biztonságos megszólaltatására,
- tudjon valamennyi regiszterben dinamikailag árnyalt, kulturált hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás és elválasztás különböző módjait,
- ismerje az $e—f^3$ hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,
- rendelkezzen az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
- tudjon önállóan hangolni, legyen tisztában a klarinét transzponáló jellegével,
- legyen tisztában a náddal és a nádválasztással kapcsolatos alapvető tudnivalókkal,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető módjait, és végezze ezeket önállóan,
- tudjon folyékonyan kottát olvasni,
- ismerje a tanult anyagban előforduló ritmikai elemeket, ütemfajtákat, tempó- és karakterjelzéseket, dinamikai és egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (dinamika, agogika, lassítás, hangsúlyozás stb.),

— rendelkezzen a játszott anyagra vonatkozó formai ismeretekkel, ismerje az egyes tételtípusok jellegzetességeit,

— ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes $e-g^3$ hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására.

Legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— dúr és moll skálák 4 #, 4 b előjegyzésig tercmennetekkel, hármashangzat-, dominánsseptim- és szűkített szeptim-felbontásokkal,

— Jeanjean: Etűdök I/2.

— egy szabadon választott etűd, az előbbtől eltérő stílusú,

— az alábbi versenyművek bármelyikének lassú tétele:

= Leopold Kozeluch: Esz-dúr klarinétverseny

= Tucek: B-dúr klarinétverseny

= Rösler—Rosetti: Klarinétverseny

— egy szabadon választott előadási darab vagy szélső gyors tétel, amely az előbbtől eltérő stílusú.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék

— legyen képes $e-g^3$ hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására,

— tudjon valamennyi regiszterben széles dinamikai határok közt mozgó, színes, telt, kifejező hangot játszani,

— alkalmazza önállóan a hangindítás és hangelválasztás különböző módjait (ízlésének és a játszott zenei anyagnak megfelelően),

— ismerje az $e-g^3$ hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat, tisztító- és trillafogásokat, a háromvonalas hangok fogáslehetőségeit,

— legyen képes a legmegfelelőbb ujjrend önálló megválasztására,

— rendelkezzen egyenletes, laza ujjtechnikával,

— legyen fogalma a klarinét történetéről, fizikai sajátosságainak alapjairól, irodalmáról, a különböző műfajokban betöltött szerepéről,

— rendelkezzen átfogó ismeretekkel a ritmikai elemekre, ütemfajtákra, tempó- és karakterjelzésekre stb. vonatkozóan,

— legyen képes új ismeretek önálló megszerzésére (új ritmikai elemek megértésére, zenei műszavak lefordítására, fogások kikeresésére különböző táblázatokból stb.),

— legyen képes önállóan megválasztani az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközöket, és játékában alkalmazza ezeket,

— a játszott zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,

— legyen képes megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei, illetve zenekari szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,

— rendelkezék az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrációképességgel, lapról olvasási készséggel, zenei képzelőerővel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

— legyen képes $e-a^3$ hangterjedelemben a hangszer biztonságos megszólaltatására,

— tudatosan alkalmazni a helyes légzéstechnikát,

— hangsorokat játszani: valamennyi dúr és moll hangnemben hármashangzat- és négyeshangzat-felbontásokkal, hangközmenetekkel, valamint kromatikus skálát,

— kiegyenlített hangon játszani a különböző regiszterekben, kielégítő intonáció mellett.

Ismerje a különböző előadási jelek jelentését és tudja azokat megvalósítani a hangszeren.

Tudjon

— kielégítően transzponálni „A” klarinéttra,

— jól lapról olvasni.

Rendelkezék alapvető ismeretekkel a nádfaragásról.

Fagott

A fagott-tanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

— a fagott lehetőségeit, irodalmát, hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a fagott-irodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,

— a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezélést:

— megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező fagott-hangot,

— differenciált hangindítást és hanglezárást,

— megfelelő tempójú repetíciót,

— laza, egyenletes ujjtechnikát,

— pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,

— hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a helyes légzésre és a folyamatos rekesztámasz kialakítására, állandó fejlesztésére, erősítésére,
- a rendszeres társas muzsikálásra,
- a kamarazenében és zenekarban egyaránt szükséges intonációs, ritmikai és dinamikai alkalmazkodási készség kialakítására már egész kis ambitusnál.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

*Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék

- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- rendelkezzen a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképeséssel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvómódot, billentést stb.,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a klasszikus hangterjedelemben,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra,
- rendelkezzen az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a fagott történetét, rokon hangszerait,
- ismerje a fagott szerepét különböző zenei korszakokban.

Ismerje és tudja játszani

- a dúr és moll hangsorokat a különböző játékmódokkal és a portamento alkalmazásával,
 - a kromatikus hangsort.
- Legyen képes
- nagyobb hangközök törésmentes kötésére,
 - igényes és stílusos hangképzésre,
 - a dinamikai árnyalatok alkalmazására (p—f kerekein belül),
 - hosszú és rövid előke, utóka, paránytrilla, mordent és kettős ékesítés megoldására,
 - könnyebb művek lapról játszására,
 - az előadási darabok igényes felépítésére,
 - basszus- és tenorkulcs váltakozó alkalmazására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
- egy dúr és egy moll skála (4 # , 4 b előjegyzésig), legato, staccato, tenuto játékmóddal
 - két különböző karakterű etűd,
 - két könnyű, rövid, eltérő karakterű előadási darab zongorakísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

*Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék legyen képes

- az előző pontokban megfogalmazottak tudatos (a növendék zenei adottságainak, életkorának és technikai felkészültségének megfelelő) alkalmazására az igényes zenei kifejezés és a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltető előadás érdekében,
- zeneiskolai szinten értelmesen tagolt, árnyalt előadásra, szép kifejező hangon lassú és közepgyors tempóban, staccato játékban is,
- az előadási darabokat fejből eljátszani,
- technikai továbbfejlődésre,
- hosszabb gyakorlásra,
- kamara-, illetve ifjúsági zenekarban játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

- hangszerét, tudjon megoldani apróbb javítási problémákat,
 - a nádfaragás alapjait,
 - a hangszer múltját, irodalmát.
- Legyen képes
- természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes testtartásra, hangszer tartásra,
 - a hangszerregiszterek színekülönbségeinek kiegyenlítésére,
 - az összehangolt kéz- és nyelvtechnika alkalmazására,
 - technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra.

Kürt

A kürttanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

- a hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait,
- a kürtirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadó-művészeit,
- a kürtcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítsa ki

— megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, hangszer- és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező kúrthan-
got,

— differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezá-
rást,

- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és ujjmozgást,
- könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen

— tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. mf, ff, pp), az intonáció megtartásával,

— hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelemben,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozgulat-sorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítsa figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartá-
sára.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék

— a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
— rendelkezzen a játszott zenei anyag megszólaltatásá-
hoz szükséges koncentrációképeséssel,

— legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudni-
valóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát,
befúvásmódot, billentést stb.,

— legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatásá-
ra a klasszikus hangterjedelemben,

— tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező
kúrthan-
got képezni,

— alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és
hangbefejezés különböző módjait,

— törekedjen játékában a tiszta intonációra,

— rendelkezzen az alapfokon játszott zenei anyag meg-
szólaltatásához szükséges technikával,

— tudjon önállóan hangolni,

— ismerje a hangszer karbantartásának alapvető fel-
adatait, és végezze ezeket önállóan,

— ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és ka-
rakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat
és ezek jelentését,

— a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különbö-
ző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, ago-
gika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),

— ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek
nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni
azokat,

— ismerje a kürt történetét, rokon hangszereit,

— ismerje a kürt szerepét különböző zenei korszakok-
ban.

Legyen képes

- 2 kantiléna,
- 2 különböző karakterű gyakorlat,
- 2 különböző stílusú darab vagy tétel előadására kot-
ta nélkül.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az aláb-
biak pódiumon történő bemutatásával:

— egy skála a növendék meglévő hangterjedelmében
(alap, terc és I. fokú hármashangzat, nyelvvel és kötve,
negyed és nyolcad értékekben),

— egy kantiléna,

— két etűd,

— egy előadási darab — ajánlott:

- = Skroup: B-dúr koncert (rövid kadenciával)
- = Beethoven: Románc
- = Concone: Téma és variáció.

*További követelmények a továbbképző évfolyamainak
elvégzése után*

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje hangszerének múltját, irodalmát, a
jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Legyen képes

— természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes test-
tartásra, hangszertartásra, a tudatos légzéstechnika alkal-
mazására,

— C—g² hangterjedelemben kiegyenlítettten, különbö-
ző dinamikai árnyalattal, tiszta intonációval játszani, a
nyelvtan tudatos alkalmazásával,

— életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag
kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értel-
mesen tagolt, árnyalt előadására, szép kifejező kúrthan-
gon,

— az előadási darabokat fejből játszani,

— technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,

— igényesebb kamarazenei művek előadásában közre-
működni.

Rendelkezzék

- a zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, formálókészséggel,
- koncentrációképeséssel,
- lapról olvasási készséggel, amely a mindenkori darab megszólaltatásához, illetve a kamarazenéléshez szükséges.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

- F—c³ között kiegyenlítettten, tiszta intonációval, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával játszani,
- az ajaktrilla megvalósítására.

Trombita

A trombitatanítás szakirányú feladatai:

- a növendék egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,

- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,

- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,

- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,

- a zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,

- az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a növendékkal

- a trombita történetét,
- a trombitának a rézfúvosok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,

- a hangszer irodalmát,

- a tananyagban keresztül a főbb zenei stílusokat,

- a trombita hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,

- a helyes szájartás mint a jó „ansatz”, befúvási mód kialakulása alapfeltételének fontosságát,

- a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,

- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a növendék

- hallását, belső hallását, „intonációs” képességét,
- hangszeres adottságait,
- hangszertechnikai tudását,
- megformáló- és előadói képességét.

Tegye képessé a növendéket

- rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,
- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,

- a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,

- a tiszta intonációra,

- folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,

- a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a növendék

- a helyes test- és hangszertartást,

- a helyes légzéstechnikát,

- a hangszer múltját, irodalmát,

- a dúr és moll hangnemeket 7 # , 7 b előjegyzésig,

- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- a helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére,

- az alapvető funkciók helyes alkalmazására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:

- a) fúvóka nélkül, csupán ajakrezgéssel,

- b) csak fúvókával,

- c) hangszerrel,

- az előírt hangterjedelmen belül (fisz—b²-ig) kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,

- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,

- a tanult darabok stílushű megszólaltatására,

- folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,

- a különböző artikulációs előírások (staccato, tenuto, legato, marcato) megszólaltatására,

- skálázni egy oktávon keresztül valamennyi hangnemben.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- egy dúr és egy moll skála 5 képlete a másfél oktávos rendszerben,

- Clodomir: Trombitaiskola I/26., 28., 29.,

- Telemann: F-dúr szonáta I—II. vagy Händel: B-dúr szonáta I—II.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a növendék

- a hangszere múltját, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát,
- a rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget.

Legyen képes a növendék

- az előforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével,
- az előírt hangterjedelmen belül (fisz—c³-ig) kiegyenlített és kifejező hang elérésére,
- a különböző hangindítások, hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla, dupla, tripla) gyorsaságának fejlesztésére,
- önálló hangolásra,
- a hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemen,
- az adott zenei anyagot egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezéssel megszólaltatni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék rendelkezék megfelelő állóképességgel.

Ismerje a hangképzés folyamatát.

Legyen képes a tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Tudja

- az ajak-, a nyelv- és a manuális technika alapjait,
- az összes dūr és moll skálát a kétoktávós rendszerben, 7 képletben.

Harsona

A képzés legeredményesebb módjának az tekinthető, ha a növendék 9—10 éves korában tenoron vagy baritonon kezdi a mélyrézfúvós hangszerek tanulását, és csak a tanulmányok 3. évében, 11—12 éves korban tér át a harsona tanulására, amennyiben fizikuma, muzikalitása erre alkalmassá teszi. A tenoron vagy baritonon megszerzett készségek birtokában két éves harsonaoktatás elegendő a zeneművészeti szakközépiskolai felvételi követelmény eléréséhez.

A harsonatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

- a harsona lehetőségeit, irodalmát; hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a harsonairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,

- a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, száj-, hangszer- és kéztartást, tolókezelést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező harsonahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes kartechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv- és karmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, újgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a helyes légzés kialakítására, gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
- a helyes szájtartás kialakítására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
 - = fúvóka és hangszer nélkül csupán ajakkal,
 - = csak fúvókával,
 - = hangszerrel,
 - = mindezek ellenőrzése fúvóka karikával,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék

- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképeséggel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudni-valóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,
- sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját; harsonánál a helyes tolókezelést,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására az előírt hangterjedelemben,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra,

- rendelkezzen az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agógika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a használt hangszer történetét, rokon hangszereit,
- ismerje az adott hangszer szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
- egy szabadon választott skála és hármashangzat-felbontás két oktávon keresztül, E—b¹ hangterjedelemben,
 - két, lehetőleg különböző jellegű gyakorlat (minimális szint: Ujfalusi—Pehl—Perlaki: Harsonaiskola II/300., 352.),
 - egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül (minimum Pergolesi: Aria című mű nehézségi szintjén).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

- A légzés, levegővezetés terén tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
- A hangterjedelem további bővítése, fokozott figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
- A kamarazenélés és a zenekari játék előtérbe helyezése.
- A növendék ismerjen és tudjon gyakorlatban alkalmazni különböző
- díszítéseket,
 - trillákat,
 - előkéket, tripla- és duplanyelves megoldásokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- A növendék ismerje
- hangszere múltját, irodalmát,
 - a kiművelt hangszeres technika alapjait.
- Legyen képes
- minden regiszterben kiművelt harsonahang megszólaltatására,
 - biztonságos, pontos, hibátlan hangindításra,

- pontos kézmunkával végrehajtott legato-technikára,
- dupla- és triplanyelv alkalmazására,
- vibratóra és trillákra.

Tuba

A tubatanítás szakirányú feladatai:

- a növendék egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása — kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétele teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
- a zenei elképzelések fejlesztése, a zenei előrelátás, a folyamatos kottaolvasás kialakítása,
- a zenei hallás átfogó fejlesztése,
- zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
- az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a növendékekkel

- a tuba történetét,
- a tuba a mélyrézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,
- a hangszer irodalmát,
- a tananyagot keresztül a főbb zenei stílusokat,
- a tuba hazai és külföldi művészeinek, munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájtartás — mint a jó „ansatz”, befúvási mód — kialakulása alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás — didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti — szükségességét,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a növendék

- hallását, belső hallását, intonációs képességét,
 - hangszerttechnikai tudását,
 - megformáló- és előadói képességét.
- Tegye képessé a növendéket*
- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
 - a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,
 - a tiszta intonációra,

— folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,

— a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasításainak megvalósítására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a növendék

— a helyes szájartást, légzéstechnikát, befúvást, hangszerartást, a könnyed hangszeres játékmódot,

— a rokon rézfúvós hangszereket,

— a tuba felépítését, alkalmazási területeit,

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a növendék

— ideális tubahang kialakítására, megszólaltatására,

— különböző játékmódok megvalósítására,

— a zenei mondanivaló megformálására (legato, staccato stb.),

— az ajak és a kéz összehangolt munkájának kialakítására,

— a helyes befúvás és légzéstechnika alkalmazására,

— a zenei gyakorlatok, előadási darabok pontos, kottahű előadására,

— az előadási darabok kotta nélküli játszására,

— a gyakorlás során előforduló hibák felismerésére, azok önálló kijavítására,

— a hangszer építéséből fakadó intonációs problémák korrigálására,

— a hangszer önálló behangolására,

— a hangszer szakszerű karbantartására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— egy dúr vagy moll skála (a növendék meglévő hangterjedelméhez igazítva),

— két különböző karakterű etűd a végzett anyagból,

— két különböző karakterű előadási darab zongorakísérettel.

A skálát és az előadási darabot kotta nélkül kell játszani.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje meg a növendék

— a tuba és a rézfúvós hangszerek rokon vonásait (fogások, részhangok, befúvási mód, fúvástechnika stb.),

— a tuba irodalmát,

— a zeneirodalom híres tubaszólóit.

Legyen képes a növendék

— a technikailag és művészileg igényesebb előadási darabok, kamarazenei és zenekari művek interpretálására,

— a skálaformációkat élénk tempóban, kiegyenlítőten, különböző dinamikai árnyalatokkal 7 #, 7 b előjegyzésig játszani dúrban és mollban egyaránt,

— az általa képzett hangszerhang szépségét, teltségét, plasztikusságát folyamatosan fejleszteni,

— a megtanult előadási darabok közönség előtti színvonalas bemutatására,

— tiszta intonációra, tiszta hangszeres játékra,

— az önálló munkára.

Tudja alkalmazni a növendék

— a hangszerhang képzésének fizikai sajátosságait,

— a különböző zenei utasításokat az előadás módjára, tempójára, dinamikájára vonatkozóan.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

— természetes, oldott hangszerkezelésre,

— helyes test- és hangszerartásra,

— a tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Tudjon kontra F és f¹ között

— kiegyenlítőten,

— különböző dinamikai árnyalatokkal,

— tiszta intonációval,

— megfelelő nyelvtechnikával játszani.

Szaxofon

A szaxofontanítás szakirányú feladatai

A szaktanár ismertesse meg a növendékekkel

— a szaxofon kialakulásának és fejlődésének történetét,

— a hangszer sajátosságait,

— a szaxofon irodalmát, felhasználásának és felhasználhatóságának sokszínűségét (pl. alkalmazását szimfonikus és fúvószenekarban, jazz-együttesekben stb.),

— a hangszer legkiválóbb előadóművészeinek munkásságát.

Hangszertechnikailag alakítsa ki

— a helyes légzéstechnikát,

— a helyes befúvásmódot és nyelvtechnikát,

— a stabil, de nem merev szájartást,

— a megfelelő test-, fej-, kéz- és hangszerartást,

— a dinamikailag árnyalt, megfelelően intonált és jól képzett szaxofonhangot.

Fordítson figyelmet

— a helyes légzés gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,

— a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével,

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a tudatos zenei memorizálásra,

- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszer karbantartására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék

— a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,

— rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképeséggel,

— legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvómódot,

— sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját,

— ismerje a szaxofon legáltalánosabban használatos hangterjedelmén belül (b—f³-ig) kromatikusan az összes fogást, beleértve a leggyakoribb segéd- és tisztítófogásokat, és tudja ezeket alkalmazni a gyakorlatban is,

— tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,

— alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,

— törekedjék játékában a tiszta intonációra,

— rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,

— tudjon önállóan hangolni,

— ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,

— ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agógika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),

— a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,

— ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— ismerje a szaxofon történetét, rokon hangszereit,

— ismerje a szaxofon szerepét különböző zenei korszakokban.

Legyen képes

— hangsorokat játszani 4 # , 4 b előjegyzésig,

— egészséges és jól intonált szaxofonhang megszólaltatására.

Rendelkezzék olyan hangszertechnikai és olvasási készségekkel, hogy a továbbképző évfolyamokban elkezdhetőek legyenek a C-be történő transzponálási gyakorlatok.

Tudjon

— előadási darabokat kotta nélkül előadni,

— könnyebb kamarazenei és zenekari szólamokat eljátszani.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje

— hangszerének transzponáló jellegét,

— a hangszercsalád többi tagját, hangolásukról és hangfekvésükről legyen fogalma,

— a nehezebb előadási daraboknál, a kamarazenei és zenekari szólamoknál leggyakrabban előforduló zenei műszavak jelentését.

Legyen képes

— hangsorokat játszani 6 # , 6 b előjegyzésig,

— pp—ff-ig a dinamikai skála megvalósítására,

— a hangszer regisztereinek kiegyenlített megszólaltatására.

Rendelkezzék olyan hangszeres és elméleti tudással, amely alapján közreműködhet amatőr zenekarban vagy zenei együttesben.

Tudjon nehezebb előadási darabokat kotta nélkül eljátszani.

Ütő

Az ütőhangszer-tanítás szakirányú feladatai

Az ütőhangszerek sokszínűségéből és zeneirodalmi sajátosságából eredően a kamarazenélés lehetőségeinek megteremtése a hangszer tanulás kezdetén.

A társas muzsikálás elősegítése.

Az egymáshoz való alkalmazkodásra és egymásra figyelemre nevelés.

Ismertesse meg a növendékekkel

— az ütőhangszercsalád leggyakrabban használatos tagjait,

— a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját,

— a helyes ütéstechnikákat.

Fordítson figyelmet

— a különböző hangszerek speciális technikai elemeinek alkalmazására,

— a precíz, pontos ritmikai megoldásokra, külön figyelemmel a legáltalánosabb ütőhangszeres elemekre,

— az eltérő kézzel megoldásokra,

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására.

Végeztessen az egyes zenei kísérlet-formákhoz szükséges improvizációs gyakorlatokat.

Tanítsa meg a növendékeket a hangszereken elvégzendő kisebb igazításokra, az üstdob hangolására.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a növendék

— a zeneiskolában használatos ütőhangszereket, ezek magyar és leggyakrabban használt idegen nyelvű elnevezéseit,

— a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját, a helyes ütőtechnikákat,

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a növendék

— kottahű játékra és lapról olvasásra folyamatos, mérsekelt tempóban,

— árnyalt dinamikák alkalmazására, a hangszínbeli különbségek felismerésére és megvalósítására,

— a speciális technikai elemek alkalmazására a különböző hangszereken (tremolo, előkék, egyszerű függetlenítés),

— hosszabb zenei gondolatok összefogására, a művek értelmes, tagolt előadására,

— az üstdob önálló hangolására,

— a különböző ütőhangszerek eltérő kézzendi problémáinak megoldására,

— rugalmas beilleszkedésre kamarazenei együttesbe,

— céltudatos, módszeres gyakorlásra.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a növendék

— a legfontosabb ütőhangszerek múltját, származását, fejlődését,

— az ütőhangszerek irodalmát.

Legyen képes a növendék

— szép és kifejező hang képzésére a különféle ütőhangszereken,

— nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok megszólaltatására,

— sűrű, egyenletes, árnyalt dinamikájú tremolo alkalmazására a különböző hangszereken,

— zeneileg és technikailag tudatos, módszeres gyakorlásra, a művek önálló megtanulására,

— értelmes, tagolt, kifejező előadásmódra.

Rendelkezzék a növendék

— megfelelő technikai felkészültséggel, előadói és formálókészséggel,

— egyszerű improvizációhoz szükséges képzelőerővel,

— biztos zenei memóriával és koncentráloképességgel,

— kamarazenéléshez és zenekari játékhoz szükséges lapról olvasási készséggel,

— megfelelő gyakorlási módszerekkel, amelyekkel a megfelelő technikai készenlét gyorsan elérhető,

— tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

*Hárfa**A hárfatanítás szakirányú feladatai*

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

— a hárfa felépítését, akusztikai sajátosságait, hangolhatóságának elveit, a hangszer lehetőségeit,

— a hárfa irodalmát, történetét, a hárfairódalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

— megfelelő pedáltechnikát, helyes test-, láb-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hárfahangot,

— differenciált pengetést és helyes fojtástechnikát,

— megfelelő repetíciós és glissando-technikát,

— laza, egyenletes kartechnikát,

— pontosan összehangolt láb-, kar- és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— hangsorokat különböző figurációkkal,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a precíz hangszerhangolásra,

— a pedálváltások megtervezésének begyakorlására,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a legszükségesebb karbantartási feladatok elvégzésére.

*Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék legyen képes

— zenei igényességgel önállóan megtanulni és megformálni életkorának megfelelő szintű műveket,

— az adott mű helyes metrikai és ritmikai megoldására,

— a megtanult műveket a zenei-érzelmi tartalom kifejezésével előadni,

— a különböző karakterek között különbséget tenni,

— a tanult darabokat stílushűen megszólaltatni,

— a barokk zenében a szólamvezetésre, ismerje és tudja alkalmazni a különböző díszítéseket,

— a romantikus stílus érzelmi és kifejezésbeli sajátosságait megérezni és megvalósítani,

— megfelelően pedált váltani.

Ismerje

— legalább hozzávetőlegesen a művek keletkezési időpontját, és tudja azt az adott történelmi korba belehelyezni,

— az impresszionizmust mint művészeti irányzatot a képzőművészetben és a zenében; törekedjék a dinamikai,

tempó és egyéb utasítások megvalósításával az impresszionista művek hangulatának megközelítésére,

— a modern zenei effektusokat és azok technikai kivitelezését,

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudjon

— korának megfelelő szinten kottát olvasni, és ezt a készségét fejlessze folyamatosan,

— a felkészültségének megfelelő fokon kamarazenei együttesben vagy zenekarban közreműködni.

Hangszerkezelésben ismerje

— az összes dúr és moll skálát oktáv-, szext-, decima- és tercparhuzamban, ellenmozgásban, a két kéz közötti kánonban,

— a hármas- és négyeshangzatokat akkordban, arpeggióban, felbontásban és futamban,

— a kadenciákat akkordban, arpeggióban, felbontásban és futamban,

— a különböző ujjgyakorlatokat, trillákat, a pergő-játékokat,

— modern effektusokat (glissando, üveghang, pedálglissando stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes a tudásáról pódiumon is számot adni.

Hangszerkezelésben:

— tudja a skálajáték tempóját fokozni,

— a hármas- és négyeshangzatokat akkordban, arpeggióban, különböző felbontásokban és futamban nagyobb tempóban játszani.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék legyen képes

— a hangszer biztos kezelésére,

— a dallamívek kirajzolására, árnyalt dinamikai megoldásokra, a harmóniaváltások érzékeltetésére.

Ismerje

— hangszere történetét és irodalmát,

— és alkalmazza a tipikus hárfahangzásokat (étouffé, üveghang, près de la table, arpeggio, csúszások, kéz- és pedálglissando stb.).

Legyen képes igényes tónusú, zengő, zajmentes hárfajátékra.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudását pódiumon is bemutatni közreműködőként, vagy önálló koncertet adni.

Gitár

A gitártanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

— a gitár felépítését, akusztikai sajátosságait, hangolását, a hangszer lehetőségeit,

— a gitár irodalmát, történetét, a gitáriródlalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,

— a gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait,

— a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

— helyes test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező gitárhangot,

— differenciált pengetést és helyes fogástechnikát,

— laza, egyenletes kar- és ujjtechnikát,

— a két kéz pontosan összehangolt mozgását.

Tanítsa meg

— a játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését,

— a legato játékot,

— a staccato, portato, tenuto játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását,

— a gitárjáték alapvető technikai elemeit (fekvésváltás, barré, kötések, apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok),

— a tompítás különféle lehetőségeit.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— hangsorokat különböző figurációkkal,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Ösztönözze a növendékeket a helyes hangszertechnika folyamatos gondozásával szép gitárhangszín elsajátítására.

Fordítson figyelmet

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a precíz hangszerhangolásra,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Alakítsa ki a lapról játék technikáját, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Tanítsa meg a növendékeket a legszükségesebb karbantartási feladatok elvégzésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék rendelkezék a gitárjátékhoz szükséges koncentráló képességgel.

Alkalmazza a 6 év során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgo-

zásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje

— a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:

— a fekvésjátékot, fekvésváltást,

— a kis és nagy barré-t,

— a kötéseket (ráütés, elpengetés),

— a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,

— az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,

— a törtakkord megszólaltatását,

— a nem kívánt hangösszecsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:

— dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler-darabok),

— harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),

— egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Champion, Robert de Visée).

Rendelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljárásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.

Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— G-dúr, C-dúr skála 2 oktávon, háromoktávós E-dúr skála, transzponálva, repetíciós pengetéssel is, kromatikus skálák, arpeggio-gyakorlatok,

— 2 etűd (pl. Carcassi: Etűdök op. 60),

— 1 vagy 2 reneszánsz vagy barokk mű,

— XX. századi művek (pl. Bartók — Szendrey).

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Rendelkezzék a növendék ismeretekkel

— a fontosabb korok és stílusok gitáron megszólaló darabjainak jellemző vonásairól,

— a különféle hangeffektusokról és azok használatáról (rasgueado, üveghang, étouffé, dobolás),

— a gitárdarabok szerzőinek és előadóművészeinek munkásságáról,

— a hangszer múltjáról, hagyományairól.

Legyen képes az életkorának és képességeinek megfelelő zene még árnyaltabb, kifejezőbb előadására, mely kiterjed a kötetlenebb előadású romantikus és impresszionista művekre is.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje a különböző hangeffektusokat és azok használatának módját.

Legyen képes

— a darabok hibátlan megszólaltatására,

— a szólamvezetések pontos megvalósítására,

— természetes, oldott hangszerkezelésre,

— az egész fogólapot uralni,

— tiszta, könnyed fekvésváltásra,

— a vibrato alkalmazására,

— a fontosabb zenei karakterek megjelenítésére,

— a tiszta játék érdekében történő hangtompítások végrehajtására,

— értelmesen tagolt, árnyalt és kifejező előadásra.

Rendelkezzék

— kimunkált előadói és technikai képességekkel,

— biztos memóriakészséggel,

— koncentrálóképeséggel,

— hangszerre rendeltetésszerű használatához és karbantartásához szükséges alapvető ismeretekkel.

Cimbalom

A cimbalomtanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

— a cimbalom történetét, irodalmát, változatait (pl. hackbrett),

— a hangszer akusztikai sajátosságait, a húrok elrendezését,

— a cimbalomirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,

— a hangszerkezeléshez vezető mozgásformákat, azok kapcsolatát a zenei elképzelés megvalósításával.

Nyújtson gazdag zeneirodalmi ismeretanyagot

— a cimbalom eredeti irodalmából (kortárs zene),

— a népzeneből és népzenei ihletésű művekből,

— a zeneirodalom minden korszakának cimbalmon előadható irodalmából.

Alakítson ki

— könnyed hangszerkezelést,

— helyes pedálhasználatot.

Fordítson figyelmet

— a tanult művek stílusos előadására,

— árnyalt frazeálásra, artikulációra,

— a különböző ütőmódokra,

— a díszítések biztos ismeretére és pontos megszólaltatására,

— a táncrendek elemeire,

— a virtuóz játéktechnikára való törekvésre,

— magyar népdalcsokok harmonizálására.

Segítse készségfejlesztő gyakorlatokkal az ismeretanyag elsajátítását:

- valamennyi dúr és moll skála, kromatikus skála, akkordjáték,
- lapról olvasás,
- transzponálás,
- népdalkíséret rögtönzése.

Tanítsa meg a hangolási és a legalapvetőbb hangszerkarbantartási feladatokat.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén:

- dúr és moll skálák biztos ismerete 7 # , 7 b előjegyzésig; kromatikus skála,
- egyszerűbb darabok biztos lapról olvasása, minden stíluskorszakból,
- a tanult művek stílusos előadása,
- árnyalt frazeálás, artikuláció,
- díszítések biztos ismerete, játsszása,
- a kortárs zene anyanyelvi szintű ismerete,
- magyar népzenei és műzenei feldolgozások, átiratok zenekari kísérettel, illetve ennek hiányában zongorával előadva,
- a népdalok és néptáncdallamok harmonizálása,
- a táncrendek ismerete,
- népies műdalok játsszása,
- a tanult művek stílusos, szép eljátszásához való ütési módok önálló alkalmazása, megválasztása,
- az összes dúr és moll skála, hangközmenetek, futamok, hármas- és négyeshangzatok, harmóniafűzér, kromatikus skála játsszása,
- törekvés a virtuóz játéktechnikára,
- helyes pedálhasználat,
- hallás után, illetve kottából megtanult harmonizált népdalok és néptáncok előadása,
- nehezebb etűdök játsszása (pl. Allaga: Vihar, vagy válogatás az Öt koncertetűdből, Hét koncertetűdből),
- különböző stílusú, középnehéz technikai szintű előadási darabok élményszerű eljátszása (Lavotta: Magyar szerenád, Bach csellósztvit-részletek, Scarlatti: Toccata, Szonáták, Bartók: Három csíkmegyei népdal, Román táncok, Szokolay: Játék a hangközökkel stb.),
- magyar népdalcsokok harmonizálása,
- népzenei feldolgozások játsszása.

Ismerje a növendék

- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül):

- skálák biztos és virtuóz játsszása 7 # , 7 b előjegyzésig, terc-, szext- és oktávmenetek, futamok, hármas- és négyeshangzatok, harmóniafűzés, kromatikus skála,

- virtuóz játéktechnika,
 - különböző stílusú, technikailag komoly követelményeket támasztó előadási darabok élményszerű eljátszása (pl. Allaga: Öt koncertetűdből, Paganini: 5. caprice, Debussy: Gyermekkuckó 1-1 tétele, Bartók: 15 magyar parasztdalból, Lendvay: Dispositioni II. tétel),
 - ütési módok, dinamikai árnyalás önálló megválasztása,
 - kortárs művek élményszerű megszólaltatása.
- A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:
- skála és lapról olvasás,
 - 1 Allaga-etűd,
 - 1 J. S. Bach-mű,
 - 1 szabadon választott mű,
 - 1 eredeti cimbalomszonáta vagy klasszikus szonáta tétele,
 - 1 kortárs cimbalommű,
 - 1 népzenei vagy népzenei ihletésű mű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén:

- a tanult művek önálló elképzelése, megtanulása, megoldása,
- előadói kvalitások megnyilvánulása,
- a tanult művek stílusos, szép eljátszása,
- zenei képességek (hallás, ritmusérzék, dinamikai és hangszínérzékenység) a játszott anyag színvonalának megfelelően,
- zenei fantázia, emlékezet és előadói készség,
- improvizációs készség,
- népdalok, virágénekek, történelmi dallamok átírása cimbalomra (kottából),
- népi eredetű műzene játsszása,
- virtuóz skálajáték, hangközmenetek, hangzatfűzések, hármas- és négyeshangzatok,
- az ütési módok, pedáltechnika helyes megválasztása, alkalmazása,
- nehéz etűdök eljátszása (Allaga, Dancla, Czerny, Cramer),
- a különböző stílusokban való jártasságot megmutató művek előadása (Bach: Szonáták és partiták szóló hegedűre — egyes tételek, Scarlatti: Szonáták, Händel-szvittek, Mozart- és Haydn-szonáták, Schumann: Kinderszenen — tételek, Chopin: Keringők, Mazurkák, Liszt-karakterdarabok, Bartók: Duók, 15 magyar parasztdal, Lendvay: Dispositioni, Hollós M.: Feltekintés egy csillagra, Szokolay: 4 sirató stb.),
- kamarazenélés,
- zenekari szólamok megtanulása és játsszása magnóról szóló zenekari kísérettel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül):

- a különböző zenei stílusok jellemző vonásai, valamint a cimbalom népzenei vonatkozásai,
- nagyfokú figyelem, biztos memorizálókészség,
- fejlett hallás, önellenőrző készség,
- a társas zenélés alapjául szolgáló lapról olvasási készség,
- az adottságoknak megfelelő zenei kifejezőmód, előadó- és formálókészség,
- természetes, oldott hangszerkezelés, az egész hangszer birtoklása,
- magas fokú technikai biztonságérzet,
- skálázás folyamatosan, szép hangon terc-, szext-, oktáv- és decimamenetben,
- mozgásformák harmonikus működtetése a belső hangzásigénynek megfelelő ütősmódokkal, kézrenddel, pedálkezelési technikával,
- a zenei anyag korhű, megjelenítő erejű előadása,
- zenei és technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlás, a hangszeres technika zenei igényen alapuló továbbfejlesztése,
- a mű stílusának, karakterének megfelelő gondolat, elképzelés kivitelezése.

Csembaló

A csembalótanítás célja a XVI—XVIII. századig terjedő időszak egyik legjelentősebb — a későbbiekben elfeledett, de napjainkban újjáélesztett — billentyűs hangszerén való játék alapfokú elsajátítása.

A csembalótanítás szakirányú feladatai:

- a csembaló megszólaltatásának és optimális kezelésének alapfokú elsajátítása,
 - a koronként eltérő hangzásigények, technikai, billentési, artikulációs és ornamentációs elvek megismertetése,
 - a koronként változó notáció sajátosságainak felismerése, és a hiteles (faksimile és urtext) kották iránti igény kialakítása,
 - a csembaló mechanikájának, szerkezetének és felépítésének megismertetése,
 - a teljes csembalóirodalom — beleértve a XX. századi műveket — megismertetése,
 - egyfajta elemző, gondolkodó és szabadon alkotó szemlélet kialakítása, amely nélkülözhetetlen a régi zene előadásában,
 - a régi zenét értő módon hallgató és művelő amatőrök nevelése.
- Az oktatás ismertesse meg a növendékekkel
- a csembaló történetét, a rokon billentyűs hangszereket,
 - a csembaló felépítését és működési elvét (a különböző építéstechnikákra tekintettel),
 - a hangszer akusztikai sajátosságait, a regisztereket,
 - a csembalóirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést,
- helyes test-, kar- és kéztartást,
- sokszínű, kidolgozott játékmódkultúrát,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- könnyed manuálváltást, a különböző manuálok egy időben történő használatának természetességét.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- dúr és moll skálákat külön kézzel, két kézzel párhuzamosan és ellenmozgásban, különböző tempókban és billentésmódokkal, oktáv, terc, szext és decima távolságban,
- hármas- és négyeshangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban a skálákhoz hasonló módokon,
- technikai gyakorlatokat, etűdöket, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző speciális játékmódok elsajátítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a continuo-játék készségének kialakítására és feladataira,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a növendék

- zenei hallását, a melodikus, polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást,
- hangszerkezelését, technikáját, a kezek függetlenségét az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával,
- muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dal- és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.

Tanítsa meg a növendéknek a hangolási és az alapvető karbantartási feladatokat.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék legyen tisztában a csembalójáték és a zongorázás közti alapvető különbségekkel és tudatosan alkalmazza is az eltérő játéktechnikát mindkét hangszerrel.

Ismerje a csembalón használatos billentésmódokat, különös tekintettel a könnyed, kizárólag ujjtöből képzett non legatóra és a karsegítés nélküli legatóra.

Ismerje meg — korának megfelelő szinten — a reneszánsz, barokk, valamint a korai klasszikus zenék legfontosabb stílusjegyeit.

Tudjon különbséget tenni különféle nemzetek zenéi között, és ezt alkalmazza az előadásban is.

Legyen tisztában a leggyakoribb díszítésekkel (a korok és nemzetek közti különbségekkel is).

Legyen tisztában a leggyakoribb műfajokkal, kompozíciós technikákkal (táncok, polifon-homofon szerkesztés stb.) és azok előadásával.

Tudjon valamennyi hangnemben skálázni három oktávon keresztül, két kézzel, különféle billentésmódokkal (futam, akkord, akkordfelbontás is); tudja a skálákat modern ujjrenddel, de ismerjen meg néhány régi ujjazatot is.

Tudjon akkordokat és több-kevesebb szólamú arpeggiót játszani, egy és két kézzel.

Tegyen szert a korának megfelelő, biztos technikára: a pergő-játék, ugrások (kézkereszteszés), kettősfogások, repetíció, akkordjáték terén.

Ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését, a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- 1 Couperin-rondeau,
- 1 sarabande és 1 menuet Rameau-tól,
- 1 gyors Scarlatti-sonáta,
- 1 mű Bach: Clavierbüchlein für W. Fr. Bach című kötetéből,
- 1 Haydn-sonáta.

A Scarlatti-sonátát fejből kell játszani, a többi mű kottából is előadható.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék fejlessze tovább technikai tudását a következőkben:

- skála gyors tempóban, különböző billentésekkel; gyors ugrások, tremolo, gyors trillák és egyéb ornamensek,
- legyen jártas a lapról játékból,
- ismerkedjék meg a continuo-játék alapjaival és gyakorlati alkalmazásával,

— legyen képes fokozott zenei igényességgel a már megismert stílusokban önállóan is megtanulni és megformálni egy-egy könnyebb művet,

— ismerje meg a kamarazenélés legfontosabb szempontjait:

1. ismerje és kövesse a kamarapartnerek szólamát,
2. rugalmasan alkalmazkodjék a többi partnerhez,
3. éljen a continuo-szólamban alkalmazható szabadság jogával.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

— a csembaló megszólaltatásának valamennyi lehetséges módját (szóló- és continuo-hangszerként egyaránt),

— a hangszer szerkezetét, mechanikáját, valamint kialakulásának történetét és a rokon hangszereket (clavichord, virginál stb.),

— a csembaló irodalmát, a reneszánsz kortól a hangszer fénykorán át napjainkig,

— a régi iskolákat és a hangszerrel, valamint a régi zene előadásmódjáról szóló korabeli forrásmunkákat.

Tudjon

— a csembalón kifejezően, virtuózan és a stílustól függetlenül érzelemgazdagon játszani,

— eligazodni biztos stílusérzékkel valamennyi korszak és nemzet zenéjében.

Legyen tisztában

- a jó kottaválasztás szükségességével,
- a faksimile kiadványok használatával,
- a notáció koronkénti és szerzőnkénti különbözőségeivel,

- az előadói szabadság jelentőségével,
- valamennyi billentésfajtaival (legato, a Bach által tanított befelé húzott ujjas non legato, staccato stb.), és tudja ezeket adott helyen önállóan alkalmazni,
- a különféle szerzőknél használatos díszítésekkel, azok elnevezésével és kivitelezésével,

— az olyan speciális előadói, korhoz és stílushoz kötött hagyományokkal, mint pl. a francia „inegal”, a szabad „prélude”, illetve „fantasia”, vagy a túlpontozás stb.,

- a régi ujjrendek használatával,
- a régi és a ma használatos egyenletes hangolásfajták közti alapvető különbségekkel.

Ismerje

— a leggyakoribb kompozíciós technikákat (homofon, polifon szerkesztés, háromtagú, szonáta-, rondó-, variációs forma stb.),

- a legfontosabb reneszánsz és barokk táncműveket, azok jellegzetességeit és változásait korok szerint,
- a continuo-játék alapvető szabályait, összhangzattan ismeretei nyomán legyen képes azokat egyszerűbb formában alkalmazni.

Legyen képes

— hangológép segítségével hangolni, illetve fül után oktávokat és a két manuált tisztára hangolni,

— hallgatóság előtt — szóló- és kamaraművek előadásával egyaránt — művészi produkciót nyújtani,

— zenekari continuo-játékosként egyszerűbb feladatokat megoldani (pl. Vivaldi-versenyművek, korabeli szimfóniák stb. continuo-szólamai),

— ismétléses formájú előadási darabokban kisebb improvizatív variációk megszólaltatására.

Rendelkezzék

- a művek megtanulásához szükséges önállósággal,
- a gyakorláshoz elegendő kitarással,
- kellő szereplési rutinnal,
- biztos technikával és koncentráloképességgel,
- jó ízléssel és ítélőképességgel.

Zongora

A zongoratanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

— a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,

— a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,

— a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.

Alakítson ki

— a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,

— megfelelő kéztartást,

— független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,

— rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),

— az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevését),

— differenciált billentést, ujjvégérzetet.

Tegye képessé a növendéket arra, hogy

— tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,

— tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

— tudja a zongorapedálokat megfelelően használni (prolongációs, bal — tompító, jobb),

— a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínen, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,

— a zongoradarabokat stílus- és kottahűen játszani.

Fejlessze a növendék

— muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,

— zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,

— metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,

— kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,

— hangszerkezelését, technikáját az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

— hangszer alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),

— a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,

— a tanuló zenemű formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,

— a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, különös tekintettel a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),

— a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

— természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,

— egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,

— zenei és technikai szempontból tudatos, önálló gyakorlásra,

— a zongorajáték során előforduló különböző játék-módokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

— a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,

— a zenei karakterek megvalósítására,

— a zongorapedálok használatára (elő-, után- és együtnyomás),

— életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,

— az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakíséret).

Rendelkezzék

— biztonságos kotta- és lapról olvasási készséggel,

— adottságainak megfelelő zenei memóriával,

— képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— 2 fúgaszerkesztésű J. S. Bach-mű (invenciók, kis prelúdiumok, fughetták stb.),

— 1 teljes klasszikus szonáta,

— 1 virtuóz etűd,

— 2 különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik XX. századi magyar mű legyen.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

— hangszer múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György ...),

— a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes

— technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,

— a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

— saját kézzalkatának megfelelő ujjrendek készítésére,

— a zongorapedálok tudatos használatára,

— a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

Rendelkezzék

— olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,

— az együttzenélés igényével.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

— a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikai-
lag változatos és kifejező előadására,

— skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,

— a különböző játékformákat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,

— a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,

— dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,

— a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.

Rendelkezzék

— megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással,

— biztos memóriával, koncentrálóképeséggel,

— megfelelő lapról olvasási készséggel.

A „B” tagozatos növendék rendelkezék olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján — adott esetben — legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

Orgona

Az orgonatanítás szakirányú feladatai

A növendék a zenei anyagot életkora, évfolyama és egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

E cél elérése érdekében szükséges

— a kottaolvasás és a lapról játék fejlesztése,

— a két kéz önállóságának fejlesztése, amely biztosítéka a jobb és bal kéz összjátékának, s ez az alapja a manuál-pedál összjátékának is,

— a polifon (barokk) zenében a tiszta szólamvezetés, a logikus frazeálás és artikulálás, az agogika és a díszítések alkalmazása,

— a romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságainak megérzése és megvalósítása,

— a redőny stílusos használatának elsajátítása,

— a növendék saját alkatának is megfelelő logikus ujj- és lábrend készítésének elsajátítása.

A szaktanár ismertesse a növendékekkel

— az orgona történetét, a más hangszer családdal meglévő rokon vonásokat,

— a hangszer felépítését és működési elvét (a különböző építéstechnikákra tekintettel),

— az orgona akusztikai sajátosságait, az alapvető regisztereket,

— az orgonairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit.

Alakítson ki

— könnyed hangszerkezelést,

— helyes test-, kar-, kéz- és lábtartást,

— sokszínű, kidolgozott játékmódkultúrát,

— laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,

— könnyed manuálváltást, a különböző manuálok egy időben történő használatának természetességét,

— a különböző testrészek összehangolt munkáját.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— dúr és moll skálákat külön kézzel, két kézzel, valamint pedálon, párhuzamosan és ellenmozgásban, különböző tempókban és billentésmódokkal, oktáv, terc, szext és decima távolságokban,

— hármás- és négyeshangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban a skálához hasonló módokon,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,

— technikai gyakorlatokat, etűdöket.

Fordítson figyelmet

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a növendék

— zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, polifon és funkciós hallást,

— metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást,

— hangszerkezelését, technikáját, a kezek és lábak függetlenségét az ügyesítő, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával,

— muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dal-
lam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

— hangszerének múltját, történetét,

— a különböző zenei stílusok jellemző vonásait,

— a díszítések különböző fajtáit,
 — a regisztrálás alapvető szabályait,
 — a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

— az adott mű helyes metrikai és ritmikai megoldására,
 — a barokk zenében tiszta szólamvezetésre, értelmes frazeálásra és artikulációra, a díszítések alkalmazására,
 — könnyebb művek lapról olvasására.

Rendelkezzék

— a művek megvalósítását lehetővé tevő technikával,
 — koncentrálóképesseggel,
 — megfelelő gyakorlati módszerrel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

orgonán:

— 1 Bach-korálelőjáték,
 — 1 Bach-prelúdium és -fuga (a Nyolc kis prelúdium és fuga sorozatból),
 — 1 könnyebb, más stílusú mű;

zongorán:

— 1 Bach-mű (nehezebb kis prelúdium, két- vagy háromszólamú invenció),
 — 1 klasszikus szonátatétel,
 — 1 romantikus mű,
 — 1 XX. századi magyar mű,
 — 2 etűd (az egyik lehetőleg a bal kézben mozgó szólammal).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje hangszere irodalmát, a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Legyen képes

— a különböző korok műveit biztos technikával, stílus-
 hűen megszólaltatni és zenei élményt nyújtani,
 — a romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságait megérezni és megvalósítani,

— a művek karakterének megfelelően regisztrálni, valamint a saját alkatának megfelelő ujj- és lábrendeket önállóan készíteni,
 — új műveket önállóan megtanulni, repertoárját bővíteni.

Rendelkezzék

— a művek művészi előadásához szükséges képzelőerővel, előadói és formálókészséggel,
 — fejlett hallási kontrollal,
 — a hangszeréhez kapcsolódó stílus- és anyagismerettel, megfelelő repertoárral.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

— a díszítések különböző fajtáit, és azok kivitelezésének eltérő nemzeti hagyományait,
 — a regisztrálás részletes szabályait.

Legyen képes

— az adott mű helyes metrikai, ritmikai és regisztrálási megoldására,
 — a barokk zenében tiszta szólamvezetésre, értelmes frazeálásra és artikulációra, a díszítések precíz alkalmazására.

Rendelkezzék

— a nehezebb művek megvalósítását lehetővé tevő technikával,
 — koncentrálóképesseggel,
 — jó lapról olvasási készséggel,
 — harmonizálási és improvizációs készséggel.

Harmonika

A harmonikatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

— a harmonika alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét, akusztikai sajátosságait, regisztereit, azok elnevezéseit,

— a hangszer történetét, fajtáit, a rokon billentyűs hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

— helyes hangszer-, test-, kar- és kéztartást,
 — dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező harmonikahangot,
 — sokszínű billentéskultúrát,
 — kidolgozott légszekerényvezetést,
 — a művek karakterének megfelelő regisztrálási képességet,

— gyors és megbízható regiszterváltási készséget,

— differenciált hangindítást és hanglezárást,

— laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,

— a két kéz függetlenségét,

— a különböző testrészek összehangolt munkáját.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— dūr és moll skálákat különböző tempókban és billentésmódokkal, párhuzamosan és ellenmozgásban, oktáv, terc, szext és decima távolságban,

— hármas- és négyeshangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban, a skálákhoz hasonló módokon,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,

— technikai gyakorlatokat, etűdöket.

Fordítson figyelmet

— a céltudatos gyakorlati módszer kialakítására,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a növendék

- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
- metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást,
- hangszerkezelését, technikáját, a kezek függetlenségét az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával,
- légszerekénykezelését,
- muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dal- lam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billen- tés-kultúrával.

Tanítsa meg az alapvető karbantartási feladatokat.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a növendék

- a zeneművek stílusához jól illeszkedő regiszterek, hangszínek kiválasztásának alapvető szempontjait, a regiszterkapcsolók jeleit, a regiszterek oktávfekvéseit,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjel- zéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudja

- hangszerét helyesen tartani,
- a légszerekény-technikai elemeket automatikusan használni.

Legyen képes

- előre megtervezett légvezetéssel játszani,
- a záróhangokat légszerekénnyel zárni,
- differenciált dinamika alkalmazására,
- valamennyi dinamikai tartomány alkalmazására,
- a zenei formát visszatükröző légvezetésre,
- a bal kéz valamennyi funkciójának használatára,
- szépen vezetett crescendo, decrescendo ívek megva- lósítására,
- a hangszere regisztrálási lehetőségeit kihasználni,
- zeneműveket fejből is előadni.

Rendelkezzék

- évfolyamának megfelelően kiművelt hangszeres technikával,
- helyes kéztartással,
- telt, erőteljes mf alaphanggal,
- kifejező játékmóddal,
- a zeneművek stílusának, karakterének megfelelő előadásmóddal,
- a hangszere karbantartására vonatkozó alapvető ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az aláb- biak pódiumon történő bemutatásával:

- dúr és összhangzatos moll skálák 6 # , 6 b előjegyzé- sig, ellenmozgásban, terc- és szextmozgásban, hármas- hangzatokkal,
- 1 élénk tempójú jobbkezes etűd,
- 1 élénk tempójú balkezes etűd,
- 1 élénk tempójú kétszólamú barokk mű,
- 1 többszólamú barokk mű,
- 1 szonatina,
- 1 harmonikadarab kortárs szerzőtől,
- 1 szabadon választott mű.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvég- zése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje és legyen képes megfelelően előadni a kortárs külföldi és magyar szerzők harmonikaműveit.

Legyen képes

- a tanult kéz- és légszerekénytechnikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani,
- az alapfok évfolyamaiban elért színvonalának ered- ményes megőrzésére, annak lehetőség szerinti továbbfej- lesztésére,
- pontos levegőgazdálkodásra hosszabb légszerekény- utak esetén, differenciált dinamika és kifejező játékmód mellett is,
- különböző korok és stílusok előadási darabjainak ízléses, igényes előadására,
- egyszerűbb műveket zeneileg és technikailag önál- lóan megoldani,
- kamarazenei művek előadásában közreműködni.

Rendelkezzék

- kiművelt hangszeres technikával,
- helyes kéztartással,
- telt, erőteljes mf alaphanggal,
- kifejező játékmóddal,
- a zeneművek stílusának, karakterének megfelelő előadásmóddal,
- a hangszere karbantartására vonatkozó alapvető ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

- lehetőség szerint a bariton balkezes koncertharmo- nika zenei és technikai sajátosságait,
- a gyors kéztechnika alapjait, a kéz tizenhatod moz- gású egyenletes vezetését, az ujjak alacsony, aktív, pontos munkáját,
- a „shake” technikát,
- a művek karakterének megfelelő regisztrálás szem- pontjait,

— a hangszer koncertirodalmát,
 — a művek harmóniai, formai szerkezetét, valamint a játszott művek stílusjegyeit.

Legyen képes

— a pontos levegőgazdálkodásra, egyenletes légszekrényvezetésre, pontos, gyors, törésmentes légszekrényváltásra, valamint egyenletesen vezetett crescendo, decrescendo ívek megvalósítására,

— két-, három-, illetve négyszólamú művek előadására,

— saját kézzalkatának megfelelő, célszerű ujjrendeket készíteni,

— a többszólamú művekben tiszta szólamvezetésre, pontos tagolásra, világos, érthető megformálásra,

— művészi kifejezőmód, megfelelő stílusismeret és technikai felkészültség birtokában zenei élményt nyújtani,

— kifejező és dinamikailag árnyalt hangon játszani,

— a zeneművek érzelmi tartalmát átélni,

— szubjektív zenei élményét esztétikailag igényesen kifejezni,

— olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

Tudja a tanult kéz- és légszekrénytechnikai elemeket egy meggyőző zenei kifejezés szolgálatába állítani.

Tudjon

— nagyobb terjedelmű műveket előadni,

— kamarazenében — lehetőleg más zenekari hangszerrel — közreműködni,

— műveket önállóan is elsajátítani,

— ritmikailag pontos, stílusos díszítéseket játszani,

— pontosan kottát olvasni a zenei karakter, a hangok, a ritmus, az ujjrend, a légvezetés, a regisztrálás pontos figyelembevételével.

Legyen igénye a zeneművek ideális megformálására.

Rendelkezzék megfelelő alaptónussal.

Hegedű

A hegedűtanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

— a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,

— a hegedű akusztikai sajátosságait,

— a hangszer hangolását,

— a hangszer és a vonó felépítését, részeit,

— a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,

— a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,

— a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,

— a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,

— a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,

— a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

— megfelelő vonóvezetést, bal kéz-technikát,

— helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot,

— differenciált hangindítást és hanglezárást,

— laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,

— a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— hangsorokat és hangzatokat különböző vonás-
mekkel valamennyi húron és fekvésben,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő
mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a különböző vonásnemek elsajátítására,

— a pizzicato-technikára, a pergő-technikára,

— az üveghangok megszólaltatására,

— a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására,

— a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangolási és a legalapvetőbb hangszer-karbantartási feladatokra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

— a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,

— a fontosabb tempó- és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket,

— a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,

— a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,

— a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése),

— a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,

— a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést,

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

— a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva,

a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,

— ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott, könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,

— szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni,

— technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani,

— tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a fogólapon, törekedve az igényes intonációra,

— az alapvonások, valamint a dallamnak, a ritmusnak, a dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására,

— szép hangon való, karakteres előadásra,

— a megismert mozgások, izomérzetek felidézésére, tudatos alkalmazására.

Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— háromoktávós skála, akkordfelbontásokkal,

— 2 szabadon választott etűd,

— 1 versenymű saroktétele,

— 1 barokk szonáta lassú és gyors tétele, vagy 1 lassú és 1 élénk tempójú előadási darab.

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék legyen képes

— szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani,

— gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására, gyors tempójú, technikailag nehezebb művek eljátszására,

— a stílusnak és karakternek megfelelő vonásnemek, a célszerű ujjrendek megválasztására,

— igényes intonációra, az előforduló dinamikai fokozatok természetes hangképzéssel való megszólaltatására,

— előadási darabokat, kamaraműveket, zenekari szólamokat önállóan is megtanulni.

Bővítse repertoárját.

Lapról játéka olyan fokú legyen, hogy képes legyen beilleszkedni a társas muzsikálásba.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

— természetes, oldott hangszerkezelésre,

— az egész fogólapot uralni,

— a tiszta intonáció érdekében érzékeny billentésre, folyamatos, könnyed fekvésváltásra,

— a különböző skálákat 3 — esetleg 4 — oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani,

— differenciált vibrato alkalmazására,

— a jobb és bal kéz játszómechanizmusának összehangolására,

— az alapvonások — legato, détaché, martelé, spiccato, staccato — alkalmazására,

— dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.

Rendelkezzék

— igényes, fejlett hallással, kontrollálóképességgel,

— biztos memóriaképességgel,

— koncentrálóképességgel,

— megfelelő lapról olvasási képességgel.

Brácsa

A brácsatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

— a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,

— a brácsa akusztikai sajátosságait,

— a hangszer hangolását,

— a hangszer és a vonó felépítését, részeit,

— a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,

— a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,

— a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,

— a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,

— a brácsairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,

— a vonós hangszer család többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

— megfelelő vonóvezetést, bal kéz-technikát,

— helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező brácsahangot,

— differenciált hangindítást és hanglezárást,

— laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,

— a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— hangsorokat és hangzatokat különböző figurációkkal és szólamszámmal valamennyi húron és fekvésben,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a különböző vonásnemek elsajátítására,

— a pizzicato-technikára,

— az üveghangok megszólaltatására,

— a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,

— a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,

- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a brácsa- és violinkulcsok folyamatos olvasásának kialakítására,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangolási és a legalapvetőbb hangszerkarbantartási feladatokra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
- a fontosabb tempó- és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a hídtól való távolságának összefüggése),
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, születési dátumát, a korszakot, amelyben élt és alkotott, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a tanulandó darab vagy mű formáját.

Legyen képes

- a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
- ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
- szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni,
- technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani,
- tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a foglapon, törekedve az igényes intonációra,
- az alapvonások, valamint a dallamnak, ritmusnak, dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására,
- szép hangon való, karakteres előadásra,
- a megismert mozgások, izomérmézetek felidézésére, tudatos alkalmazására.

Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- 2 különböző jellegű gyakorlat,
- 1 versenymű saroktétele,
- 1 lassú és 1 gyors tétel egy barokk szonátából.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a növendék és tudja alkalmazni a virtuózabb vonásfajtákat.

Legyen képes a növendék

- a zenei kifejezés szolgálatába állítva a játék folyamata alatt is tudatosan irányítani, szabályozni hangszeres műveleteit,
- kettősfogás-meneteket kötött formában és külön vonással, détachéval is megoldani,
- egyenletes futamokat megszólaltatni,
- mindenkor kifejező és dinamikailag gazdagon árnyalt hangképzéssel játszani,
- egyéni adottságai szintjén olyan művészi szándékú kifejezőmódra, amely összefüggő egységben tükrözi zenei tudása és képzelőereje fejlettségét, hangszeres felkészültségét, valamint előadókészségének érettségét.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- a különböző hangsorokat 3 oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani,
- különböző módon vibrálni,
- a jobb és bal kéz játékának összehangolására,
- a legfontosabb zenei alapkarakterek megjelenítésére és a hozzájuk kapcsolódó alapvonások alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.

Rendelkezzék

- képzett hallással,
- biztos memóriával,
- koncentrációképességgel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

Gordonka

A gordonkatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a gordonka akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,

— a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,

— a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,

— a gordonkairodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,

— a vonós hangszercsalád többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

— megfelelő vonóvezetést, bal kéz-technikát,

— helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,

— dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező gordonkahangot,

— differenciált hangindítást és hanglezárást,

— laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,

— a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

— hangsorokat és hangzatokat különböző figurációkkal és szólamzámmal valamennyi húron és fekvésben,

— a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a különböző vonásnemek elsajátítására,

— a pizzicato-technikára,

— az üveghangok megszólaltatására,

— a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,

— a hangköz- és akkordjáték sajátosságaira,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a basszus-, tenor- és violinkules folyamatos olvasásának kialakítására,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangolási és a legalapvetőbb hangszerkarbantartási feladatokra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

— a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,

— a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,

— az egyes húrok és az egyes fekvések hangkészletét,

— a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a hídtól való távolságának összefüggése),

— a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,

— a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést.

Legyen képes

— a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,

— ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,

— szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni.

Tudjon kottát olvasni basszus-, tenor- és violinkulesban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— dúr és moll skálák, hármashangzatok 3 oktávon keresztül, 3 #, 3 b előjegyzésig, tercek és szextek, az alsó fekvésekben kettes kötéssel is,

— négy etűd (pl. Dotzauer: Etűdök II.),

— egy preklasszikus szonáta lassú és gyors tétele,

— egy előadási darab.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Tudjon a növendék szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani.

Legyen képes gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására, virtuózabb darabok eljátszására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes tisztán

— 4 oktávterjedelemben gyors tempóban egyenletesen skálázni,

— hármashangzatokat, terceket és szexteket játszani,

— p és f dinamikában kantilénáíveket megszólaltatni.

Tudjon

— a magasabb fekvésekben is tartalmas hangot képezni,

— kifejezően, minden ujjal vibrálni.

Legyen képes

— gördülékeny fekvésváltások végrehajtására,

— mérsékeltén gyors tempóban egyenletes pergőjátékra,

— zenei agogikák helyes kivitelezésére,

— a jobb és bal kéz könnyed mozgásainak összehangolására,

— a dinamikai árnyalatok megvalósítására,

— a zenei alapkarakterek (dolce, espressivo, risoluto, grazioso) megjelenítésére.

Ismerje

- az abszolút intonáció fogalmát szemben a temperálttal,
- a különböző vonásnemeket és azok kombinációit.

Nagybőgő

A nagybőgőtanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

- a hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a nagybőgő akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását (külön tekintettel a négy-, illetve az öthúros nagybőgőkre),
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapjegyekhez tartozó vonókezelést,
- a nagybőgő-irodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszer család többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, bal kéz-technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező nagybőgő-hangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések beosztására,
- a hangköz- és akkordjáték sajátosságaira,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a basszus-, tenor- és violinkulcs folyamatos olvasásának kialakítására,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a hangolási és a legalapvetőbb hangszerkarbantartási feladatokra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszernek gondozását és megóvását,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
- az egyes húrok és az egyes fekvések hangkészletét,
- a tanult fekvéseket,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a hídtól való távolságának összefüggése),
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapjegyekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést.

Legyen képes

- a hangszer és a vonót helyesen tartani,
- tisztán és pontosan játszani, helyesen fekvést váltani,
- szép hangon, különféle vonásokkal skálázni,
- különféle stílusú és tempójú darabokat eljátszani,
- a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
- ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
- szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni.

Tudjon kottát olvasni basszus-, tenor- és violinkulcsban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Tudja a növendék a skálákat hüvelykujjfekvésig bezárólag különféle vonásokkal játszani.

Legyen képes

- megfelelően vonót vezetni és váltani,
- helyesen fekvést váltani,
- többféle artikulációt alkalmazni,
- sokféle dinamikával nagybőgőzni,
- egyszerűbb zenekari szólamrészleteket eljátszani.

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- skála 2 oktávon,
- 2 szabadon választott etűd,
- 3 zongorakíséretes darab.

A választott gyakorlatok egymástól eltérő technikai feladatokat tartalmaznak, a darabok különböző stílusúak legyenek. Az utóbbiakat kotta nélkül kell előadni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a növendék a VII. alapfekvés mellett a hüvelyk-ujjfekvéseket.

Tudjon szép hangon, kifejezően koncertet, szonátákat, előadási darabokat eljátszani.

Legyen hasznos tagja zenekarnak vagy kamarazenei együttesnek.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék legyen képes

- tisztán és pontosan játszani,
- az alapvonások sokrétű alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- folyamatosan, szép hangon vibrálni,
- a jobb és bal kéz játszómechanizmusának összehangolására,

— gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására,

— virtuóz darabok eljátszására.

Rendelkezzék

- igényes és fejlett hallással,
- precíz ritmusérzékkel,
- koncentrálóképeséggel,
- biztos memóriával, jó lapról olvasási készséggel.

Ismerje a nagybőgő múltját, irodalmát.

Legyen hasznos tagja zenekarnak vagy kamarazenei együttesnek.

III. Fejezet

VOKÁLIS TANSZAK

Magánének

A magánének-tanítás legfőbb sajátossága, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) kiépítése, képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképzőszervek (felnőtt gége, illetve hangszalagok) alkalmasak. Így a zeneiskolai magánének-tanulást 16—18 éves korban lehet elkezdni (ez nemtől és hangfajtól függően későbbi időpontot is jelenthet, pl. drámai mezzo vagy basszus). Az énektanulás megkezdéséhez gégeorvosi javaslatot kell beszerezni.

A magánének tárgy tanításának a célja, hogy

- adjon helyes alapot a növendékek hanggi adottságai és zenei képességei optimális kifejlesztéséhez,
- felkészítse a növendékeket a vokális társas muzsikálásra,
- nyújtson segítséget az énekhang és beszédhang karbantartásában.

A magánének tárgy tanításának szakirányú feladatai

Ismertesse a növendékekkel

- az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
- a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadó-művészeit,
- a különböző éneklési technikák (legato, staccato, portato, leggiero, tenuto) alkalmazását.

Alakítson ki

- helyes légzési módot,
- tiszta intonációs képességet,
- a növendék saját hangterjedelmében egységes hangszínt,
- árnyalt dinamikai megoldásokat,
- igényt és képességet a rezonáns üregek és a rekesz minél szakszerűbb alkalmazására,
- érthető és szép szövegmondást,
- helyes hangeszemélyt.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- beéneklő-, hangképző-, hangterjedelem-növelő gyakorlatokat,
- rezonancia- és rekesz-gyakorlatokat,
- szövegmondó feladatokat,
- koloratúra-, trilla- és díszítő gyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a növendék saját hangjának helyes hangfaji megítélésére,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról éneklési készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg és énektechnikailag igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas éneklésre.

Tanítsa meg a növendékeket hangképző szervük egészségi állapotának felmérésére, és a szükséges egészségügyi tennivalókra.

Követelmények a program elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A növendék ismerje

- az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
- a vokális irodalmat, annak jeles alkotó- és előadó-művészeit,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult művek zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Tudjon

- az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
- könnyed izomérzet mellett az előadandó mű kívánalmi szerinti hangot adni,
- tisztán intonálni,

— hangfajának hangterjedelmén belül színben egyöntetűen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni,

— bálni rezonáns üregeivel, illetve rekeszével, és azokat maximálisan kihasználni,

— érthető és szép szövegmondással énekelni és beszélni,

— összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,

— értelmezni és megvalósítani tempóbeli és dinamikai előírásokat a tanult darabokban,

— zeneműveket az évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelően stílushűen, művészi kifejezéssel megszólaltatni.

Legyen képes

— rendszeres gyakorlásra, a saját hangképző szerv feletti ellenőrzésre,

— helyes hangeszmény kialakítására, elsősorban saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, ezen belül az eszményi hangzás elérésére.

Rendelkezzék

— megfelelő zenei memóriával, koncentráló- és állóképességgel,

— jó előadói készséggel, művészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatteremtési készséggel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül):

— bonyolultabb koloratúra-gyakorlatok, trilla és nehezebb díszítő elemek,

— a legato, staccato, portato, leggiero, tenuto éneklés biztonságos alkalmazása,

— a hangterjedelem teljes kiépítése.

Nagyobb anyag igényesebb feldolgozásával magasabb szint elérése.

A növendék legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

— 1 népdal vagy népdalfeldolgozás,

— 1 preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal,

— 1 romantikus dal.

IV. Fejezet

ELMÉLETI ISMERETEK

Szolfézs

A szolfézstanítás célja a zenei képességek sokoldalú fejlesztése és olyan zenei gondolkodás kialakítása, amely segíti a zenét tanuló növendéket a zenei anyag helyes értelmezésében és megszólaltatásában.

A szolfézs tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy

— az általános zenei képességek fejlesztését, és

— a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e folyamat gazdagítsa a növendéket a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás szakirányú feladatai:

— a növendék személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; érzélemvilágának kibontakoztatása, nemzeti identitástudatának megalapozása,

— átfogó zenei műveltség kialakítása,

— a hangszerstanulás segítése,

— a társművészetek iránti nyitottság megalapozása,

— a zenei készségek kiművelése, a képességek fejlesztése (mind befogadásban, mind reprodukálásban) az alábbi területeken:

= ritmus-metrum,

= tiszta intonáció,

= tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),

= dallamhallás,

= többszólamúság — harmóniaazonosítás,

= zenei olvasás-írás,

= zenei szerkezet (forma, frazeálás, agogika),

= zenei memória,

= rögtönzés,

= zenehallgatás (szemben az előbbiekkal: a szintetizáló hallás fejlesztése),

— a zenei pályára készülő növendékek felkészítése a továbbtanulásra.

A szolfézstanítás — a hangszerstanítással szerves egységben — a zene megszerettetését, a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

Követelmények a program elvégzése után

Általános követelmények

Rendelkezzék a növendék

— olyan késztetéssel, mely a választott — eddig tanult — muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,

— mindazokkal a zenei készségekkel, jártasságokkal, ismeretekkel, melyek eszközt biztosítanak a zene stílushű megszólaltatásához,

— olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,

— a tanulmányai során elsajátított készség- (K), jártasság- (J), ismeret-repertoárral (I).

Követelmények az alapfok elvégzése után

Hangszeres tanszakok és szolfézs főtanzak „A” tagozat

Ismerje a növendék a ritmuselemeket a harminckettedektől az egész értékű kottáig (I). Tudjon tájékozódni ezeknél nagyobb és kisebb értékekben is.

Ismerje fel hallás után és kottaképről az alábbi ritmusképleteket: szinkópa, éles és nyújtott ritmus, egyszerűbb átkötések (K).

Legyen jártas ezek diminuált és augmentált formáiban is (J).

Legyen áttekinthetősége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2, 3/2, 4/2-es ütemekben (K).

Ismerje az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat (J—I).

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4 #, 4 b-ig (K).

Ismerje a pentaton hangsort (J—I).

Tudja a dúr és moll hangsorokat 7 #, 7 b-ig (J). Ismerje a háromféle moll hangsort (J—I), ismerje a modális hangsorokat (J—I).

Tudja megállapítani a hangnemeket — hangszeres anyagához kapcsolódóan is (K).

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

— ismerje fel hallás után az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket (K),

— ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint, szűkített szeptim hangközöket; tudja ezeket kottaképről is azonosítani (J).

Ismerje a négyféle hármashangzat, a dúr és moll fordítások, valamint a dominánsszeptim-hangzat felépítését (K). (A szűkített és bővített hármashangzatok megfordításait csak ismeret szinten.)

Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani (K).

Ismerje a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzat felépítését (I).

Ismerje a funkciós főakkordokat 4 #, 4 b-ig (K). Tudja ezeket kottaképről felismerni hangszeres anyagához kapcsolódóan is (J—I).

Ismerje a funkciós vonzást (I).

Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát (J—I).

Tudjon lejegyezni:

— rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel (K),

— igen könnyű műzenei periódust, funkciót jelző basszussal (K).

Legyen képes fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni (K).

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban alkalmazni):

— a magyar népzene stílusjegyeit,

— a periódus fogalmát,

— a kis formákat,

— a triós formát,

— a szonátaformát,

— a rondót,

— a barokk és klasszikus táncokat (J—I).

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (J—I).

Legyen képes zenehallgatás alapján felismerni barokk, klasszikus, romantikus és XX. századi zenét.

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

Zenei anyag

Tudjon

— 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (kotta nélkül),

— 20 műzenei szemelvényt (ebből 10-et kotta nélkül) énekes vagy hangszeres előadásban megszólaltatni a következő zenetörténeti korokból arányosan:

a) középkor,

b) reneszánsz,

c) barokk,

d) klasszika,

e) romantika,

f) XX. század.

(Ezen belül dalok, táncok, kánonok és társas énekek; témák nagyobb terjedelmű művekből.)

Hangszeres tanszakok „B” tagozat

„Hosszú” tanszakok

(Kapcsolódva a felvételi vizsgák felvételi anyagának megfogalmazásához)

Tudjon a növendék 10 — periódus terjedelmű — barokk és klasszikus dallamot fejből szolmizálni, szöveggel előadni.

Tudjon 10 magyar népdalt fejből, szöveggel, élményszerűen előadni.

Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7 #, 7 b előjegyzésig (dúr és háromféle moll hangsor).

Ismerje a modális hangsorokat. Tudja ezeket énekelni ábécés nevekkkel 4 #, 4 b előjegyzésig.

Tudja énekelni ábécés nevekkkel a hangközöket; a hármashangzatokat és fordításait; a dominánsszeptim és a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzatokat dúr és moll hangsorokban, oldással.

Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után tudja lejegyezni 2 meghallgatás alapján.

Tudja ábécés nevekkkel énekelni 4 #, 4 b előjegyzésig a főhármasokat dúrban és mollban.

Tudjon lejegyezni

— hangköz- és hangzatmenetet — mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat — 4—5 meghallgatás alapján,

— kétszólamú dallamot — mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést, tartalmazhat — 6—8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségű dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel.

Legyen képes az egyszerű műzenei formákat hallás után felismerni.

Ismerje a fontosabb műzenei formák felépítését: szonáta, rondó, variáció.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Rendelkezzék alapvető zeneirodalmi és zenetörténeti tájékozottsággal.

Legyen jártas a megismert zenei stílusokban, tudjon stílushűen megszólaltatni műveket.

Legyen képes ismereteinek, zenei készségeinek szintetizálására és önálló alkalmazására.

„Rövid” tanszakok

Azonos a 6 éves tanszakok „B” tagozatos követelményrendszerével, kivéve:

Tudjon lejegyezni

— hangköz- és hangzatmenetet, mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat — 4—5 meghallgatás alapján,

— kétszólamú dallamot, mely könnyű alterációt tartalmazhat, — 6—8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel.

Szolfézs főtanterv „B” tagozat

Azonos a 6 évfolyamos „B” tagozat követelményrendszerével, kivéve:

Tudjon lejegyezni

— hangközmenetet,

— hangzatmenetet, mely alterációt, hangnemi kitérést, tartalmazhat — 4—5 meghallgatás alapján,

— kétszólamú dallamot, mely alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazhat — 6—8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel.

Ismerje fel a funkcióváltásokat.

Ismerje fel a hangnemi kitéréseket és a modulációt.

Követelmények a továbbképző „A” tagozat évfolyamainak elvégzése után

Ismerje és tudja alkalmazni — az alapfokon tanultakon túl — a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmus-elemeket és -képleteket (K).

Legyen áttekinthetősége a 9/8, 6/4-es és a zenei anyagban előforduló egyéb ütemekben (K).

Ismerje az aszimmetrikus metrumokat (I).

Rendelkezzék biztos tájékozódóképességgel a relatív és abszolút rendszerben (alterációkban is) 7 #, 7 b-ig (K).

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni:

— melizma,

— főhang,

— váltóhang,

— átmenőhang (J—I).

Ornamensek (I).

Ismerje a kvintkört (J).

Tudja a dúr és háromféle moll hangsorokat, a vezetőhangokat 7 #, 7 b-ig (J—I).

Ismerje

— az egészhangú skálát,

— az akusztikus hangsort,

— a modellskálákat,

— a Reihe-t (J).

Tudja

— a dodekafónia,

— az aranymetszés fogalmát (J—I).

Ismerje

— a hármas- és négyeshangzatok felépítését (dominánsseptim, mollbeli VII. fokú szűkített septim), ismerje fel hallás után, tudja azonosítani kottaképről és felépíteni abszolút rendszerben (K),

— a cluster fogalmát.

Rendelkezzék biztos tájékozottsággal a funkciós zenében:

— ismerje fel a funkciókat hallás után (K),

— ismerje a funkciós fő- és jellegzetes mellékhármasokat (K—J),

— ismerje az alterációk szerepét (J—I),

— ismerje fel a hangnemi kitérést és modulációt — kottakép alapján (J—I).

Ismerje a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit:

— alterációk,

— tercrokonság (I).

Ismerje a tonalitás felbomlásának elvét, ismerje a bi- és a politonalitást (I).

Ismerje a legfontosabb zenei szerkesztésmódok fogalmát.

Tudja ezeket alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is.

Ismerje

— a barokk szonátaformát,

— a Scarlatti-féle szonátaformát,

— a klasszikus szonáta-rondót és a

— romantikus szonátát (I—J).

Tudjon lejegyezni

— könnyű klasszikus periódust funkciót jelző basszussal,

— könnyű romantikus dallamot vagy szemelvényt (K).

Tudjon lapról olvasni fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Rendelkezzék alapos zenetörténeti tájékozottsággal, zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (I—J).

Ismerje fel hallás után a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit. Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Zenei anyag

Tudjon a növendék

— 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (10 régi, 10 új stílusút, ebből néhány parlando, rubato, díszített népdalt),

— ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, válogatva a következőkből:

- = gregorián zene,
- = reneszánsz kórusmuzsika (Palestrina, Lassus),
- = a középkor hangszeres világi zenéje,
- = kora barokk (Monteverdi, Pucell),
- = barokk:
 - J. S. Bach (invenció, fuga, korál, szvit, oratorikus művek),
 - Händel (oratórium, concerto),
 - Corelli, Vivaldi (concerto, concerto grosso),
- = klasszicizmus:
 - szonáta,
 - szimfónia,
 - kamarazene,
 - opera,
 - versenymű,
- = romantika:
 - zongoramuzsika (Chopin, Liszt),
 - dal,
 - szimfonikus költemény,
 - opera,
- = a századforduló zenéje:
 - impresszionizmus,
 - második bécsi iskola,
- = Bartók, Kodály, Sztravinszkij,
- = kortárs zeneszerzők.

Követelmények a továbbképző „B” tagozat évfolyamainak elvégzése után (a követelményrendszer kapcsolódik a felvételi vizsgák anyagához)

Tudjon a növendék

- 30 népdalt stílusosan énekelni és elemezni,
- 5 műdalt — különböző zenetörténeti stíluskorszakokból — saját zongorakísérettel előadni.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, tudja azokat elemezni formailag és harmóniailag; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.

Tudjon éneklőtársakkal kétszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.

Tudjon zongora-ének előadásban c-kulcsos műveket megszólaltatni.

Tudjon biztosan tájékozódni az alap- és középfokon megismert ütemfajtákban, tudjon ütemezni.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.

Ismerje az ötfokú, a hétfokú és a modális hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.

Tudja a hármashangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés neveikkel.

Tudjon lejegyezni

- barokk kétszólamú idézetet,
- klasszikus zenei szemelvényt,
- XX. századi dallamot.

Tudja a c-kulcsokat alkalmazni írásban is.

Rendelkezzék a növendék zenetörténeti áttekintőképességgel.

Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Legyen képes önállóan elemezni, tudja tudását kreatív módon alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is.

Zeneelmélet

A program célja, hogy

- biztosítsa a zene iránt érdeklődő növendék számára, hogy művelt, zeneértő emberré válhasson,
- érje el sajátos eszközeivel, hogy a megszerzett ismereteket önállóan is alkalmazó növendékeket neveljen,
- mutasson rá az egyes művészeti stíluskorszakokban a zene és a társművészetek kapcsolatára,
- adjon alapos elméleti felkészülést a főiskolai felvételi vizsgához,
- tegye alkalmassá a növendéket, hogy speciális felkészítéssel felvételi vizsgát tehessen a zeneművészeti szakközépiskola zeneszerzés tanszakára.

A zeneelmélet-tanítás szakirányú feladatai:

- fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó-, elvonatkoztató- és rendszerezőképességet,
- a növendék szerezzon jártasságot a funkciószene összetevőinek ismeretében (harmónia, dallam, ritmika, forma stb.),
- ismertesse meg a növendéket — zenei és általános tanulmányait, érdeklődését is figyelembe véve — az európai zenetörténet más korszakaival is,
- alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a zenei összefüggéseket — egy-egy tanulmányi időszaknak megfelelően — a növendék önállóan is meg tudja közelíteni,
- ösztönözze a növendéket, hogy az elsajátított ismeretek alapján, tanulmányaiból kiinduló zenei gondolatokat fogalmazzon meg (reproduktívól produktív tevékenység),
- segítse a növendéket a hangszeres tanulmányaiban felmerülő problémák megoldásában (dallamvezetés, forma, harmónia, hangnem stb.).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje fel

- a bécsi klasszikus funkciószene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,
- hallás után a tanult zenei formákat,
- hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A növendék legyen képes

— az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,

— a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,

— egyszerűbb zenei anyagban ének-zongora együttjátékra,

— diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A növendék tudja

— diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),

— egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,

— az összetett autentikus kadenciát (4 #, 4 b előjegyzésig) emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4 #, 4 b előjegyzésig).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje meg

— a reneszánsz modális harmóniai fordulatokat (mották alapján),

— a barokk polifon szerkesztésmódokat (Bach-invenciók és -fűgák alapján),

— a diatonikus összhangzattant, s egy-egy jellegzetes alterációt a stíluskörön belül,

— a romantikus kis formákat, elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül,

— a XX. század alapvető zenei irányzatait.

A növendék legyen képes

— a különböző tanult stílusok harmóniai és formatani jelenségeiben tájékozódni,

— kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat részletesen elemezni,

— a tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákat zongorázni.

A növendék tudja alkalmazni az általa tanult hangszeres darabok elemzése során — vagy új mű esetében — a zeneelmélet tárgyban szerzett ismereteit (formai, harmóniai, dallami).

Zenetörténet-zeneirodalom

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának a célja, hogy

— a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zeneiskolai tanulmányaik során képessé válnak a további (egyéni) önművelésre, valamint a zene aktív (öntevékeny) művelésére,

— legyen lehetőségük zenei műveltség szerzésére azoknak is, akik nem tanultak hangszert, illetve egyéb elfoglaltságaik miatt már nem, vagy csak kisebb intenzitással képesek hangszeres tanulmányokat folytatni.

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai:

— a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése,

— hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismeretése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére: ösztönözze a növendékeket

— rendszeres hangverseny- és operalátogatásra,

— a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,

— a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,

— értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,

— aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a növendékben, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a növendéket minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).

Fejlessze a növendékek esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Követelmények a program elvégzése után

A növendékek mutassanak kellő tájékozottságot a tanult zenetörténeti stíluskorszakban.

Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.

Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formagységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.

Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

Az egyes évfolyamokban elérendő minimális követelményeket a helyi tantervben rögzítse a szaktanár az adott tanévben feldolgozandó anyag célirányainak, szerkezetének, a csoport összetételének, teljesítőképességének figyelembevételével.

Improvizáció

Az improvizálás és a komponálás a zenealkotás kétféle lehetősége.

Az improvizáció spontán szerkesztés, gyors reagálás egy zenei problémára, amelynek az azonnaliság ad különös izgalmat; a kompozíció hosszabb ideig tartó szerkesztés eredménye, melyben a gondolat finomítására, csiszolására nyílik lehetőség.

A kétféle tevékenység folyamatos és egyidejű jelenléte segíti a kreatív, problémamegoldó gondolkodás kialakítását, felkelti és fokozza a figyelmet, döntésre késztet és kialakítja a gyors reagálóképességet.

Az improvizáció tantárgy szakirányú feladatai:

— az improvizációs készség kialakításának és fejlesztésének módszeres megvalósítása, kiegészítve kompozíciós feladatokkal, esetleg vizuális — és egyéb — analógiákkal, különös tekintettel az interdiszciplináris kapcsolatokra,

— az improvizációnak a zeneművek interpretációs feladataival párhuzamosan és azokkal összhangban — kölcsönhatás formájában — szerepet kell kapnia a képzés teljes folyamatában,

— a zenei nyelv spontán, önálló elsajátításának és alkalmazásának segítése,

— a zenei hallás és ritmusérzék fejlesztése,

— bizonyos általános képességek (memória, önkontroll, döntési készség, szuggesztivitás) fejlesztése,

— a zenei szerkesztés (összhangzattan, ellenponttan, formatan stb. elemeinek) zeneművekben való felismerése és kreatív alkalmazása,

— tájékozódás a különböző zenei stílusokban, az egyes stílusok mélyebb ismerete és a stílusokban való önálló rögtönzőkészség megszerzése,

— az interpretációs készség fejlesztése,

— a zenei fantázia és a zenei érzékenység fejlesztése,

— a zenei kreativitás és általában a kreatív gondolkodás kialakítása és fejlesztése.

Követelmények a program elvégzése után

Az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék

— ismerje a zene alapelemeit és ezek tulajdonságait,

— ismerje a legfontosabb zenei szerkesztési módokat,

— sajátítsa el a különböző képzési szintek zenei ismeretanyagát, amelyet a szolfézs és a hangszeres tárgyakkal szinkronban tanul,

— ismerje mindazokat a hangszertechnikai problémákat, amelyek nélkülözhetetlenek a meggyőző és hiteles zenei megnyilatkozáshoz,

— ismerje az egyes zenei stílusok lényegét, a jazz- és a népzene sajátos nyelvezetének alapjait,

— legyen képes a közös improvizációkban egymásra figyelve, kreatív módon részt venni,

— ismerje a régi és a mai kottairás különböző lehetőségeit,

— az ismeretek birtokában — a hétköznapi beszédhez hasonlóan — tudjon önállóan zenei gondolatokat megfogalmazni, törekedve az érzékeny, kifejező zenei megszólaltatásra,

— legyen képes felfedezni zenei tanulmányain keresztül a világban lévő összefüggéseket és törvényszerűségeket, gazdagítva ezáltal saját személyiségét.

„B” tagozatos növendékek számára ezen túlmenően követelmény az évenkénti tananyag — minőségben és mennyiségben egyaránt — maximális szintű elvégzése.

A továbbképző évfolyamok elvégzése után

A növendék az alapfok követelményeire építve legyen képes életkorának megfelelő szintű, sajátos zenei megnyilatkozásra és igényes interpretálásra.

A „B” tagozatos növendékek számára követelmény az „A” tagozatos anyag — minőségben és mennyiségben egyaránt — maximális szintű elvégzése.

V. Fejezet

KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ, ILLETVE VÁLASZTHATÓ TANTÁRGY*

Fafűvös kamara

A zeneiskolában folyó kamarazene-tanítás — különösen a nem zenei pályára készülő növendékek esetében — a zeneiskolai oktató-nevelő munka lényeges, kiemelt elemét jelenti.

A fafűvös kamarazene-tanítás szakirányú feladatai

Fejlessze a növendékek életformájává a kamarazenélést, növelje azok táborát, akik a későbbiekben egyéb tanulmányaik vagy munkájuk mellett szabadidejük egy részét kamaramuzsikálással töltik.

Készítse fel a növendékeket amatőr kamaragyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Használja ki az együttmuzsikálás közösségformáló erejét, teremtsen bensőséges kapcsolatot a kamaragyüttes tagjai között. Növelje a növendékek egymás iránti felelősségérzetét, ugyanakkor használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó növendékek gátlásainak feloldására.

A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a növendék személyiségének, egyéniségének formálásához.

A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni a fafűvös kamarairodalomban fellelhető zenei stílusokról, műfajokról.

Végeztessen rendszeresen intonációs gyakorlatokat.

Gyakoroltassa rendszeresen a lapról olvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.

Fejlessze a növendékek igényességét a kiegyenlített hangzásra, egységes stílusú előadásra.

* A kamarazene főtárgyként is választható.

Ismertesse meg a növendékekkel a fafúvós hangszer családdhoz tartozó, illetve a fafúvókhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek sajátosságait.

Tanítsa meg a növendékeket tájékozódni a partitúrában.

A kamaragyüttesek közreműködésével színesítse a zeneiskola és egyéb intézmények rendezvényeinek műsorát.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék legyen képes

- önállóan hangolni,
- beintésre-leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,

- jól értelmezhetően be- és leinteni,
- pontos ritmusban, biztos tempó tartással játszani,
- új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,

- saját maga jelezni a tempóváltozásokat,
- hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamában visszatárolni,

- önállóan, tisztán intonálni,
- a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibrato-mentes hangokat képezni,

- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama között,

- figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,
- a zeneiskolai szintnek megfelelő kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,

- a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,
- szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,

- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,

- zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

- a társas muzsikáláshoz szükséges koncentráló képességgel,

- a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,

- a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,

- minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában

- a fafúvós hangszer családdhoz tartozó és a fafúvókhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságaival,

- a fafúvós kamarazene-irodalomban szereplő transzponáló hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.

Ismerje

- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

- az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

Rézfúvós kamara

A zeneiskolában folyó kamarazene-tanítás — különösen a nem zenei pályára készülő növendékek esetében — a zeneiskolai oktató-nevelő munka lényeges elemét jelenti.

A rézfúvós kamarazene-tanítás szakirányú feladatai:

- adjon lehetőséget a kamarazene-irodalom megismerésére és a zene aktív művelésére,

- képezzen a közösségi együttműködésre érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikuskokat,

- ismertesse meg a közös zenélés alapszabályait,

- fejlessze a zenei hallást, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát,

- ismerkedjék meg a különböző zenei stílusokkal, és előadási hagyományokkal,

- a rézfúvós hangszerek sajátosságaiból adódó problémák megoldása egyes zeneművekben, a rézfúvós hangzás kialakítása, amely képlékenyen beépül minden hangszer-összeállításba,

- a nem rézfúvós hangszerekkel való együttjáték fejlesztése, ezáltal a tanszakok közötti „átjárhatóság” lehetősége, előkészítve és segítve a zenekari munkát,

- teremtsen lehetőséget a növendékeknek arra, hogy az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával — érzelmileg harmonikus személyiséggé válhassanak.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék

- rendelkezze a saját hangszeres évfolyamának megfelelő elméleti és hangszertechnikai ismerettel,

- szerezzon jártasságot a lapról olvasásban, mely anyagban a kamarazenei szólamához igazodik,

- irányítsa figyelmét a szólamok közötti harmonikus együttjátékhoz,

- szerezzon jártasságot a kamarazenei játék alapismerteteinek elsajátításához:

- intonáció,

- levegővétel — zenei tagolás,

- tempóvétel — tempó tartás.

Legyen képes

- önállóan hangolni,

- beintésre-leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,

- jól értelmezhetően be- és leinteni,

- pontos ritmusban, biztos tempó tartással játszani,

- új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,

- saját maga jelezni a tempóváltozásokat,

- hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamába visszatárolni,

- önállóan tisztán intonálni,

- a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibrato-mentes hangokat képezni,

— figyelmét megosztani saját és a többiek szólama között,

— figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,

— a zeneiskolai szintnek megfelelő kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,

— a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,

— szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,

— megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,

— zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

— a társas muzsikáláshoz szükséges koncentráloképességgel,

— a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,

— a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,

— minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában

— a rézfúvós hangszercsaládhoz tartozó és a rézfúvókhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságaiival,

— a rézfúvós kamarazene-irodalomban szereplő transzponáló hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.

Ismerje

— a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

Vonós kamara

A vonós kamarazene-tanítás szakirányú feladatai

Fejlessze a növendékek életformájává a kamarazenélést, növelje azok táborát, akik a későbbiekben egyéb tanulmányaik vagy munkájuk mellett szabadidejük egy részét kamaramuzsikálással töltik.

Készítse fel a növendékeket amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Használja ki az együttműködés közösségformáló erejét, teremtsen bensőséges kapcsolatot a kamaraegyüttes tagjai között. Növelje a növendékek egymás iránti felelősségérzetét, ugyanakkor használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó növendékek gátlásainak feloldására.

A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó- és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a növendék személyiségének, egyéniségének formálásához.

A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni a vonós kamarairodalomban fellelhető zenei stílusokról, műfajokról.

Végeztessen rendszeresen intonációs gyakorlatokat.

Gyakoroltassa rendszeresen a lapról olvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.

Fejlessze a növendékek igényességét a kiegyenlített hangzásra, egységes stílusú előadásra.

Ismertesse meg a növendékekkel a vonós hangszercsaládhoz tartozó, illetve a vonósokhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek sajátosságait.

Tanítsa meg a növendékeket tájékozódni a partitúrában, zongorakivonatban.

A kamaraegyüttesek közreműködésével színesítse a zeneiskola és egyéb intézmények rendezvényeinek műsorát.

Követelmények a program elvégzése után

A kamarazene, mint választható tárgy esetében

A növendék legyen képes

— önállóan hangolni,

— beintésre-leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,

— jól értelmezhetően be- és leinteni,

— pontos ritmusban, biztos tempó tartással játszani,

— új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,

— saját maga jelezni a tempóváltozásokat,

— hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamába visszatálni,

— önállóan tisztán intonálni,

— a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibrato-mentes hangokat képezni,

— figyelmét megosztani saját és a többiek szólama között,

— figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,

— a zeneiskolai szintnek megfelelő kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,

— a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,

— szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,

— megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,

— zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

— a társas muzsikáláshoz szükséges koncentráloképességgel,

— a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,

— a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,

— minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában

— a vonós hangszer családdhoz tartozó és a vonósokhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságai,

— a vonósokhoz társított transzponáló hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.

Ismerje

— a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— az egyes tételtípusok jellegzetességeit,

— a kamarazene-irodalom néhány kiemelkedő alkotását.

Kamarazene, mint főtárgy esetében (a fenti követelményeken felül)

Ismerje fel a témabelépéseket és zárlatokat.

A mindenkori vezetőszólamot tudja megkülönböztetni a kísérettől.

Ismerje a barokk zene fontosabb ritmus-konvencióit (nyújtóponthasználat, duola és triola kölcsönös alkalmazkodása, inégál játék) és a gyakoribb barokk ékesítések írás- és játékmódját.

Ismerje és alkalmazza a klasszikus művekben (főként a kísérő szólamokban) szükséges *movimento ordinario* játékmódot (a hangok elválasztása és határozott indítása), valamint a vonóvibratót (a kötőív alatt *staccato* ponttal jelölt hangoknak, a zene karakterétől függő, lágy, alig érzékelhető elválasztása).

Legyen képes könnyű kamaramű Urtext kiadású szólamát a többi szólammal összehangoltan, egyszerű ujjrenddel és vonásjelekkel ellátni.

Tudjon kijelölt szólamról könnyebb művet együttesben lapról játszani.

Zenekar

A zenekari foglalkozások célja, hogy sajátos eszközeivel teremtsen lehetőséget az alapfok és a továbbképző évfolyamok növendékei számára, hogy — az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával — érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhassanak.

Ösztönözze a növendékeket, hogy a zenekari játék közben megszerzett zenei kifejezőkészséget és technikai eszközöket használják fel az egyéni hangszeres játékokban is.

Hozzon létre együttműködést a növendékek tudásának különbözőségeiből.

Mutasson utat a közösség erejével a toleráns magatartásra.

Alakítsa ki a kultúra iránti nyitottságot.

Hangsúlyozza a művészetek aktív művelésének fontosságát.

A zenekari foglalkozások szakirányú feladatai

A növendékek megismertetése az alapvető zenekari játékmódokkal.

A különböző zenei stílusokban használt előadói hagyományok bemutatása.

A „zenekari hallás” fontosságának alakítása, tudatosítása.

A figyelem időtartamának és elmélyítésének (vertikális-horizontális) fejlesztése.

Az egységes zenekari ritmusjáték kialakítása, tudatosítása.

Az arra alkalmas növendékek felkészítése professzionális együttesben való játékokra.

A különböző hangszer csoportoknak megfelelő — a zenekari ülésmódból adódó — helyes hangszerkezelés kialakítása, egységesítése.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje meg

— a zenekar/együttes egyes részeinek különböző funkcióit,

— az alapvető zenekari játékmódokat,

— az egyes zenetörténeti stílusok és hangszerek előadói hagyományait.

Legyen képes

— szólamát helyes tempóban, dinamikában, stílusban, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,

— a szólamon belüli és a szólamok közötti harmonikus együttjátékra irányítani figyelmét,

— a szólambeosztáshoz igazodó új zenei anyagot lapról játszva is megszólaltatni.

Tudja alkalmazni

— az alapvető egységes zenekari játékmóddhoz tartozó hangszer technikai ismereteket,

— a zenekari hallásfejlesztés közben kialakuló figyelmet a többszólamúságra, a dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalására, a tempóvétel és -tartás differenciálására,

— a zenekari kommunikációs lánc (karnagy-zenekar, zenekari szólamok között) folyamatát.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék legyen képes

— felnőtt amatőr zenekarban játszani,

— részt venni önálló kamarazenei produkcióban.

Alkalmazza tudatosan

— a zenekari kommunikációs láncot,

— a zenekari *rubato* játékot.

Kórus

A kórusfoglalkozás célja

A kifejező, szép éneklés elsajátítása, az egy- és többszólamú kórusművek tiszta intonálása és stílushű előadása.

A növendékek zenei és közösségi élményhez juttatása.

Közösségformáló ereje által hasson az emberi kapcsolatok fejlődésére, azon belül az egyén személyiségfejlődésére (utazáson, kiránduláson, kórustáborokban a közös éneklés által).

Olyan pozitív élménynyújtás — a zene és az emberi kapcsolatok által —, amely arra ösztönzi a növendéket, hogy felnőtt korában is részt vegyen a kulturális élet különböző vokális művészeti csoportjaiban.

A zeneiskolai és egyéb hangversenyek, ünnepek színessé tétele.

A kórusfoglalkozás szakirányú feladatai

Ösztönözze a növendéket a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.

Fejlessze a növendékek

- hallását,
- ritmusérzékét,
- tempó- és dinamikai érzékenységét,
- hangszínek iránti igényét,
- kottaolvasási készségét,
- zenei memóriáját,
- zenei ízlését,
- stílusérzékét,
- formaérzékét,
- hangképző- és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.

Ismertesse meg a kórustagokat

- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
- a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.

Tudatosítsa a növendékekben az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

Követelmények a program elvégzése után

A kórus legyen képes önálló, élményt adó szereplésre.

Tudjon

- fegyelmezetten viselkedni úgy a próbákon, mint a hangversenyeken,

— „vezénylésre” énekelni.

A növendék ismerkedjék meg a kórusirodalom számos remekművével.

Tudjon jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban.

Tudja

- helyes légzéstechnikával,
- tiszta intonációval,
- pontos ritmusban,
- érthető szövegmondással,
- helyes tempó- és dinamikai választással,
- művészileg kidolgozottan — stílushű formálással, szuggesztivitással — elénekelni szövegét.

Rendelkezzék

- jó kottaolvasási készséggel,
- zenei memóriával.

Hallgassa a többi szöveget és hangszíneivel alkalmazkodjék hozzá, ezáltal segítve az egységes kórushangzás megteremtését.

B) NÉPZENE

I. Fejezet

A MŰVÉSZETI ÁG SPECIÁLIS SZABÁLYOZÁSA

Az alapfokú népzeneoktatás célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó népzenei nevelés alkalmas az érdeklődő és fogékony növendékek sajátos képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására. Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátításával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteltetésére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel.

2. A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység — nyitottság, igényesség, fogékonyság — alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszer- és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.

3. A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait és hiteles megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítse fel.

A népzeneoktatás általános fejlesztési követelménye, feladata

A népzene sajátos gondolkodásmódjának (logikájának), a dallam- és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció szabadabb értelmezésének, a magyar nyelv sajátosságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak megismertetése.

Az önkifejezés eszköztárának gazdagítása, a népzene sajátos értékrendszerének felismerése, alkalmazása.

A technikai készség, a variációképző rögtönzőképesség kialakítása, személyiségfejlesztés és tehetséggondozás.

A korábban gyűjtött, vagy még élő népzenei anyag segítségével (különös tekintettel a hangzóanyagok hallgatására, értelmezésére) a növendék megismertetése a különböző népzenei műfajok, dialektusok, stílusok sajátosságaival,

a népzene kutatás történetével, a népzene nagy előadó-egyéniségeivel. A művészeti értékek befogadására, alkalmazására, a hagyományos kultúra értékeinek önálló, egy-séges szemléletű feldolgozására nevelés.

Az alkotó magatartás, a pozitív beállítódások és magatartási szokások kialakítása, az általános és speciális zenei képességek (hallás, ritmusérzék — különös tekintettel a népzene sajátos hangközeire és ritmusfajtaira — stílusérzék, intonációs érzékenység, zenei memória, fantázia, előadói és manuális készség) fejlesztése. Rendszerezett zenei-népzenei ismeretek átadása, az általános zenei műveltség megalapozása.

A zenei írás-olvasáshoz, az önálló lejegyzéshez és dallamértelmezéshez, az eredeti előadásmód alapvető jellegzetességeinek felismeréséhez és alkalmazásához, dallamfüzerek, zenei folyamatok, táncciklusok szerkesztéséhez szükséges alapok megtanítása.

Rendszeres, céltudatos, igényes, önálló munkára, értő zenehallgatásra nevelés, igény kialakítása a társas muzsikálásra.

Aktív közművelődési tevékenységre, koncerteken, fesztiválokon, táncházakon, táborokban, valamint gyűjtőutakon való részvételre ösztönzés, az egyházzenei élet segítése a népzene eszközeivel.

A növendékek hazai és — a lehetőségeknek megfelelően — nemzetközi programokban való részvételének, cserekapcsolatok kialakulásának szorgalmazása.

Nyitottság kialakítása a klasszikus zene, régizene, jazz, az értékes szórakoztató zene iránt, a zenei értékek élményt adó felismerésére és befogadására nevelés.

A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A képzés struktúrája, óraterve, tantárgyai

Hangszeres tanszakok: hegedű, brácsa, bőgő/cselló, furulya, duda, klarinét/tárogató, citera, tambura, koboz, tekerő.

Vokális tanszak: népi ének.

Elméleti tanszakok: népzenei ismeretek, néprajz, szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom; valamint népi játék-népszokás.

Egyéb tantárgyak: kamarazene, zenekar (mindkettő kétéves hangszertanulás után), népdalkör, népi játék-népszokás.

Elméleti tantárgyak*: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció.

A képzés időtartama

Megjegyzés: az évfolyamszámok magukban foglalják az előképző, alapfok és továbbképző évfolyamait. A képzési idő első számjegye az elméleti és egyéb előtanulmányokat jelöli.

Hangszeres és vokális tanszakok:

2+10 évfolyam (hegedű, furulya, duda),

1+10 évfolyam (citera),

2+6 évfolyam (klarinét/tárogató),

10 évfolyam (tekerő, népi ének),

8 évfolyam (koboz),

6 évfolyam (brácsa, bőgő/cselló, tambura).

Elméleti és egyéb tanszakok:

2+10 évfolyam (szolfézs),

2+6 évfolyam (népzenei ismeretek, zenetörténet-zeneirodalom, zeneelmélet),

4 évfolyam (néprajz),

2 évfolyam (népi játék-népszokás).

Általános óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy**	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összesen	2—6	2—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6

Az óratervet az adott tanszakon meghatározott évfolyamok száma szerint kell értelmezni.

Az előképzőt a növendéknek nem kötelező elvégeznie.

* A szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom és improvizáció követelménye és tantervi programja megegyezik a klasszikus zene követelményében és tantervi programjában megfogalmazottakkal.

** Javasolt az előképzőtől a népzenei ismeretek tárgy választása, vagy olyan helyi tanterv kidolgozása, amely ötvözi — a szolfézs és a népzenei ismeretek anyagának megfelelően — mindkét tantárgy követelményeit és tantervi programját.

Előképző: szolfézs; hangszer, népzenei ismeretek, népi játék-népszokások.

Főtárgy: népi hangszer, népi ének tanszakok (egyéni foglalkozás);

elméleti tanszakok (csoportos foglalkozás).

Kötelező tárgy: szolfézs.

Kötelezően választható tárgyak:

— elméleti: szolfézs, népzenei ismeretek, néprajz, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció;

— gyakorlati: második hangszer, népi játék-népszokás, népdalkör, kamarazene, zenekar.

Választható tárgy: a fentiek vagy más művészeti tárgyak (a zeneoktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámiai figyelembevételével a növendék más művészeti ág — zeneművészeti, képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág — képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok központilag meghatározott tanítási óráin részt vehet).

Zenei ismeret: a szolfézs, népzenei ismeretek, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció tantárgyak tantervi programjai alapján, mint együttes műveltségi terület, önálló zenei alapismereteket tartalmazó helyi tanterv készíthető.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok ideje tanítási hetenként értendő.

Főtárgy:

minimum 2× 30 perc (egyéni), vagy

minimum 2× 45 perc (csoportos).

A korrepetíció (zongorakíséret) ideje:

minimum 5 perc.

Kötelező tárgy:

a 4. évfolyam végéig

a képzési idő minimum 2× 45 perc.

Kötelezően választható tárgy:

hosszú tanszakokon az 5—6. évfolyamon,

rövid tanszakokon az 5. évfolyamon

elmélet: minimum 1× 45 perc,

gyakorlat: minimum 1× 45 perc (csoportos) vagy

minimum 1× 30 perc (egyéni).

Választható tárgy:

az előképző 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás.

Kamarazene:

minimum 1× 45 perc,

csoportlétszám: a műfajnak megfelelően 2—8 fő, maximum 15 fő.

Zenekar, népdalkör:

minimum 2× 45 perc.

II. Fejezet

HANGSZERES TANSZAKOK

Népi hegedű

A hegedűtanítás szakirányú feladatai

A hegedű főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a magyar népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni hangszerükön.

A program ismertesse meg a növendékekkel

— a hegedű alkalmazási területeit a magyar népzenei hagyományban,

— a különböző tájegységek jellemző táncművészeit, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,

— hangszerük jellegzetes, hagyományos repertoárját, ennek irodalmát,

— a program elvégzéséhez szükséges hangszertechnikát,

— azokat a jellegzetes hangszertechnikákat, amelyekkel a hegedű, a magyar népzene sajátos előadásmódjának megfelelően (jellegzetes hangképzés, hangsúlyozás, ritmizálás és díszítés, ezek általános és különleges formái) szólaltatható meg,

— a magyar népzeneire jellemző és a népi hegedűjátékban előforduló improvizációs módszereket,

— a primás szerep feladatait,

— a tanult dallamanyag kíséretmódját és annak kíséretét (hegedűn vagy kontrán),

— a különböző tájegységekre jellemző hagyományos vonós együtteseket (bandákat) és ezek hangzását.

A képzés alapozza meg és fejlessze a növendék

— formaérzékét, zenei képességeit (hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, érzékenységét a dinamika és a hangszín változásaira, stílusérzékét, zenei képzelőerejét) és zenei kifejezőkészségét.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék legyen képes

— népzenei darabokat a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan, élményt adóan megszólaltatni hangszerén,

— hallás után zenét tanulni,

— népzenei ismereteit, hangszeres tudását önállóan továbbfejlesztteni, tudatosan, elemzően gyakorolni.

Rendelkezzék

— az ehhez szükséges hangszertechnikai tudással,

— kiművelt zenei képességekkel (hallás, ritmusérzék, emlékezőtehetség, koncentráció képesség, stílusérzék, fantázia),

— a népzene alapszintű lejegyzéséhez szükséges kottaismerettel és lejegyzési gyakorlattal.

Ismerje

— a népzene előadásmódjának jellegzetességeit és ezen belül részletesen a hangképzés, hangsúlyozás, ritmus, a forma és a díszítés jellemző módjait, az előadás általános és különleges sajátosságait, valamint a zenei improvizáció népzenei jellemző módjait,

— a magyar népzene nyelvjárás-területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,

— a hangszeres zene szerepét a magyar nép zenei hagyományában,

— a hangszeres népzene műfajait,

— a tanult hangszeres dallamok formai sajátosságait,

— a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánc típusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,

— a tanult hangszeres dallamanyag kíséretmódját és kíséretét (hegedűn vagy kontrán),

— a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszeregyütteseket, valamint a vonós bandák különböző felállításait és ezek hangzását,

— népzenei múltját,

— hangszere múltját, elterjedését a magyar népzeneben,

— alapfokon a népzene kutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit.

Legyen képes

— dallamok összekötésére, ismerje a dallamok fűzésének, s az így kialakított összetett formák (például táncrend) szabályait,

— legyen képes zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre,

— szólistaként együtteset irányítani (prímás szerep),

— tánc kísérésére, táncossal való kapcsolatteremtésre.

További követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A növendék ismerje

— a magyar népi vonós zene történetét,

— a cigányság szerepét a magyar vonószenesi hagyomány kialakulásában és falvaink zenei életében,

— a szomszéd népek, valamint az európai népek vonószenesi hagyományát.

Legyen fogékony

— más népek zenéjének befogadására.

Rendelkezzék

— a népzenei gyűjtőmunkához nélkülözhetetlen zenei felkészültséggel, jó kapcsolatteremtő képességgel, megfelelő előadói képességgel, szereplési tapasztalattal, állóképességgel.

Tudjon számot adni

— választott (falusi) mestere dallamanyagának, stílusának anyanyelvi szintű elsajátításáról.

*Népi brácsa**A brácsatanítás szakirányú feladatai*

A tanuló ismerje meg

— hangszere hangolását, felépítését, részeit,

— a különféle ritmusképletekhez szükséges vonóbesztást,

— a vonós hangszer család többi tagját,

— a tánczenei folyamatok szerkezetét, zenei tartalmát, a régi és új stílusú táncok zenéjének jellegzetességeit,

— a tánchoz nem kapcsolódó szokásdallamokat és alkalmi hangszeres darabokat,

— a szükséges zeneelméleti fogalmak gyakorlati alkalmazását a brácsák különféle fajtáin (funkciós rend, harmóniák, szekvenciák stb.),

— hangszere múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein, a jelentősebb zenekarokat és muzsikusi egyéniségeket, zenészcsaládokat.

Alakítson ki

— könnyed hangszerkezelést, a kezek pontosan összehangolt mozgását,

— helyes test-, hangszer- és kéztartást a hagyományokhoz igazodva,

— rögtönzési készséget.

Fordítson figyelmet

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a különböző vonásnemek, ujjrendek elsajátítására,

— a lapról olvasási készség, a memorizáló képesség, valamint a rögtönző-képesség fejlesztésére,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék legyen képes

— természetes, oldott hangszerkezelésre, árnyalt és kifejező hangképzésre,

— az alapvonások, valamint a különböző vonásnemek alkalmazására,

— a jobb és bal kéz technikájának összehangolására,

— az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, aszimmetria és dinamika tudatos alkalmazására,

— énekes dallamok kíséretének megformálására az adott dialektus stílusának megfelelően,

— hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására,

— a teljes tánczenei folyamat kíséretére a prímás játéka alapján (tempóváltás, típusváltás stb.),

— önálló zenekari számok összeállítására.

Rendelkezzék

— biztos tempótartással, ritmusérzékkel,

— periódusérzékkel,

— biztos zenei memóriával, fejlett hallással, kontrolláló képességgel,

— laprólolvasási képességgel.

Ismerje

- hangszer felépítését, részeit, hangolását, húrozását,
- a három húros kontra, a hegedűkontra és a négyhúros brácsa fogásait, legjellegzetesebb akkordmeneteit, vonókezelését, vonásnemeit.

*Népi bőgő, cselló, ütőgardon, dob**A bőgő/cselló tanításának szakirányú feladatai***Ismertesse meg a növendékekkel**

- a magyar népzene főbb dialektusait és azok formakultúráját, a magyar népzene főbb műfajait, a tánc típusokat,
- a magyar népzene improvizatív, az előadásmód hagyományaira épülő gondolkodásmódját, a népzene, mint zenei anyanyelvet,
- a hangszerkezeléshez, zenei kifejezéshez vezető mozgásformákat, tudatosítsa e mozgásformák és a zenei elképzelés összefüggő egységét,
- a hangszer hangolását, felépítését, részeit,
- a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást.

Alakítson ki

- könnyed vonóvezetést, helyes test-, hangszer- és kéztartást,
- differenciált hangindítást és lezárást,
- a kezek összehangolt mozgásán alapuló játéktechnikát,
- képességet dallamok rögtönző összefűzésére, tánc-tételek és tánc ciklusok kialakítására, valamint önálló lényegfelismerő képességet, előadóképességet,
- pontos tempótartást hosszabb ideig tartó játék esetében is.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek és a pengetett játék elsajátítására,
- a basszusfunkciók megértésére, felismerésére és alkalmazására,
- hallás utáni dallamtanulásra és segédeszköz (kotta, emlékeztető) nélküli muzsikálásra,
- az aszimmetrikus ritmizálás megtanulására.

*Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után***A növendék ismerje**

- hangszeri múltját, változatait, a magyar nyelvterület különböző vidékein,
- a rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok dallamaiból,
- hangszeri repertoárját, előadói hagyományát a magyar nyelvterület különböző vidékein, és azok jellemző zenei stílusjegyeit, hangszeri irodalmát, a gyűjtött anyagot.

Legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre, ezen belül megfelelő ujjrendek és vonásnemek kialakítására (legato, détaché, martelé, marcato, staccato, pizzicato),
- tiszta intonációra, dinamikusan árnyalt hangképzésre,
- zenei és technikai szempontból tudatos elemző gyakorlásra,
- technikájának önálló továbbfejlesztésére,
- elemezni a népdalok formai és harmóniai szerkezetét,
- énekes dallamok megformálására hangszeri segítségével, az adott dialektus stílusának megfelelő hagyományos előadásmódban,
- több dialektus tánc kiséretének eljátszására,
- a dallamok stílusának és karakterének, valamint saját kézzel való megfelelő ujjrendek és vonások önállóan variált alkalmazására,
- életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag autentikus, stílushű, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt és kifejező előadására.

Rendelkezzék

- biztos zenei hallással, memóriával és megfelelő kottaolvasási képességgel,
- önellenőrző és ösztönösítő képességgel,
- a magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülő ritmus- és hangsúlyozási képességgel,
- a megismert népzenei dialektusok előadói hagyományára épülő rögtönzőképességgel,
- az igényes zenei kifejezés eszközeivel.

*Népi furulya**A furulyatanítás szakirányú feladatai***Ismertesse meg a növendékekkel**

- a furulyák fontosabb fajtáinak játéktechnikáját, a furulya hangszer család történeti múltját,
 - a magyar népzene főbb dialektusaiban a furulyajáték jellegzetességeit, az ezekkel összefüggő énekelt és hangszeres dallamokat, táncfajtákat, népszokásokat, mindezek formai és tartalmi elemeivel, zenei gondolkodásmódjaival együtt,
 - a hangszerjátékhoz szükséges elméleti ismereteket.
- Fejlessze**
- a tanuló hallását,
 - a nyelvvel is összefüggő ritmus — és hangsúlyérzékét, formaérzékét, stílusérzékét, rögtönzőképességét, zenei emlékezetét,
 - képességét dallamok rögtönző összefűzésére, tánc-tételek és ciklusok kialakítására,
 - önálló lényegfelismerő képességét,
 - a táncosokkal, illetve az énekessel való zenei kommunikációképességét.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést,
- megfelelő légzéstechnikát, helyes és a hagyományoknak megfelelő befúvásmódokat,
- test-, hangszer- és kéztartást, billentést, laza, egyenletes ujjtechnikát.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék legyen képes

- természetes hangszerkezelésre,
- tiszta intonációra,
- a hang, illetve hangszín kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül,
- hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására hangfelvételtől,
- énekes dallamok megformálására hangszerein az adott dialektus hagyományos előadásmódján,
- énekkíséretre,
- más hangszerekkel való együttjátékra a hagyomány adta kereteken belül (furulyák, gardon, citera, esetleg hegedű, cimbalom),
- népzenei darabok értelmes, tagolt előadására a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes felfogása, illetve alkalmazása révén,
- a tanult dialektusok táncrendjeinek eljátszására.

Rendelkezzék

- az adott dialektus előadói hagyományára épülő rögtönzőképességgel,
- zenei emlékezőtehetséggel,
- a magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülő ritmus és hangsúlyozási képességgel, formaérzékkel,
- a táncossal, énekessel való zenei kommunikáció képességével,
- olyan irányú kottaismerettel, mely a népzenei darabok megtanulását segíti,
- a szükséges zeneelméleti ismeretekkel.

Ismerje

- hangszerei múltját és változatait a magyar nyelvterületen,
- hangszerei repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát a fontosabb dialektusterületeken.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje valamennyi magyar furulyafajta játékmódját, tudjon rajtuk a hagyományos előadókét megközelítő szinten önállóan összeállított dallamfűzért játszani minden jellemző tájegység anyagából szolisztikusan és más hangszerekkel együtt.

A növendék legyen képes

- minden ismert dialektusból dallamfűzéseket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is,
- más hangszeren vagy énekes formában fennmaradt dallamok önálló adaptálására.

Ismerje

- hangszere repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát minden magyar népzenei dialektusban,
- a hangszer szerepét a történeti zenében,
- a rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
- a szomszédnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
- hangszere elterjedtségét a Földön.

Duda

A dudatanítás szakirányú feladatai

A kontrasípos magyar duda bolhalyukas és bolhalyuk nélküli altípusai játékmódjainak megtanítása egyidejűleg a népi furulya játékának megismertetésével.

A dudát fenntartó népzenei dialektusok, zenei formakultúrájának, dallamkincsének, zenei gondolkodásmódjának megtanítása, díszítésmódjainak, a dudán, illetve furulyán játszott énekes, illetve táncdallamainak és táncműveinek részletes megismertetése.

A magyar nyelvterület többi — a dudát már nem használó — dialektusának áttekintő ismerete, különös figyelemmel a népi furulyára és hangszeres tánczenére.

A duda magyar és európai történeti múltjának, előadói hagyományának, más népek kultúrájában elfoglalt szerepének ismertetése.

Fejlessze

- a tanuló hallását, a nyelvvel is összefüggő ritmus- és hangsúlyérzékét, stílusérzékét, rögtönző képességét, motívikus zenei gondolkodását, formaérzékét, zenei emlékezetét,
- képességét dallamok rögtönző összefűzésére, táncjátékok és ciklusok kialakítására,
- a táncossal és énekessel való zenei kommunikációra, önálló lényegfelismerésre.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést, megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, helyes test-, kéz- és hangszertartást,
 - egyenletes erősségű játékot, pontos tempótartást.
- A növendék ismerje meg
- hangszere felépítését, részeit, hangolását, karbantartását,
 - a hangszerjáték általános és speciális jellegzetességeit (pontos intonálás, variálás, díszítés, apróják, a bolhalyuk használata, „rikkantás”, kontrajáték stb.).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék legyen képes

- természetes hangszerkezelésre,
- tiszta intonációra,
- hangszerét önállóan behangolni,

— a hang és hangszín kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül,

— hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására hangfelvételtől,

— énekes dallamok megformálására hangszerén az adott dialektus hagyományos előadásmódján,

— népzenei darabok értelmes, tagolt előadására a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes felfogása révén,

— táncrendek eljátszására.

A növendék rendelkezék

— az adott dialektus előadói hagyományára épülő rögtönző készséggel, zenei emlékezőtehetséggel,

— a magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülő ritmus- és hangsúlyozási készséggel, formaérzéssel,

— a táncossal és énekessel való zenei kommunikáció képességével,

— olyan szintű kottaismerettel, mely a népzenei darabok megtanulásakor segít.

Ismerje

— hangszerének múltját, fajtáit, illetve változatait a magyar nyelvterület fontosabb vidékein.

Tudjon

— stílusosan díszített dudanótákat és aprójátékot játszani, ismerje a kontrajáték szabályait, tudja használni az oktávlyukat, megfelelően el tudja választani a dallam törzshangjait, tudjon táncot és éneket kísérni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék legyen képes

— minden ismert dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is,

— más hangszeren vagy énekes formában fennmaradt dallamok önálló adaptálására.

Ismerje

— hangszerének repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát a magyar népzenei dialektusokban,

— a hangszer szerepét a történeti zenében,

— a rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,

— a szomszédnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,

— hangszerének elterjedtségét a Földön.

Népi klarinét/tárogató

A klarinét/tárogató tanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékkal

— a magyar népzeneben használatos klarinétfajták és a tárogató történetét, az európai kultúrában és a Kárpát-medence népzenei világában elfoglalt helyüket és szerepüket,

— a hangszerek kezelését, fúvás- és játéktechnikáját,

— a klarinétot és a tárogatót fenntartó tájegységek zenei formáit, műfajait és tánckíséret-típusait,

— az egyes tájegységek jellemző stílusjegyeit,

— a hagyományos népzenei előadás gondolkodásmódját,

— a Kárpát-medence népzenejének alapvető jellemzőit.

Fejlessze

— zenei hallását, dallam- és harmóniaérzékét,

— ritmus- és hangsúlyérzékét,

— zenei emlékezetét,

— lapról olvasási készségét,

— intonációs és dinamikai érzékenységet,

— motívikus és strófikus gondolkodásmódját,

— képességét motívumok és dallamok rögtönzőt összefűzésére, tánczenei folyamatok önálló megvalósítására, népzenei darabok koncertszerű előadására,

— kamarazenei alkalmazkodóképességét és kommunikációját.

Alakítsa ki

— a fejlett légzéstechnikát,

— a kiegyenlített tónusú, hangszínekben telt klarinét-hangot,

— a biztonságos hangindítást és lezárást,

— az egyenletes ujjtechnikáját.

A tárogató tárgy választható, nem kötelező.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje

— a klarinétot és a tárogatót fenntartó tájegységek táncstípusait, a hangszeres játék fő stílusjegyeit, díszítésmódjait,

— az egyes tájegységek harmonizálási szokásait.

Legyen képes

— tiszta intonációra,

— Böhme-rendszerű klarinéton írott E²-ig „paraszt”-klarinéton (és fakultatív tárogatón) H²-ig kiegyenlített hangzásra,

— biztos hangindításra,

— zökkenőmentes regiszterváltásra (legato-val is),

— díszített játékmód megvalósítására,

— friss csárdás tempó előadására,

— hangszeres kamarazenélésre.

Rendelkezzék

— fejlett ujjtechnikával,

— biztos légzéstechnikával,

— tartós kondícióval,

— a hagyományra épülő rögtönző és variálóképességgel.

Szerezzen gyakorlatot

— népzenei darabok önálló előadásában,

— hangszeres együttessel a tánckíséretben.

Ismerje

— a klarinét mint transzponáló hangszer lehetőségeit és problémáit,

— a népzenei felvételek lelőhelyeit,

— az egyes tájegységek jelentős adatközlőit,

— a népzenei mozgalom eseményeit, fórumait, előadóit.

Legyen képes

- hallás után önállóan bővíteni repertoárját,
- népzenei lejegyzéseket használni.

Citera

A citeratanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulóval

— a citera lehetőségeit, a rajta játszható dallamok minél szélesebb körét (a tanterv a magyar népzenei gyakorlatra épül, elzárkózik a hangszertől idegen zenei anyagoktól, nem számítva az archív forrásokból is ismert adaptációkat),

— a citerával rokon pengetős hangszereket, illetve a hasonló repertoárt használó más („burdon”) hangszereket,

— a hangszer irodalmát, a hangzó vagy kottás formában közölt anyagok minél nagyobb részét,

— a citerajáték jellegzetes hangsorait, pengetésformáit,

— a játékot megelőző zenei elképzelést, a citera kezelésének jellegzetes mozgásformáit, és tudatosítsa a tanulóban ezek kapcsolatát.

Alakítsa ki

— a rendszeres napi munka szükségességét, megismeretve a növendékekkel a céltudatos gyakorlás módszereit,

— a könnyed hangszerkezelést, a helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgást, összehangolt bal- és jobbkez-játékot.

Fordítson figyelmet

— a hangzóanyagok önálló feldolgozására, a lapról olvasási készség, a zenei memória fejlesztésére.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje

— a hangszer kialakulásának történetét és a népzenei dialektusokat,

— a citerazene hangzóanyagát és kottában rögzített irodalmát, valamint az általános népzenei gyűjteményeket, szakkönyveket,

— hangszere felépítését, karbantartását (húrcsere) és hangolását.

Legyen képes

— a hangszernek megfelelő népzene stílushű és improvizatív előadására,

— szólóban és zenekarban saját énekét kísélni,

— szólóban és zenekarban táncot kísélni.

Ismerje

— a citerazene különböző tájegységeinek (Dél-Alföld, Nagykunság, Nyírség, Dél-Dunántúl, Szlavónia, Gyimes, Moldva) általános stílusjegyeit, a citerán leggyakrabban játszott dallamokat,

— ismerje a kiemelkedő adatközlőket,

— a „kiszedős” játék, a pergetés, a váltogatott lassú és sűrű pengetés, a húrlefogás, a parlando rubato játékmód alapjait.

Rendelkezzék

— biztos zenei memóriával,

— megfelelő technikával, stílusismerettel, előadói készséggel,

— tánc kíséreti tapasztalattal,

— szereplési (színpadi) gyakorlattal.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje

— a citerán használatos valamennyi hangsort,

— a citerával történő tánc kíséret technikai jellegzetességeit.

Legyen képes

— igényesen megformálni az általa előadott dallamokat a különböző dialektusok díszítésmódjainak, játékmódjainak felhasználásával,

— önállóan összeállításokat készíteni a különböző dialektusterületek dallamaiból.

Tudjon

— hangsúlytalan előkéket, tizenhatod ritmusú díszítéseket és dallamokat játszani, tremolózni a dallam megfelelő hangjain.

Koboz

A koboztanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg

— a koboz felépítését, történetét, egykori és mai használatát,

— a hangzó vagy kottás formában elérhető anyagokat, ezek kezdetben segítséggel, majd önállóan történő feldolgozását, értelmezését,

— a hangszer hangolásával, kezelésével kapcsolatos gyakorlati tudnivalókat.

Alakítson ki

— helyes testtartást, kéztartást, ujjmozgatást,

— könnyed, természetes, összehangolt bal- és jobbkez-játékot,

— biztos intonációt, ritmusos játékot,

— rögtönzési készséget,

— képességet a szolisztikus játéokra és a kíséretre.

Fordítson figyelmet

— a zenei memória, a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— az önálló kíséretszerkesztés megtanulására,

— a társas muzsikálásra,

— rendszeres gyakorlásra, kitarító, céltudatos munkára.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje

— a hangszer múltját, jelenkori használatát,

— azokat a népzenei stílusokat, amelyekhez a hangszer kapcsolódik.

Legyen képes

- természetes, stílusos hangszerkezelésre,
- a szóló- és kísérelőjáték begyakorolt és improvizatív jellegű módjaira,
- a tiszta intonációra szóló-, illetve akkordjáték esetén,
- hangszerét önállóan behangolni,
- a jobb- és balkéz-játék összehangolására,
- a táncritmusokhoz kapcsolódó különféle pengetés-technikák és ritmizációk alkalmazására,
- egyes különleges kifejezőeszközök használatára.

Rendelkezzék

- a stílusos játékhöz szükséges technikai ismeretekkel, improvizációs készséggel, előadókészséggel és stílusismerettel,
- megfelelő kottaolvasási és harmóniaszerkesztési tudással.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje

- hangszerének a moldvai magyar népzenei kívüli felhasználási területeit.

Legyen képes

- magas technikai szintű hangszerkezelésre,
- technikájának önálló továbbfejlesztésére, eredetileg más hangszereken játszott dallamok adaptálására, önálló kíséretszerkesztésre,
- improvizálni minden stílusban, az egész fogólapot uralni, minden általánosan használt akkordot megszólaltatni, az ujjrendet és akkordozást egyénileg is megtervezni, begyakorolni,
- zenekari játékokra, minden jellegzetes moldvai csángó hangszeres táncdallam kíséretének ismeretével,
- körülíró díszítés, akkordok, futamok együttes alkalmazására,
- gazdagabb hangszínek és bonyolultabb karakterek megvalósítására.

Rendelkezzék

- a stílusos zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, előadói készséggel,
- igényes, fejlett hallással, biztos zenei memóriával, koncentrációképességgel, szereplési rutinnal,
- az önálló munkához szükséges hangzóanyag-értelmezési, lapról olvasási készséggel.

Tambura

A tamburatanítás szakirányú feladatai

Az alapfokú tamburaoktatás — figyelembe véve a hangszer hagyományos használatát — magába foglalja a prímtambura, valamint a basszprím és a tamburakontra (E kontra) ismeretanyagának tanítását.

A tambura bőgő oktatási terve a vonós bőgő oktatási tervéhez igazodik.

A tamburafélék oktatási terve kvart hangolású, E alapú hangszerekre készült.

Tudatosítsa

- a tervszerű és rendszeres munka szükségességét,
- a gyakorlás módszereit.

A növendék ismerje meg

- a hangszer család és hangszere kialakulásának történetét,
- a tamburajáték hagyományos területeit és ezek zenei jellemzőit.

Sajátítsa el

- a könnyed pengetést és laza pergetést,
- a laza billentést, amelyből kialakul a gyors, virtuóz dallamvezetés.

Ismerje meg

- azokat a modális harmóniakat, illetve harmóniafüzéseket, amelyek a népi hangszerelésre jellemzőek,
- az együtt zenélés alapkövetelményeit,
- a népi variációs, rögtönzészzerű hangszeres dallamvezetés alapvető szabályait.

Váljon nyitottá

- más népi hangszerek, más népek zenéje, más zenei műfajok, művészeti ágak iránt. A tamburazene tanulásával a tanuló nem csak a magyar, hanem más európai népek (délsláv, bolgár, török stb.) zenéjével is megismerkedhet, széleskörűen gazdagítva zenei műveltségét.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje

- a közép-európai tamburafélék kialakulásának történetét, típusait és zenei dialektusait,
- a tamburazene hazai hangzó, lejegyzett és elméleti forrásanyagát, valamint az általános népzenei irodalmat.

Legyen képes

- laza pengetésre, kiegyensúlyozott pergetésre,
- könnyed és magabiztos hangszerkezelésre,
- különféle hangsorokat egyoktáv terjedelemben tisztán és pergőn játszani,
- a használatos hangzatok és harmóniak lefogására,
- a hangszernek megfelelő népi dallamok stílusú előadására,
- kontrajáték esetén a tempótartásra és gyors harmóniaváltásokra,
- tájékozódni a teljes fogólap fekvéslehetőségeiben,
- szóló és kísérelő szerepkört ellátni különféle hangszeres együttesekben,
- zenekarral énekszólistát kísélni,
- zenekarral táncot kísélni.

Rendelkezzék

- stílusismerettel,
- képzelőerővel,
- magas szintű technikával,
- előadói készséggel, tapasztalattal,
- korának megfelelő önállósággal a zenei anyag kiválasztásában és a megszólaltatás színvonalában.

*Tekerő**A tekerőtanítás szakirányú feladatai*

A tekerő tanterv alapvetően a magyar paraszti hagyományra épít. Ennek megfelelően a törzsanyag túlnyomórészt a tekerő ismert elterjedési területéről származik (Csongrád és Bács-Kiskun megye egésze, valamint Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megye déli része). Az e területről származó dallamkincs alkotja hangszerünk magyar zenei anyanyelvét. Ennek tanításában-tanulásában az eredeti gyűjtések, hang- és videofelvételek játsszák a főszerepet. Ezen túlmenően a növendék kapjon átfogó képet a magyar népzene egészéről, a hangszeres zene-tánc-népszokások-hagyományok összefüggésrendszeréről.

A program célja továbbá, hogy a tananyagot keresztül megvilágítsa e hangszer szerepét az európai műveltség fejlődésében. Ennek megfelelően lehetőséget biztosít a régi zenében, európai népzeneben, klasszikus zenében történő elmélyedésre is.

A program eredményes megvalósításának alapfeltétele, hogy az oktatás magyar rendszerű tekerőn történjen. A magyar hangszerek ugyanis több, nagyon fontos alkatrészben eltérnek más instrumentumoktól: a klaviatúra alapvetően más, a recsegőszerkezet egyedi, a kottaház szélesebb, a kerék és a hajtókar átmérője jóval kisebb.

Ismertesse meg a növendékekkel (életkoruknak megfelelő szinten)

— a magyar népzene főbb dialektusait és azok formakultúráját, különös tekintettel az Alföld, még inkább a Dél-Alföld hagyományára,

— a hangszer adottságaiból következő zenei kifejezőmódokat,

— a hangszer működési elvét, beállítási módjait, a karbantartás napi gyakorlatát,

— a tekerő sokszínűségét, történelmi múltját és jelenét, népi, történelmi, klasszikus és modern zenei hagyományát,

— a hangszer szakirodalmát, a hozzáférhető zenei felvételeket, gyűjtéseket.

Fejlessze a növendék

— hallását, ritmusérzékét,

— zenei memóriáját, fantáziáját,

— játéktechnikáját, stílusérzékét,

— a kottaolvasás és -írás készségét,

— a magyar nyelvvel is összefüggő hangsúlyérzékét,

— az improvizációs készséget, a zenei folyamatokban való gondolkodás képességét.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

— hangszerének történetét, változatait, elterjedtségét Magyarországon és más országokban,

— a magyar tekerő hagyományos repertoárját és játékstílusát,

— hangszerének irodalmát, hangfelvételeit, a jelentősebb magyar adatközlőket.

A tanuló legyen képes

— hangszerét behangolni,

— természetes, oldott hangszerkezelésre,

— zenei és technikai szempontból tudatos elemző gyakorlásra,

— életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag stílusos előadására,

— közepes nehézségű dallami és ritmikai zenei problémák megoldására (leváltóhangok alkalmazása, lezárások, trillák, recsegési modulusok, recsegések dallamon belüli építkezése),

— a díszítőmotívumok megfelelő alkalmazására.

A tanuló rendelkezze

— megfelelő zenei memóriával,

— jó hallással, koncentrációképességgel,

— kottaolvasási rutinnal.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

— a dél-alföldi tekerőzene stílusjegyeit és repertoárját,

— a magyar történelmi zene tekerőn játszható repertoárját,

— az európai népek tekerőzenéjét és a hangszer klasszikus zeneirodalmát.

A tanuló legyen képes

— hangszerét karbantartani, behúrozni, rajta egyszerűbb javításokat elvégezni,

— repertoárjának és technikájának önálló továbbfejlesztésére,

— egyszerűbb akkordfelbontásokat, skálákat, tartott váltóhangos hosszú trillákat játszani,

— aszimmetrikus dallamelemeket és ritmusokat játszani,

— tánczenei folyamatot, koncertprogramot önállóan összeállítani.

A tanuló rendelkezze

— a tekerő hagyományos előadói gyakorlatára épülő rögtönzőképességgel.

III. Fejezet

VOKÁLIS TANSZAK

*Népi ének**A népi ének tanításának szakirányú feladata*

Ismertesse meg a növendékeket

— az énekes népzene hagyományával, a népdalok hiteltel megszólaltatásához szükséges elméleti és technikai ismeretekkel, hogy tanulmányaik végeztével képességeiknek és megszerzett tudásuknak megfelelően tudatosan vállalják a megtanult népdalkincs megőrzését, továbbadását, átmentését,

— az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel, a népdalok élményszerű, ugyanakkor autentikus

megszólaltatáshoz szükséges természetes éneklés technikai háttérével,

— a magyar népzenei dialektusok sajátosságaival (hangszín, tempó, ornamentika, szöveg).

Fejlessze folyamatosan, módszeresen és sokoldalúan

— az énekhang technikai adottságait (légzés, vokális hangzók, hangterjedelem, hangszín),

— a növendékek zenei képességeit: hallását, intonációs képességét, ritmusérzékét,

— az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességét,

— a népdalok memorizálási képességét,

— az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma-, dallam- és tempóérzékét,

— a különböző népzenei dialektusok felismerésének képességét,

— a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségeket.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

— az emberi hang sajátosságait, és képes legyen ezeket alkalmazni a dallamok megszólaltatásakor,

— a magyar népdalok alapvető stílusjegyeit és az öt magyar népzenei dialektus fő jellemzőit és népdalok díszítési és variációs lehetőségeit,

— kiemelkedő munkásságú népzene kutatóink tevékenységét és eredményeit,

— a legjelentősebb hagyományörző népi énekeseket.

Tudjon

— helyesen lélegezni,

— tisztán intonálni,

— önállóan beéneklő gyakorlatokat végezni,

— kezdőhangokat önállóan megtalálni,

— hangfajának megfelelő terjedelemben törésmentesen énekelni,

— érthető szövegmondással énekelni,

— életkorának, képességének, egyéniségének megfelelő módon, a tanult dialektusok figyelembevételével, stílusosan népdalokat megszólaltatni.

Rendelkezzék

— a szükséges kottaolvasási, lejegyző készséggel, memóriával és összpontosító képességgel,

— jó előadói készséggel, önállósággal.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Ismerje a növendék

— a magyar népzene minden dialektusterületét (mind egyik dialektusból tudjon önállóan dalfüzért szerkeszteni és azt előadni): dunántúli dialektus és Szlavónia, északi dialektus, alföldi dialektus (Dél-Alföld, Felső-Tiszavidék), erdélyi dialektus (Mezőség, Kalotaszeg, Székelyföld, Gyimes), moldvai dialektus.

IV. Fejezet

ELMÉLETI TANTÁRGYAK, TANSZAKOK

Népzenei ismeretek

A népzenei ismeretek tanításának szakirányú feladatai

Fejlessze a növendék

— általános zenei képességeit: hallását, ritmusérzékét, intonációs képességét, zenei emlékezetét,

— zenei gondolatvilágát, stílusérzékét, zenei ízlését, általános esztétikai érzékét.

Ismertesse

— a hagyományokra jellemző dallamvilágot és az autentikus forrásokból származó néphagyományt.

Tudatosítsa

— a hatékony, tervszerű és rendszeres munka szükségességét,

— a népzene és műzene közötti hasonlóságokat és különbségeket.

Ösztönözze a növendéket

— önálló munkára,

— népzenei koncertek, egyéb rendezvények látogatására, azokon való szereplésre,

— a népzenei hagyomány ápolására, értékeinek megőrzésére és továbbadására,

— eredeti hangzó és videofelvételek gyűjtésére, tanulmányozására,

— a rádió és televízió népzenei műsorainak figyelemmel kísérésére.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék ismerje

— a magyar népzene stílusrétegeit, dialektusait és azok kisebb táji tagozódását,

— a stílusrétegeken belül részletesen is ismerje a fontosabb dallamtípusokat, valamint a népzene és a műzene kapcsolatát (zenetörténeti vonatkozású dallamok),

— a magyar népzene műfajait (gyermekdalok, párosítók, népballadák, népszokások stb.), azok jellemzőit,

— a magyar népi hangszerek fajtáit, jellemzőit, illetve külső jegyeik és hangzásuk alapján ismerje fel azokat,

— a magyar népzene kutatás korszakait, képviselőit, azok főbb műveit és néhány kiemelkedő adatközlőt,

— a népzenei dialektusok földrajzi elhelyezkedését Magyarország 1913-as, vármegyék szerinti térképén,

— a tanult témákhoz kapcsolódó zenei és népzenei kifejezéseket, jelöléseket.

Legyen képes

— hallás után népdal, illetve egyszerűbb hangszeres népzene lejegyzésére, illetve kottakép alapján való leéneklésére, azok formai és tartalmi elemzésére,

— kb. 150 népdal eléneklésére kotta nélkül.

Néprajz

A néprajztanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal a magyar népi kultúra
 — kialakulásának folyamatát, történeti fejlődését,
 — a kultúra más területeivel való kapcsolatát,
 — helyét Eurázsia kultúrájában,
 — táji-történeti tagolódását,
 — tárgyi, szellemi és társadalmi emlékeit, tényeit és összefüggéseit,

— a rokon népek és a Kárpát-medence népeinek az együttélés során létrejött kulturális kölcsönhatását, kapcsolatát.

Mutassa be

— a magyar néprajztudomány szakágazatait, társtudományait, intézményeit, főbb kézikönyveit.

Ösztönözze a növendéket

— a néprajzi gyűjtés lehetőségeinek megismertetésével az önálló gyűjtő- és feldolgozó munkára.

Alakítsa ki

— az önálló tájékozódás, problémamegoldás, véleményalkotás igényét és képességét.

Szoktassa a növendékeket

— a rendszeres ön- és továbbképzésre (múzeumlátogatás, a szakirodalom figyelemmel kísérése stb.).

Segítse elő

— más népek kulturális értékeinek megértését és befogadását.

Követelmények a program elvégzése után

A tanuló ismerje

— a magyar nép fejlődéstörténetét, helyét Eurázsia, ezen belül a Kárpát-medence népeinek körében,

— a magyar parasztság kialakulását és történetét napjainkig,

— a hagyományos paraszti életmód gazdasági, társadalmi tényezőit, változásának törvényszerűségeit,

— a magyar népi kultúra tájait és népcsoportjait,

— a népművészet fogalmát, kutatási területeit,

— a folklór fogalmát, részterületeit,

— a népzene a népi kultúrában elfoglalt helyét és szerepét,

— a néprajztudomány történetét, önállósult szakágazatait, intézményeit,

— a néprajzi gyűjtés és kutatás nagy egyéniségeinek munkásságát.

Legyen képes

— önállóan tájékozódni az érintett témakörök néprajzi szakirodalmában.

Ismerje

— a néprajzi, ezen belül a népzenei gyűjtőmunka lehetőségeit, a gyűjtések rögzítésének, rendszerezésének, feldolgozásának, felhasználásának módjait és lehetőségeit.

V. Fejezet

KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ, ILLETVE VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK*Népi játék—népszokás*

(A/B változat 1—2. évfolyam)

„A” változat (1—2. évfolyam, 6—8 éves korosztály számára),

„B” változat (1—2. évfolyam, 8—10 éves korosztály számára).

A népi játék—népszokás tanításának szakirányú feladatai

A népi játék—népszokás tantárgy tanításának célja, hogy a tanulók ismerjék meg és éljék át a jeles napokhoz, ünnepekhez, a munkaalkalmakhoz, a gazdasági évhez kötődő népszokásokat. Érezzék át a hétköznapi és ünnepek váltakozását, cselekvő módon vegyenek részt a szokások eljátszásában. Készítsenek az ünnepekhez tartozó hagyományos tárgyakat, tárgyi kellékeket. Ismerjenek meg hagyományos népi játékokat és cselekvő módon vegyenek részt bennük. Ismerjék fel a népszokások, népi játékok szerepét, fontosságát a természetes hagyományozásban, a közösségi kapcsolatok kialakításában és ápolásában. Él- jék át a közösségi együttlétek hagyományos alkalmait, és ismerjék meg közösségteremtő és hagyományörző szerepét. Fedezzék fel, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őket a múlttal, és segít nekik kiigazodni a jelenben is.

Fejlessze a tanuló

— értelmi képességét,

— emlékezőtehetségét,

— hallását,

— zenei emlékezetét,

— ritmusérzékét,

— esztétikai ízlését,

— értékítélő képességét,

— szóbeli, írásbeli, képi kifejezőképességét,

— kezdeményezőkézségét,

— találékonyságát,

— önállóságát,

— koordinációs készségét,

— helyes testtartását,

— egyensúlyérzékét,

— térérzékét,

— ügyességét.

Alapozza meg

— a nemzeti önismeretet, a nemzettudatot, a közösség- tudatot, a tevékeny hazaszeretetet.

Bővítse a növendékek

— művelődéstörténeti ismereteit, egyúttal segítse elő olyan emberi magatartás kialakítását, amelynek lényeges eleme a hagyományörzés, népi kultúránk, nemzeti érté- keink megbecsülése.

Segítse a tanulót

— pozitív személyiségvonásai kialakításában, érzelmi, erkölcsi fejlődésében,

— az emberi kisközösségek, társadalmi környezetük megismerésében és az abban való eligazodásban,

— a társadalomba való beilleszkedésben.

Ösztönözze a tanulót

— aktív, kreatív részvételre a játéktevékenységekben, a népszokásokban,

— önálló gyűjtőmunkára,

— a lakóhely, a szűkebb pátria és a haza néphagyományainak ápolására, hogy a múlt tisztelete, a szülőföld szeretete, a hozzá való kötődés erősödjék a tanulóban.

Követelmények a program elvégzése után

Ismerjen a növendék

— mozgásos játékokat (öbéli gyermek játékaik, hintázók, guggolós és kifordulás játékok, fogócskák, ugró és szökellő játékok, sor- és láncjátékok, kapus- és hidasjátékok) különféle ügyességi és erőjátékok, fogócskák, vonulások; az elsajátított játékok során fejlődjen ritmus- és térérzéke,

— szellemi játékokat: szellemi-ügyességi játékokat (rajzoló, vonáshúzogatók, tanító rigmusok, nyelvtörők, nyelvgyakorlók), beugratásokat, kitalálós játékokat, rejtőkereső játékokat (gyűrűsdik, bújócskák), tiltó játékokat; fejlődjen értelmi képessége a különböző szellemi játékok megismerésével,

— eszközös játékokat: tárgykészítő játékokat, ügyességi játékokat, labdajátékokat, sportjellegű népi játékokat (abronchajtás, csigázás, ugrókötelezés, kapókövezés, gombózás), az eszközös játékok elsajátításával fejlődjen ügyessége,

— párválasztó játékokat (párválasztó kör- és társasjátékok, leánykérő játékok), hogy erősödjön szabálytudata, közösségi magatartása,

— kiolvasókat, mondókákat, fejlődjen emlékezőtehetsége, ritmusérzéke, erősödjön az anyanyelv ismerete, szeretete, használja fel a tanultakat a különböző játéktevékenységek során,

— köszöntőket, dramatikus népszokásokat, a jeles napokhoz, az ünnepekhez, a gazdasági év szokásaihoz, a munkaalkalmakhoz fűződő népszokásokat:

- = Szent Mihálytól Szent András haváig a munkaalkalmakhoz kötődő népszokások (pl. szüret, kukorica, tollfosztó, fonó),
- = karácsonyi ünnepkör hagyományai (pl. Miklós napja, Luca napi kotyolás, karácsonyi kántálás, betlehemezés, névnapi köszöntők, újévi köszöntők, háromkirály-járás),
- = farsangi szokások (pl. farsangi köszöntők, alakoskodás),
- = húsvéti ünnepkör szokásai (pl. böjti játékok, villózás, kiszehajtás, húsvéti szokások, komatálküldés),
- = pünkösdi ünnepkör (pl. májusfa állítás, pünkösddőlés),
- = Szent Ivántól Kisasszony haváig (pl. Szent Iván napi tűzugrás, aratóünnepek).

Váljon fogékonnyá

— a népszokások, népi játékok zenei anyagának elsajátításával a népzene befogadására.

Ismerje

— a népszokásokhoz kapcsolódó alapfokú néprajzi tudnivalókat,

— lakóhelye hagyományait.

Tudjon készíteni

— az ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó tárgyi kellékeket,

— a játékokhoz szükséges, néhánykönnyen elkészíthető eszközt, játékszert.

Cselekvő módon vegyen részt

— a népi játékok eljátszásában,

— népszokások stílusos, hagyományhű előadásában.

Alakuljon ki benne

— képzelőerő,

— koncentrációképesség,

— a meghallgatott, illetve látott eredeti felvételek (népi játékok, népszokások) stílusát követő előadói készség.

Tudjon

— ritmusgyakorlatokat végezni, a tanult ritmusképleteket felismerni,

— egyenletesen járni (negyedés, nyolcados járás),

— egyszerű kar- és lábmozgásokat (pl. lépés, dobantás, taps), egyszerű mozgáselemeket összekapcsolni (pl. egyenletes járás közben különböző ritmusképleteket tapsolni, dobogni zenére, illetve énekre).

Szerezzen tapasztalatot

— a népköltészet köréből egyéni olvasás alapján is,

— hallgasson, illetve lehetőség szerint nézzen meg minél több eredeti felvételt a népszokásokról.

Legyen képes megfogalmazni segítséggel

— ismereteit és gyűjtőmunkájának eredményeit életkorának megfelelő szinten,

— a népköltészeti alkotások legfontosabb jellemzőit (pl. művek keletkezése, műfajai, költői eszközök, szerkezeti sajátosságok),

— a népköltészet és műköltészet különbségeit néhány jellemző jegy alapján.

Kamarazene

A népzene tanításában a kamarazenenek kiemelt jelentősége van, hiszen a hagyományos népzenei gyakorlatban is fontos szerepe van két vagy több hangszer együttes játékanak, másrészt pedagógiai szempontból is előnyökkel jár a megszerzett egyéni tudás ilyen formában történő felhasználása. A gyűjtés technikai nehézségei miatt a népi kamarazenélés világából jóval kevesebb hangzó forrás maradt fenn, mint a vokális népzeneből vagy a szolisztikus hangszeres zenéből. Emiatt a helyi adottságoknak és elvárásoknak megfelelően, elsősorban az autentikus formákon belül maradván a tanár elképzeléseit kell érvényesíteni. A népi

kamarazenélésben nincsenek szigorú kötöttségek a hangszerek összetételére vonatkozóan.

A népi kamarazene-tanítás szakirányú feladatai

Népszerűsítse

— a társas zenélés hagyományos formáit, ösztönözze a növendékeket együtt muzsikálásra, akár saját örömeikre, akár színpadi ének- vagy tánckíséret céljait szolgálva.

Készítse fel a növendékeket

— a hagyományos népzenei kamarazenélés önálló művelésére,

— a szólamok önálló, technikailag magas szintű, stílushű elsajátítására és megszólaltatására.

Járuljon hozzá

— a kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelem-gosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével a növendék személyiségének, egyéniségének formálásához.

Ismertesse meg a növendékeket

— a hangszeres népzene világával, gyakoroltassa a hangzó anyagok, kották egyéni és közös feldolgozását, ezek szabad alkalmazását, a zenei anyag folyamatos, dallam-, ritmus- és stílushű megszólaltatását, fejlesztve az igényességet a jó hangzásra, lendületes megszólaltatásra,

— az egymással társítható népi hangszerek sajátosságaival.

Fordítson figyelmet

— az egymás játékához, valamint az énekesekhez vagy táncosokhoz való alkalmazkodásra. A kamaraegyüttesek közreműködésével színesítse a zeneiskolai és más rendezvények műsorait.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék legyen képes

— hangszerét önállóan hangolni,

— a szólista vagy zenésztársa jelzésére játékát pontosan megkezdeni és befejezni, tempót váltani, illetve ezekhez pontos és jól értelmezhető jelzéseket adni,

— hibáit önállóan korrigálni, szólamába visszatalálni,

— önállóan, tisztán intonálni, pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani, szólamát magas szintű hangszer-tudással, stílusérzékkel megszólaltatni,

— állandóan figyelemmel kísérni az együttes összjátékát,

— saját szólamát önállóan megtanulni és kigyakorolni akár kotta, akár hangzóanyag alapján,

— zeneiskolai tanulmányai befejezésével a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

— a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrációképes-séggel, alkalmazkodóképességgel,

— a játszott népzenei anyagra vonatkozó formai ismeretekkel,

— kottaolvasási, illetve hangzóanyag feldolgozási készséggel.

Zenekar

A zenekari foglalkozások alapvető célja az, hogy a növendékeket megismertessék egyéni tudásuk magasabb szintű, közösségi alkalmazásának módjaival, a zenekari muzsikálásban rejlő örömeikkel, és felkészítsék őket arra, hogy a későbbiek során amatőr vagy professzionális együttesekben működjenek. A zenekari játék során a növendékek a hangszeres zene mellett megismerhetik a népzene világának énekelt dallamait, a táncokat, a hangszeres zenével összekapcsolódó népszokásokat. Mivel a hangszeres népzene gyűjtése viszonylag későn kezdődött meg, és az együtt megszólaló hangszerek tekintetében nincsenek szigorú szabályok, nagy szerepe van a tanár elképzeléseinek, illetve az állandóan formálódó zenei-népzenei közízlésnek. A zenekari játék alkalmat ad a gyakorlatlanabb növendékeknek is a zene élvezetére, a fejlődésre, az egyénileg tanult zenei formák kipróbálására és alkalmazására, fejlesztve az egymás iránti odafigyelés, nyitottság képességét.

A zenekari foglalkozások szakirányú feladatai

Megismerteti a növendékeket a népzeneben használatos alapvető zenekari játékmódokkal, az ének- és tánckíséreti formákkal, a különböző hangszerek szerepével, előadói hagyományaival a népzene dialektusain belül.

Kialakítja a speciális népzenei „zenekari hallást”, a figyelemmegosztás képességét.

Felkészíti a tehetségesebb növendékeket professzionális népzenei együttesekben való játékra.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje

— a zenekari játékban részt vevő hangszerek sajátosságait,

— az alapvető zenekari játékmódokat, kíséreti formákat,

— a népzenei stílusok és dialektusok előadói hagyományait, a gyűjtött anyagot hangzó és kotta formában,

— a különböző dialektusterületekre alapvetően jellemző hangszeres és énekelt dallamokat, táncokat,

— a zenekaron belüli kommunikáció sajátos formáit, tudjon társainak jeleket adni, illetve értse és alkalmazza társainak jelzéseit.

Legyen képes

— szólamát helyes tempóban, dallam- és stílushűen, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,

— hosszabb időn keresztül is figyelemmel kísérni társainak játékát, alkalmazkodni a dallam- és ritmusváltásokhoz, hibáit önállóan, társainak minél kevesebb problémát okozva kijavítani,

— az újonnan tanulandó zenei anyagot önállóan feldolgozni.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje

— valamennyi dialektus alaprepertoárját, tudjon improvizatív módon is részt venni a zenekari játékokban, kövesse az előre meg nem beszélt változásokat, illetve tudja vezetni a zenekart ilyen szituációban is.

Tudjon

— zeneileg kommunikálni énekesekkel, táncosokkal, zenekari szólistákkal.

Legyen képes

— felnőtt amatőr zenekarban játszani,

— önálló kamarazenekari produkcióban részt venni.

Népdalkör

A népdalkör a népzene-tanítás sajátos kórusa. Mivel a magyar vokális népzene alapvető jellegzetessége az egyszólamúság, a népdalkör az unisono hangzásvilágon belül igyekszik megszólalását minél hatásosabbá és stílushűbbé tenni. (A nemzetiségi anyagban — német, szerb, horvát, szlovák, rutén stb. — természetesen nagy szerepet kap a többszólamúság is, itt tehát sajátos szempontok érvényesülnek.)

A népdalkör segíti a növendékeket megszerzett egyéni tudásuk gyarapítására, alkalmazására, közösségformáló ereje által hat az emberi kapcsolatok fejlődésére, illetve a harmonikusabb személyiség kialakulására, illetve a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben való alkalmazása között, ösztönzi a növendékeket a közös éneklésre, akár saját örömeikre, akár szereplések formájában.

A népdalkör foglalkozás szakirányú feladatai

Ösztönözze a növendékeket az énekelt népzene sokszínű világának minél alaposabb megismerésére, különös tekintettel a közösségi formákra.

Fejlessze a növendékek

— hallását,

— ritmusérzékét,

— stílusérzékét,

— kottaolvasási és hangzóanyag értelmezési képességét,

— zenei memóriáját, ízlését.

Ismertesse meg a növendékeket

— a népzenei hangképzés sajátosságaiival, az énekelt népzene kifejezőeszközeivel, az énekelt népzene hagyományaiival, a benne rejlő értékekkel és ezek átadási formáival,

— a népzene alapvető stílusjegyeivel,

— a népi éneklés alkalmiival, az élet fordulóihoz, a jeles napokhoz kapcsolódó énekekkel, egyházi népénekekkel,

— a táncokhoz kapcsolódó főbb énektípusokkal,

— a népi énekléshez kötődő fontosabb hangzóanyagokkal, kottás gyűjteményekkel.

Követelmények a program elvégzése után

A népdalkör legyen képes

— önálló, élményt adó szereplésre.

A népdalkörben éneklő növendék tudjon

— fegyelmetten viselkedni, vezetőjének jelzéseire (kezdés, dallam- és tempóváltások stb.) figyelni és utasításait végrehajtani,

— jól tájékozódni a különböző népzenei stílus- és dialektusterületekben,

— helyes légzéstechnikával, tiszta intonációval, helyes szövegmondással, megfelelő tempóválasztással, stílushűen énekelni,

— alkalmazkodni társainak énekléséhez, segítve az egységes hangzás megvalósítását.

C) JAZZ-ZENE

I. Fejezet

A MŰVÉSZETI ÁG SPECIÁLIS SZABÁLYOZÁSA

Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó jazz-zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek jazz-zenei képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti (népi) hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

2. A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység — nyitottság, igényesség, fogékonyság — alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.

3. A jazzoktatás a műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

A jazz-zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

A jazz- és általános zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.

A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).

A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó képességének megalapozása és fejlesztése.

A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.

Rendszerezett zenei ismeretek, jazz- és általános zenei műveltség átadása.

A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.

A jazz- és klasszikus zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.

A főbb klasszikus zenei stílusok sajátosságainak, a zenirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a jazz történetének, stílusainak és a jazzirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.

A kortárs zene befogadására nevelés.

A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.

Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének formálása.

A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társ- művészetek iránti nyitottság kialakítása.

A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.

Tehetségfelfedezés.

A jazz-zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.

A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.

Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.

Az amatőr jazz-zenekarokban, kamaraegyüttesekben, illetve vokálegyüttesekben történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.

Cserekapcsolatok létesítése hazai és — lehetőség szerint — külföldi jazzoktatási intézményekkel.

A képzés struktúrája, óraterve, tantárgyai

Hangszeres tanszakok: jazz-basszusgitár, jazzbőgő, jazzdob, jazzgitár, jazz-harsona, jazz-szaxofon, jazz-trombita, jazz-zongora.

Vokális tanszak: jazzének.

A jazz főtárgy kiegészítő tárgya a klasszikus főtárgy.

Egyéb tantárgy: szolfézs, illetve szolfézs-elmélet, jazzirodalom, zenekari gyakorlat, zongora kötelező tárgy.

A képzés időtartama: négy évfolyam, kivéve az ének tanszakon, amelyen két évfolyam. (Az indokolást lásd ott!)

Előkészítés: a jazzképzés megkezdése előtt minimálisan három évfolyam klasszikus előképzés szükséges, de még kedvezőbb, ha a növendék a teljes alapfokot klasszikus tanszakon végzi el, s a továbbképző tagozaton tér át jazzképzésre. Kivételt jelent a bőgő tanszak, amelyen a kötelező klasszikus előképzés a hangszer mérete miatt csak egy év. (14 éves kor előtt normál méretű hangszereken általában nem lehet tanulni.)

Általános óraterv

Tantárgy		Évfolyam			
		1.	2.	3.	4.
Főtárgy	Jazz főtárgy	2	2	2	2
	Klasszikus főtárgy	1	1	—	—
Kötelező tárgy	Szolfézs	1	1	—	—
	Szolfézs-elmélet	—	—	1	1
	Jazzirodalom	1	1	—	—
	Zenekari gyakorlat	—	—	2	2
	Zongora kötelező tárgy	1	1	1	1
Kötelező órák összesen		6	6	6	6
Szabadon választható tárgy*	Klasszikus főtárgy	—	—	1	1
	Szolfézs	1	1	—	—
	Szolfézs-elmélet	—	—	1	1

* Szakmai indokok alapján a szabadon választható tárgyak felvétele kifejezetten javasolt.

A jazzgitár és a jazz-basszusgitár tanszakon klasszikus főtárgy nincs. A két évfolyamos ének tanszakon zenekari gyakorlat csak a 2. évfolyamon van, fakultatív formában.

A jazzbőgő tanszakon az első két évfolyamon heti 1 jazz főtárgy és 2 klasszikus főtárgy óra van.

Az órák időtartama: a zongora kötelező tárgy minden tanszakon kötelező (a zongora tanszakon természetesen nincs), az órák — csak ebből a tárgyból — 30 percesek.

II. Fejezet

HANGSZERES TANSZAKOK

Jazz-basszusgitár

Mivel a basszusgitárnak nincsen klasszikus megfelelője, a minimálisan három évfolyamos klasszikus előképzésnek

más hangszeren kell történnie. Ugyanezért a jazz-basszusgítár tanszakon klasszikus főtárgy nincs. A tanszak óraterve egyébként megegyezik a hangszeres jazztanszakoknak az anyag elején szereplő általános óratervével.

A basszusgítár-tanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

— a basszusgítár történetét, irodalmát, a hangszer különböző változatait,

— a hangszer akusztikai sajátosságait, a húrok elrendezését, az erősítő berendezés kezelését, a helyes hangzás beállítását,

— a jazz-basszusgítározás kiemelkedő muzikusait.

Alakítson ki

— könnyed hangszerkezelést, s az ehhez szükséges alapvető pengetési technikákat,

— megfelelő jobb és bal kéz technikát,

— dinamikailag árnyalt, telt és kifejező basszusgítár hangot.

Fordítson különös figyelmet

— a stílusos és igen ritmikus kísérő játéokra,

— az árnyalt frazeálásra, artikulációra,

— a virtuóz játéktechnikára való törekvésre,

— a zenekari darabok karakterének elsajátítására,

— a megfelelő kísérő figurák (groove-ok) tanulására,

— a megfelelő tempó és dinamika kialakítására.

Segítse készségfejlesztő improvizációs gyakorlatokkal a növendék zenei fejlődését, különös tekintettel

— az öt- és hétfokú diatonikus skálákra, ezek modusaira, s ezek hangkészletéből kialakított rögtönzésgyakorlatokra,

— a különböző ritmikai függetlenítési gyakorlatokra,

— a jazz alapvető akkordkészletének gyakorlására, valamint az akkordbontások gyakorlására,

— a dúr és moll bluesok kíséretére, az egyszerű blues-sémák elsajátítására,

— az akkordfűzések egyszerű basszusvezetésére,

— a II-V-I funkciós-improvizációs séma differenciált gyakorlására,

— a különfajta fogások, gyors figurák, basszusmenetek tudatosítására.

Követelmények a jazzoktatási program elvégzése után

A növendék

— ismerje a harmóniamenetes kísérés főbb formáit,

— ismerje a gyakoribb blues-sémákat, összetettebb blues-harmonizációkat, a II-V-I-es funkciós-improvizációs séma főbb formáit,

— ismerje a jellegzetes basszusmeneteket és basszus alapritmikákat,

— ismerje a különböző improvizációs skálákat, skála-modelleket,

— ismerje a tananyag fontosabb improvizációs, stílus- és ritmikai gyakorlatait,

— rendelkezzen megfelelő repertoárral (15—20 különböző karakterű jazz standard játéka kívülről, különböző kísérési formákkal, egyszerű improvizáció),

— ismerjen néhány dúr és moll blues (különböző kíséresi módok, egyszerű improvizáció),

— képes legyen 2—3 leírt kíséretet és szólót az eredeti változat magnetofon-felvételével unisono eljátszani.

Jazzbőgő

A hangszer mérete miatt a bőgőtanulás 14 éves kor előtt általában nem kezdhető el. Ezért a többi jazztansaktól eltérően a klasszikus előképzés ezen a szakon csak egy év. A hosszabb klasszikus előképzés hiányát ellensúlyozza a klasszikus főtárgy nagyobb, a jazz főtárgy kisebb óraszámú az 1. és 2. évfolyamon.

Óraterv

Tantárgy		Évfolyam			
		1.	2.	3.	4.
Főtárgy	Jazzbőgő főtárgy	1	1	2	2
	Klasszikus főtárgy	2	2	1	1
Kötelező tárgy	Szolfézs	1	1	—	—
	Szolfézs-elmélet	—	—	1	1
	Jazzirodalom	1	1	—	—
	Zenekari gyakorlat	—	—	2	2
	Zongora kötelező tárgy	1	1	—	—
Kötelező órák összesen		6	6	6	6
Szabadon választható tárgy*	Szolfézs	1	1	—	—
	Szolfézs-elmélet	—	—	1	1
	Zongora kötelező tárgy	—	—	1	1

* Szakmai indokok alapján a szabadon választható tárgyak felvétele kifejezetten javasolt.

A többi hangszeres jazztanszaktól eltérően ezen a tanzakon a klasszikus főtárgy a 3. és 4. évfolyamon kötelező.

A jazzbőgő-tanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékkal

— a hangszer alapvető szerepköreit, lehetőségeit, a jazzbőgőzés vázlatos irodalmát és történetét,

— a hangszer akusztikai sajátosságait,

— a hangszer erősítésének lehetőségeit, a helyes hangzás beállítását.

Alakítson ki

— helyes test-, hangszer- és kéztartást, s tudatosítsa ezeket,

— a jazzbőgőzés alapját jelentő, megfelelő pizzicato-technikát és bal kéz technikát,

— differenciált hangindítást és hanglezárását,

— pontos összehangolt mozgást a kezek között,

— a jazznek megfelelő korszerű bőgőhangot.

Fordítson különös figyelmet

— a hangsorok és jazzakkordok gyakorlására különböző figurációkkal, hangzatbontásokkal, valamennyi fekvésben, a háromféle pizzicato-mód alkalmazásával,

— az ügyességi, fekvésváltási gyakorlatokra, a legato fekvés- és hűrváltás technikájára,

— a kottaolvasási készség fejlesztésére,

— a nem-diatonikus skálák sokfajta gyakorlására,

— a jazzes frazeálásra, árnyalt artikulációra, a lüktesérzet kialakítására, az egyenletes tempótartásra,

— a speciális basszus alapritmikák, ritmusképletek (swing, latin, jazz-rock stb.) elsajátítására,

— a stílusos és igen ritmikus kísérő játék kialakítására,

— az ellenmozgásos basszusvezetési technika fejlesztésére,

— a szóló rögtönzés alapjainak megismerésére, a dallami gondolkodás fejlesztésére,

— a stílusérzéklet és a hallást fejlesztő transzkripciók gyakorlatokra,

— a hangszer szerepköreinek tudatosítására a zenekari játékokban (combo- és big band játék).

Követelmények a jazzoktatási program elvégzése után

A növendék

— ismerje a különböző skálákat, harmóniabontásokat, ezeket nagyobb tempóban is tudja játszani,

— ismerje a különböző technikai és improvizációs gyakorlatokat, etűdöket, harmóniai szekvenciákat,

— a ritmusvariációs skálákat, valamint a jazzben használt skálákat,

— ismerje a funkciós kísérés főbb formáit a különböző stílusokban (swing, latin, jazz-rock stb.),

— ismerje a jazz jellegzetes harmóniai fordulatait, turnback meneteit,

— ismerje a jazz jellegzetes basszusmeneteit és basszus alapritmikáit,

— tudjon kísérni és szólózni a II-V-I-es funkciós-kandenciális séma különböző formáira,

— ismerje a gyakoribb blues-sémákat, összetettebb blues-harmonizációkat, ezek jellegzetes basszusmeneteit,

— rendelkezzen megfelelő repertoárral (15—20 különböző karakterű jazz standard játéka kívülről, különböző kíséresi formákkal),

— tudjon néhányegyszerűbb standard harmóniameneteére dallami rögtönzést játszani,

— ismerjen néhány gyakoribb dúr és moll bluest (különböző kíséresi módokkal, egyszerű dallami rögtönzéssel, több egyszerű hangnemben),

— legyen képes 2—3 leírt kíséretet és szólót az eredeti változat magnetofon-felvételével unisono eljátszani,

— rendelkezzen megfelelő lapról olvasási képességgel.

Jazzdob

A jazzdob-tanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékkal

— hangszerének szerepköreit, lehetőségeit, történeti és zenei irodalmát,

— a jazzdob összeállítási lehetőségeit, hangolását, kezelését és karbantartását,

— a ritmus jelzésrendszerét, egyszerű és összetett elemeket,

— a repetitív és organikus ritmusalkotás lehetőségeit,

— a gyakorlás korszerű módjait,

— a jazzben használatos egyszerű és összetett kézrendeket, ritmusrendszereket, technikai lehetőségeket,

— a ritmus- és dallamalkotás egyszerű és összetett módját, ezek zenetörténeti vonatkozásait,

— az európai, afrikai és latin-amerikai népzene jazzel összefüggő ritmusvilágát, népies tánczenéjét,

— a jazz és a kompozíciós zene hasonlóságait és eltéréseit,

— a jazztörténeti stílusok fejlődési tendenciáit, ritmikai összefüggéseit,

— az afro-amerikai folklór és a jazz legfontosabb formáit, ezek ritmusvilágát, az ezekhez kapcsolódó kísérő és szolisztikus dobjáték sajátosságait,

— a tánczenei ritmusokat, azok jazzel való kapcsolatait,

— a tanult jazzstílusok meghatározó együtteseinek és szólistáinak munkásságát,

— a jazzdob hangszeres irodalmát.

Alakítson ki

— a hangszerjátékhoz szükséges helyes testtartást, összehangolt mozgáskészséget, igényes és sokoldalú hangszerkezelést,

— állóképes, dinamikus és sokoldalú ütésttechnikát a jazz általános tempóban,

— megfelelő színvonalú, elemző kottaolvasási és lejegyzési készséget,

— hatékony gyakorlási módszereket és önfejlesztő képességet,

— sokoldalú stílusérzékenységet, zenei áttekintő képességet, általános és zenei műveltségre való törekvést,

— zenei alkalmazkodó képességeket a kisegyüttesben való játékban, különös tekintettel a basszus és az akkordikus kísérőhangszerekkel való együttműködésre.

Fordítson különös figyelmet

— a zenekari játégyakorlat megszerzésére és fejlesztésére,

— a zenei kifejezőképesség kialakítására,

— a növendék személyiségére, egyéni tulajdonságai és zenei fejlődése közötti kölcsönhatásra.

Követelmények a jazzoktatási program elvégzése után

A növendék

— rendelkezzen az alapfokú jazzdob-játékhoz szükséges hangszerkezelési és gyakorlási készséggel, elméleti ismeretekkel,

— rendelkezzen megfelelő elemző kottaolvasási és lejegyzési készséggel,

— rendelkezzen megfelelő hallással, zenei memóriával,

— rendelkezzen megfelelő értékítélő képességgel,

— ismerje a ritmusalkotás egyszerű és összetett formáit,

— ismerje a ritmushangszerek főbb típusait, fajtáit,

— ismerje a jazztörténeti korszakokkal hozzátvetőlegesen egyidejű tánczenei formákat,

— legyen áttekintése a fontosabb jazzstílusok ritmusvilágáról,

— ismerje hangszerével kapcsolatos legfontosabb szakirodalmat, s néhány jelentős általános jazz szakkönyvet,

— ismerjen mintegy 15 közismert jazz standardet, ezek dallamát és harmóniasorát egyszerű formában tudja zongorázni,

— ismerje a jazz különböző stílusokszakainak meghatározó együtteseit és szólistáit, valamint vázlatosan a kiemelkedő jazzdobosok munkásságát,

— tudjon verővel és seprővel a tanult stílusokban megfelelő nívón kísérni és szólót játszani,

— tudjon egyszerűbb egy- és többszólamú ritmuskompozíciókat elképzelni és lejegyezni,

— tudjon a gyakoribb ütemnemekben és jazz formákban stílusos szólókat rögtönözni,

— a tanult stílusokban tudjon adott basszusalapra kísérőformákat rögtönözni és komponálni.

Jazzének

Az énektanítás sajátossága az, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképzőszervek alkalmasak. Ezért a zeneiskolai jazz-ének-tanulást csak 16—18 éves korban lehet elkezdni (ez nemtől és hangfajtól függően változik), s a képzést két évre kell szűkíteni. E körülményből adódóan a jazzének tanzakra jelentkezők lehetnek

— zeneiskolai növendékek, akik idáig klasszikus ének tanszakon vagy valamely klasszikus hangszeres szakon tanultak,

— zeneiskolai jazztanszakos növendékek, akik idáig valamelyik hangszeres jazztanszakon tanultak — ez a lendő énekes számára igen hasznos előképzés.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyam		
	1.	2.	
Főtárgy	Jazzének	2	2
	Klasszikus főtárgy (hangképzés)	1	1
Kötelező tárgy	Szolfézs-elmélet	1	1
	Jazzirodalom	1	1
	Zongora kötelező tárgy	1	1
Kötelező órák összesen		6	6
Szabadon választható tárgy*	Zenekari gyakorlat	—	2
	Szolfézs-elmélet	1	1

* Szakmai indokok alapján a szabadon választható tárgyak felvétele kifejezetten javasolt.

A zongora kötelező tárgy időtartama minimum 30 perc.

A jazzének-tanítás szakirányú feladatai

Ismertesse a növendékkel

— az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,

— a jazz vokális irodalmát, annak kiemelkedő előadó-művészeit,

— a különböző éneklési technikák (legato, non legato stb.) alkalmazását,

— hangterjedelme kiterjesztésének lehetőségeit.

Alakítson ki

— helyes légzési módot,

- tiszta intonációs képességet,
- a növendék saját hangterjedelmében egységes hangszint,
- árnyalt dinamikai megoldásokat,
- érthető és helyes szövegmondást,
- egyszerű, a zenei tartalmat kifejező előadásmódot,
- a téma stílusos előadásához szükséges improvizatív díszítő technikát, variálóképességet, a témát követő rögtönzéshez szükséges scat-technikát.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- a hangképző-, hangterjedelem-növelő gyakorlatokat,
- rezonanciagyakorlatokat,
- szövegmondó feladatokat,
- improvizatív díszítő gyakorlatokat, scat-gyakorlatokat, egyéb rögtönzésgyakorlatokat és stílusgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a különböző karakterű, stílusú, tempójú jazz standardek előadására, a megfelelő frazeálásra és artikulációra,
- az angol nyelvű standardek szövegmondására, helyes kiejtésére,
- a dúr és moll bluesok stílusos előadására,
- a megfelelő repertoár kialakítására (10—12 standard egyszerű rögtönzéssel vagy improvizatív variálással, néhány blues ugyanígy),
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására (a standardek harmóniameneteinek zongorán való játéka, az improvizációs skálák kikeresése stb.),
- a lapról éneklési készség fejlesztésére,
- a rendszeres közös (vokál) éneklési feladatokra.

Követelmények a jazzoktatási program elvégzése után

A növendék

- tudjon az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
- tudjon tisztán intonálni,
- legyen képes hangterjedelmén belül színben egyöntetűen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni,
- tudjon érthető és helyes szövegmondással énekelni magyar és — szükség esetén — angol nyelven,
- tudjon összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,
- legyen képes a darabokat (jazz standardeket, bluesokat, spirituálékat) évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelően stílushűen, művészi kifejezéssel előadni,
- ismerje a jazz fontosabb harmóniáit, ezek egyszerűbb megfordításait, az akkordkötéseket, ezeket tudja zongorán játszani,
- ismerje és tudja zongorázni az improvizációs skálákat,
- tudjon néhány jazz standardet úgy énekelni, hogy saját magát kíséri zongorán,
- ismerje a gyakoribb blues-sémákat, összetettebb blues-harmonizációkat, néhány sémát zongorázni is tudjon,

- rendelkezzen megfelelő repertoárral (10—12 különböző karakterű és tempójú jazz standard, néhány dúr és moll blues, afro-amerikai darab, spirituálé kívülről),
- néhány darab harmóniamenetére tudjon rögtönözni
- esetleg scat-technikával — vagy improvizatív formában variálni,
- legyen képes 2—3 jazzének szólót vagy szólórészletet leírni, s azt az eredeti változat magnetofon-felvételével unisono elénekelni,
- rendelkezzen megfelelő lapról olvasási képességgel,
- legyen képes rendszeres gyakorlásra, saját hangképző szervének ellenőrzésére,
- rendelkezzen megfelelő zenei memóriával, koncentráló- és állóképességgel,
- jó előadói képességgel, művészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatteremtési képességgel.

Jazzgitár

Mivel a klasszikus gitár erősen különbözik a jazzben használatos elektromos gitártól, a minimálisan három évfolyamos klasszikus előképzés más hangszeren is történhet, nemcsak gitáron. Ugyanezért a jazzgitár tanszakon klasszikus főtárgy nincs. A tanszak óraterve egyébként megegyezik a hangszeres jazztanszakoknak az anyag elején szereplő általános óratervével.

A jazzgitár-tanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

- az elektromos gitár felépítését, hangolását, akusztikai sajátosságait,
 - az erősítő berendezés kezelését, a helyes hangzás beállítását,
 - a hangszer alapvető szerepköreit, lehetőségeit, a jazzgitározás vázlatos irodalmát, történetét és kiemelkedő előadóit.
- Alakítson ki
- helyes test-, hangszer- és kéztartást, s tudatosítsa ezeket,
 - differenciált pengetést és helyes fogástechnikát,
 - laza, egyenletes kar- és ujjtechnikát,
 - a két kéz pontosan összehangolt mozgását,
 - dinamikailag árnyalt, a jazznek megfelelő, korszerű gitárhangot.

Fordítson különös figyelmet

- a jazzgitározás alapvető technikai elemeire,
- a diatonikus és nem-diatonikus hangsorok gyakorlására,
- a jazzakkordok gyakorlására, ezek figuratív és egyéb bontásaira,
- a jazz jellegzetes harmóniameneteire, jellegzetes harmóniai fordulataira, akkordkötéseire és akkordfordításaira,
- a stílusos és igen ritmikus kíséző játékra,

- a jazzes frazeálásra, árnyalt artikulációra, a lüktetés-érzet kialakítására, az egyenletes tempótartásra,
- a szolisztikus rögtönzés alapjainak megismerésére, a dallami gondolkodás fejlesztésére, a megfelelő improvizációs technika kifejlesztésére,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a stílusérzéklet és a hallást fejlesztő transzkripciók gyakorlatokra,
- a hangszer szerepkörének tudatosítására a zenekari játékban (combo- és big band játék),
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.

Követelmények a jazzoktatási program elvégzése után

A növendék

- ismerje a különböző skálákat, a jazzakkordokat, ezek fordításait, a jazz jellegzetes harmóniameneteit és a harmóniai kötéseket,
- ismerje a különböző technikai és improvizációs gyakorlatokat, etűdöket, harmóniai szekvenciákat,
- ismerje a fontosabb harmóniai patterneket és turn-back meneteket,
- ismerje a jazz jellegzetes ritmikai fordulatait, ritmuspatternjeit,
- ismerje az akkordkísérés főbb formáit a különböző stílusokban (swing, latin, jazz-rock stb.),
- tudjon kísérni és rögtönözni a II-V-I-es funkciók-kadenciális séma különböző formáira,
- ismerje a gyakoribb blues-sémákat, összetettebb blues-harmonizációkat, ezek alapján legyen képes akkordikus kíséretre és dallamrögtönzésre,
- rendelkezzen megfelelő repertoárral (15—20 különböző karakterű, stílusú és tempójú jazz standard játéka kívülről, ezek harmóniamenetére akkordikus kíséret és dallami rögtönzés),
- ismerjen néhány dúr és moll blues különböző kíséresi módokkal, egyszerű dallami rögtönzéssel, s tudja ezeket több hangnemben játszani,
- legyen képes a tanult standardek harmóniameneteit egyszerű formában zongorán lejátszani,
- legyen képes néhány egyszerűbb szólót lekottázni, s ezeket az eredeti változat magnetofon felvételével unisono eljátszani,
- rendelkezzen megfelelő lapról olvasási készséggel,
- rendelkezzen a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentráció képességgel.

Jazz-harsona

A klasszikus harsona-tanulás 11—12 éves korban kezdhető el, ha a növendék fizikuma és muzikalitása ezt lehetővé teszi. Ez előtt esetleg egy könnyebb mélyrészfúvós hangszer (tenor, bariton) ajánlható. A jazzképzés tehát általában 15 éves kor körül elkezdhető; a négy évfolyamos óraterv megegyezik az anyag elején szereplő általános órátervvel.

A jazz-harsonatanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

- a hangszer lehetőségeit, akusztikai sajátosságait, a jazz-harsonázás történetét és irodalmát, ennek kiemelkedő előadóművészeit,
- a hangszer jazzben használatos fajtáit és a rokon hangszereket.

Alakítson ki

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test-, száj-, hangszer- és kéztartást, tolókezelést és tudatosítsa ezeket,
 - dinamikailag árnyalt, telt, a jazznek megfelelő korszerű harsonahangot,
 - differenciált hangindítást és hanglezárást,
 - laza, egyenletes kartechnikát,
 - pontosan összehangolt nyelv- és karmozgást.
- A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
 - diatonikus és a jazzben használatos nem-diatonikus hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
 - a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat.

Fordítson különös figyelmet

- a helyes szájtartás kialakítására, a szájjizomzat fejlesztésére mindennapi gyakorlatok segítségével,
- a jazzakkordok különböző figurációkkal, hangzabontásokkal való gyakorlására,
- a jazzes frazeálásra, árnyalt artikulációra, a lüktetés-érzet kialakítására, az egyenletes tempótartásra,
- a szolisztikus rögtönzés alapjainak megismerésére, a dallami gondolkodás fejlesztésére, a stílusos és igen ritmikus improvizációs technika kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a stílusérzéklet és a hallást fejlesztő transzkripciók gyakorlatokra,
- a hangszer szerepkörének tudatosítására a zenekari játékban (combo és big band),
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.

Követelmények a jazzoktatási program elvégzése után

A növendék

- legyen tisztában a hangszerkezelés tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,
- sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját, a helyes tolókezelés technikáját,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására megfelelő hangterjedelemben,
- tudjon dinamikailag árnyalt, a jazznek megfelelő korszerű hangot képezni,
- tudjon tisztán intonálni, illetve tudjon a jazzben gyakori, stílusos hajlításokat játszani,
- tudjon önállóan hangolni,

- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a különböző improvizációs skálákat, harmóniabontásokat, ezeket nagyobb tempóban is tudja játszani,
- ismerje a különböző technikai és improvizációs gyakorlatokat, etűdöket,
- ismerje a jazz jellegzetes harmóniai fordulatait, turnback meneteit, ezeket tudja zongorán játszani,
- ismerje és tudjon rögtönözni a II-V-I-es funkcióskadenciális séma jazzben használatos formáira,
- ismerje a gyakoribb dúr és moll blues-sémákat, ezeket zongorán is tudja játszani, illetve harsonán tudjon ezekre rögtönözni,
- rendelkezzen megfelelő repertoárral (15—20 különböző karakterű jazz standard játéka kívülről, egyszerű rögtönzéssel, néhány dúr és moll blues-téma, egyszerű, stílusos rögtönzéssel),
- legyen képes a tanult standardek harmóniameneteit egyszerű formában zongorán játszani,
- legyen képes 2—3 szólót vagy szóló-részletet lekotázni, s ezeket az eredeti változat magnetofon felvételével unisono eljátszani,
- rendelkezzen megfelelő lapról olvasási készséggel,
- rendelkezzen a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentráció képességgel.

Jazz-szaxofon

Azokban az iskolákban, amelyekben az általános szaxofonoktatást már bevezették, a jazz főtárgy klasszikus megfelelője természetesen ez a tárgy. Ahol ilyen jellegű képzés nincs, klasszikus főtárgyként klarinét- vagy fuvolaórát kell a programba illeszteni. De ha van is általános szaxofonoktatás, a klarinét- vagy fuvolatanulás — szabadon választott melléktárgyként, heti 1 órában — akkor is igen hasznos, mivel mindkettő a szaxofon gyakori mellékhangszere.

A jazz-szaxofon tanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

- a hangszer lehetőségeit és sajátosságait,
 - a jazz-szaxofonozás kialakulásának és fejlődésének vázlatos történetét,
 - a hangszer vázlatos irodalmát és kiemelkedő előadóművészeit.
- Alakítson ki
- helyes légzéstechnikát,
 - helyes befúvásmódot és nyelvtechnikát,
 - stabil, de nem merev szájartatást,
 - megfelelő test-, fej-, kéz- és hangszertartást,
 - dinamikailag árnyalt, megfelelően intonált, a jazznek megfelelő, jól képzett, korszerű szaxofonhangot.
- Fordítson különös figyelmet
- a helyes légzés gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,

- a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével,
- a diatonikus és jazzben használt nem-diatonikus hangsorok gyakorlására,
- a jazzakkordok különböző figurációkkal, hangzabontásokkal való gyakorlására,
- a jazzes frazeálására, árnyalt artikulációra, a lükte-tésérzet kialakítására, az egyenletes tempótartásra,
- a szolisztikus rögtönzés alapjainak megismerésére, a dallami gondolkodás fejlesztésére, a stílusos és igen ritmikus improvizációs technika kialakítására,
- a stílusérzéklet és a hallást fejlesztő transzkripció gyakorlatokra,
- a hangszer szerepköreinek tudatosítására a zenekari játékban (combo- és big band játék),
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.

Követelmények a jazzoktatási program elvégzése után

A növendék

- legyen tisztában a hangszerkezelés tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,
- sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját,
- ismerje a hangszer legáltalánosabban használatos hangterjedelmén belül kromatikusan az összes fogást,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására, tudjon dinamikailag árnyalt, a jazznek megfelelő, korszerű szaxofonhangot képezni,
- tudjon tisztán intonálni, illetve a jazzben gyakori, stílusos hajlításokat játszani,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, s végezze ezeket önállóan,
- ismerje a különböző improvizációs skálákat és harmóniabontásokat, s tudja ezeket nagyobb tempóban is játszani, ismerje a különböző technikai és improvizációs gyakorlatokat, etűdöket,
- ismerje a jazz jellegzetes harmóniai fordulatait, turnback meneteit, s tudja ezeket zongorán játszani,
- ismerje és tudjon rögtönözni a II-V-I-es funkcióskadenciális séma jazzben használatos formáira,
- ismerje a gyakoribb dúr és moll blues-sémákat, tudja ezeket zongorán játszani, illetve tudjon ezekre szaxofonon rögtönözni,
- rendelkezzen megfelelő repertoárral (15—20 különböző karakterű jazz standard játéka kívülről, egyszerű rögtönzéssel, néhány dúr és moll blues-téma, egyszerű, stílusos rögtönzéssel),
- legyen képes a tanult standardek harmóniameneteit egyszerű formában zongorán játszani,
- legyen képes 2—3 szólót vagy szólórészletet lekotázni, s ezeket az eredeti változat magnetofon-felvételével unisono eljátszani,
- rendelkezzen megfelelő lapról olvasási készséggel,

- rendelkezzen a játszott anyag megszólaltatásához szükséges koncentráció képességgel,
- ismerje a saxofon hangszer család többi tagját, hangolásokról és hangfekvésükről legyen fogalma,
- rendelkezzen olyan hangszeres és elméleti tudással, ami szükséges ahhoz, hogy részt vehessen amatőr jazz-együttesben.

Jazz-trombita

A jazz-trombita tanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

- a hangszer lehetőségeit és sajátosságait,
- a jazz-trombitajáték kialakulásának és fejlődésének vázlatos történetét,
- a hangszer vázlatos irodalmát és kiemelkedő előadóművészeit.

Alakítsa ki

- helyes légzéstechnikát, szájartást és befúvásmódot,
- megfelelő test-, fej-, kéz- és hangszerartást,
- dinamikailag árnyalt, megfelelően intonált, a jazz-nek megfelelő, jól képzett, korszerű trombitahangot.

Tudatosítsa

- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének a fontosságát,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának technikáját.

Fejlessze a növendék

- hallását, belső hallását, intonációs képességét,
- hangszeres adottságait,
- hangszertechnikai tudását,
- előadói képességeit.

Fordítsa különös figyelmet

- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izomzat lazaságára, terhelhetőségének fejlesztésére,
- a zenei memória fejlesztésére,
- a diatonikus s a jazzben használatos nem diatonikus hangsorok gyakorlására,
- a jazzakkordok különböző figurációkkal, hangzabontásokkal való gyakorlására,
- a jazzes frazeálásra, árnyalt artikulációra, a lüktetésérzet kialakítására, az egyenletes tempóartásra,
- a szolisztikus rögtönzés alapjainak megismerésére, a dallami gondolkodás fejlesztésére, a stílusos és igen ritmikus improvizációs technika kialakítására,
- a stílusérzéklet és a hallást fejlesztő transzkripció gyakorlatokra,
- az együttes játékkészséget, a tempó-, ritmus- és harmóniai érzéklet fejlesztő music minus one gyakorlatokra,
- a hangszer szerepköreinek tudatosítására a zenekari játékban (combo- és big band játék),
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a céltudatos és hatékony gyakorlási módszer kialakítására.

Követelmények a jazzoktatási program elvégzése után

A növendék

- legyen tisztában a hangszerkezelés tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,
- sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására, tudjon dinamikailag árnyalt, a jazznek megfelelő, korszerű trombitahangot képezni,
- tudjon tisztán intonálni, illetve a jazzben gyakori, stílusos hajlításokat játszani,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, s végezze ezeket önállóan,
- ismerje a dúr és moll hangnemeket, a különböző improvizációs skálákat és harmóniabontásokat, s tudja ezeket nagyobb tempóban is játszani,
- ismerje a különböző technikai és improvizációs gyakorlatokat, jazz etűdöket,
- ismerje a jazz jellegzetes harmóniai fordulatait, turnback meneteit, s tudja ezeket zongorán játszani,
- ismerje és tudjon rögtönözni a II-V-I-es funkcióskadenciális séma jazzben használatos formáira,
- ismerje a gyakoribb dúr és moll blues-sémákat, tudja ezeket zongorán játszani, s tudjon ezekre trombitán rögtönözni,
- rendelkezzen megfelelő repertoárral (15—20 különböző karakterű és tempójú jazz standard játéka kívülről, egyszerű, stílusos rögtönzéssel, néhány dúr és moll blues-téma, egyszerű, stílusos rögtönzéssel),
- legyen képes a tanult standardek harmóniameneteit egyszerű formában zongorán játszani,
- legyen képes különböző tempójú music minus one felvételekre egyszerű rögtönzéseket játszani,
- legyen képes 2—3 szólót vagy szólórészletet lekotázni, s ezeket az eredeti változat magnetofon-felvételével unisono eljátszani,
- rendelkezzen megfelelő lapról olvasási készséggel,
- rendelkezzen a játszott anyag megszólaltatásához szükséges koncentráció képességgel,
- ismerje a rokon hangszereket, hangolásokról és hangfekvésükről legyen fogalma,
- rendelkezzen olyan hangszeres és elméleti tudással, ami szükséges ahhoz, hogy részt vehessen amatőr jazz-együttesekben.

Jazz-zongora

A jazz-zongoratanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

- a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét, akusztikai sajátosságait,
- a jazz-zongorázás főbb stílusait, kiemelkedő muzsikusait,
- a jazzimprovizáció kialakulását, fejlődését, fontosabb technikáit.

- Alakítson ki
- a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
 - megfelelő kéztartást,
 - független, rugalmas játszóapparátust (ujjak, kar, ízületek),
 - kiegyenlített játéktechnikát, differenciált billentést.
- Tegye képessé a növendéket arra, hogy
- tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni, és azon játszani,
 - elsajátítsa a jazz-zongorajáték alapelemeit (akkordfordítási technika, akkordkötések, jellegzetes harmóniamenetek, improvizációs skálarendszer, skála-akkord kapcsolatok, jellegzetes dallami és ritmikai fordulatok),
 - elsajátítsa a jazz-zongorázás főbb játékformáit (stride, boogie woogie, blokkakkord-játék, szurkálós akkordkíséret, modális rögtönzés, tonális centrumú rögtönzés, latin kísérek, fúziós stílus),
 - elsajátítsa és a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni tudja a különböző billentésmódokat, valamint megfelelően használni tudja a zongorapedálokat,
 - együttes játékban alkalmazkodni tudjon az adott darab és a zenekar stílusához.
- Fejlessze a növendék
- általános muzikalitását és improvizációs készségét,
 - hallását transzkripció és egyéb gyakorlatokkal,
 - metrum-, ritmus- és lüktetésérzékét, egyenletes tempótartását,
 - kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
 - transzponálási készségét.

Követelmények a jazzoktatási program elvégzése után

A növendék

- rendelkezzen megfelelő repertoárral (mintegy 15—20 jazz standard játéka kívülről, rögtönzéssel),
- ismerje a II-V-I-es funkció-improvizációs séma főbb formáit, s tudjon ezekre rögtönözni,
- ismerje a gyakoribb blues-sémákat, az összetettebb blues harmonizációkat, s tudjon ezekre rögtönözni (dúr és moll bluesokra egyaránt),
- ismerje a jazz akkordkészletét, jellegzetes harmóniai fordulatait, turnback sémáit, akkordfordítási és akkordkötési technikáját,
- stíluskorszakok szerint is ismerjen néhány gyakoribb dallami patternt, tudja transzponálni ezeket, s legyen képes különböző harmonizációkban, különböző tempójú rögtönzésekben ezeket alkalmazni,
- rendelkezzen megfelelő harmóniai improvizációs technikával, tudjon harmóniasorokra jazzes motívumokat rögtönözni, s ezekkel improvizatív formában építkezni,
- ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni a jazz főbb játékstílusait (stride, blues, boogie woogie, akkordikus játék, rhythm and blues, latin, modern main stream, jazz-rock),
- rendelkezzen megfelelő kísérő technikával, tudjon kíségni hangszeres vagy énekes szólístát,

- legyen képes zenekari játékba beilleszkedni,
- tudjon transzkripciókat készíteni, vagyis kiemelkedő muzikusok improvizációinak egyszerűbb részleteit lejegyezni, ezeket elemezni és az eredeti változat magneton-felvételével unisono eljátszani.

KÖTELEZŐ TÁRGYAK

Szolfézs

A szolfézstanítás célja a zenei képességek sokoldalú fejlesztése és olyan zenei gondolkodás kialakítása, amely segíti a növendéket a zenei anyag helyes értelmezésében, valamint a jazzdarabok és improvizációk megszólaltatásában. A szolfézs tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi. Külön figyelmet fordít arra, hogy e folyamat gazdagítsa a növendéket a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás szakirányú feladatai:

- járuljon hozzá a növendék átfogó zenei műveltségének kialakításához,
- nyújtson segítséget a hangszer tanuláshoz,
- ismertesse meg a jazz és a klasszikus zene közötti formai, harmóniai, ritmikai és dallami különbségeket,
- járuljon hozzá, hogy a növendék nyitottá váljon a társművészetek iránt,
- segítse a zenei készségek kiművelését, a képességek fejlesztését a kreatív jazz előadásban az alábbi területeken:
 - = ritmus-metrum, különös tekintettel a jazz ritmusvilágára,
 - = tiszta intonáció,
 - = dallamhallás, hangsorok felismerése, különös tekintettel a jazz improvizációs skáláira,
 - = többszólamúság-harmóniafelismerés, különös tekintettel a jazzakkordokra,
 - = zenei olvasás-írás, különös tekintettel jazzimprovizációk lejegyzésére,
 - = zenei szerkezet, forma,
 - = zenei memória,
 - = rögtönzés, különös tekintettel a jazz harmóniai improvizációs technikájára,
 - = stíluselemző zenehallgatás, különös tekintettel a jazz főbb stílusaira,
- segítse a zenei pályára készülő növendékek felkészítését a továbbtanulásra.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék

- hallás után ismerje fel biztosan a különböző ritmusértékű hangokat, az egyszerűbb és bonyolultabb ritmusképleteket: szinkópákat, nyújtott és éles ritmusokat, a lük-

tető ütés, a beat — általában negyed hang — nyolcados és triolás osztásait, s ezek szinkópás átkötéseit; tudja ezeket énekelni és hangszeren játszani,

— tudjon lejegyezni bonyolultabb ritmusokat frazírozási jelekkel, tagolt diktálás és többszöri meghallgatás alapján,

— tudjon biztosan tájékozódni a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8 és 8/8 ütemekben,

— ismerje fel az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat,

— ismerje fel, tudja énekelni és hangszeren játszani a pentatónia 5, a három hétfokú hangrendszer 21 modusát, a distancia skálákat és a jazzben gyakoribb skála-modelleket,

— tudjon biztosan tájékozódni a funkciós rendszerben, ismerje fel a fő- és mellékfunkciókat, ismerje fel és tudja zongorán játszani az egyszerűbb autentikus és plagális harmóniaköröket dúrban és mollban, valamennyi hangnemben,

— ismerje fel és tudja zongorán játszani a II-V-I-es funkciós-kadenciális séma jazzben gyakoribb formáit,

— tudjon moduláló jazz standardek hangnemi-funkciós szempontból elemezni,

— ismerje fel és tudja valamennyi hangra zongorán játszani a jazz alapakkordjait: a különböző típusú hármásokot, jazz szextakkordokat és szeptimakkordokat,

— tudja biztosan, hogy milyen típusú hármás- és négyeshangzat, valamint jazz szextakkord épül a három hétfokú hangrendszer skálafokaira,

— ismerje fel és tudja zongorán játszani a sus7 akkordot, a jazzben gyakoribb nóna, undecima és tredecima akkordokat (néhány fontosabb alterációval is), valamint a szerkezetileg állandó, nem alterálható összetett jazzakkordokat (dom7⁶, dom7b10, dúr és moll 69),

— ismerje fel és tudja zongorázni a jazz jellegzetes harmóniai patternjeit és turnback meneteit,

— tudjon tájékozódni a különböző periódusokban: biztosan ismerje fel a jazz standardek és bluesok periódusait, rendelkezzen a jazzimprovizációhoz elengedhetetlenül szükséges, biztos periódusérzéssel,

— rendelkezzen megfelelő kottairási készséggel, tudjon jazz standardek és egyszerűbb jazzimprovizációk nehézségi szintjének megfelelő dallamokat többszöri meghallgatás alapján, tagoltan lejegyezni,

— ismerjen kívülről, tudjon énekelni és hangszeren játszani néhány afro-amerikai népies dalt, 6—8 dúr és moll blues-témát, valamint 10—15 jazz standardet,

— tudjon hangzókkal énekelve rögtönözni egyszerű blues-sémára,

— tudjon egyszerű harmóniasorra téma jellegű dallamot komponálni.

Jazzelmélet

(Kiegészítés a szolfézs+elmélet óra klasszikus elmélet anyagához)

A jazzelmélet-tanítás szakirányú feladatai:

— járuljon hozzá a növendék átfogó jazz-zenei műveltségének kialakításához,

— fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó, elvonatkoztató és rendszerező képességet,

— ismertesse meg a jazz és a klasszikus zene közötti formai, harmóniai, ritmikai és dallami analógiákat és különbségeket,

— segítse a növendéket, hogy jártasságot szerezzen a jazz sajátosságainak, főbb dallami, harmóniai és ritmikai stílusjegyeinek ismeretében,

— stíluselemzés segítségével ismertesse meg a növendéket a jazz főbb korszakainak jellegzetességeivel,

— tegye képessé a növendéket önálló elemző munkára, elsősorban a jazz standardek és egyszerűbb improvizációk tonális-funkciós elemzésére, valamint az elemzett darabok harmóniasorainak horizontálására,

— alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a növendék a zenei összefüggéseket — egy-egy tanulmányi időszaknak megfelelően — önállóan is meg tudja közelíteni,

— segítse a növendéket a hangszeres tanulmányaiban felmerülő problémák megoldásában,

— közvetett formában járuljon hozzá a kreatív jazzelőadáshoz szükséges zenei készségek kiműveléséhez, a zenei képességek általános fejlesztéséhez.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék

— ismerje a pentaton és a három hétfokú hangrendszer szerkezetét, hallás után biztosan ismerje fel az 5 pentaton és 21 diatonikus modust, tudja ezeket énekelni és hangszeren játszani,

— ismerje fel és tudja hangszeren játszani a distancia skálákat és a jazzben gyakoribb skála-modelleket,

— ismerje a jazz nemzetközi akkordjelzési rendszerét, az azonos akkordok jelzésváltozatait, a hazai jelzésgyakorlatot,

— ismerje fel és tudja zongorán játszani a jazz alapakkordjait: a négyféle hármashangzatot, a dúr és moll jazz szextakkordot, valamint a 8+1 szeptimakkordot,

— tudja biztosan, hogy milyen típusú hármás- és négyeshangzat, valamint jazz szextakkord épül a három hétfokú hangrendszer, a dúr, az összhangzatos és a melodikus moll skála fokaira,

— ismerje fel és tudja zongorán játszani valamennyi hangra a sus7 akkordot, a jazzben gyakoribb nóna, undecima és tredecima akkordokat (néhány fontosabb alterációval is), valamint a szerkezetileg állandó, nem alterálható összetett jazzakkordokat (dom7⁶, dom7b10, dúr és moll 69),

— tudjon biztosan tájékozódni a funkciós rendszerben, ismerje fel a fő- és mellékfunkciókat, ismerje fel és tudja zongorán játszani az egyszerűbb autentikus és plagális harmóniaköröket, dúrban és mollban, valamennyi hangnemben,

— ismerje fel és tudja zongorán játszani a II-V-I-es funkciós-kadenciális séma jazzben gyakoribb dúr és moll formáit, ezek szekvenciális meneteit,

— tudjon moduláló jazz standardek hangnemi szempontból elemezni, ismerje fel az egyes harmóniak funkciós hovatartozását,

— ismerje és legyen járatos a jazz improvizációs skálarendszerében, a harmóniak és skálák kapcsolatrendszerében, ismerje az egyes harmóniak skálakifejezéseit lehetőségeit, tudjon horizontálni,

— ismerje a jazz főbb improvizációs technikáit, legyen képes ezeket a gyakorlatban alkalmazni,

— ismerje a jazz stíluskorszakainak fontosabb dallami, harmóniai és ritmikai sémáit, patternjeit, a gyakoribb turnback meneteket, s tudja ezeket a gyakorlatban is alkalmazni,

— tudjon önállóan elemezni bonyolultabb jazzkompozíciókat és improvizációkat,

— ismerje a régebbi és modernebb blues-sémákat, a gyakoribb dúr és moll blues-harmonizációkat zongorán is tudja játszani,

— ismerje a jazz főbb ritmikai sajátosságait,

— ismerje és tudja zongorán játszani a jazzben gyakoribb kétharmóniájú hangzatokat, legyen tisztában a mai jazz improvizációs törekvéseivel (politonális és polimodális tendenciák, a tonális síkok eltolásának technikája stb.).

Jazzirodalom

A jazzirodalom tanításának célja, hogy

— elsősorban a jazz, de általában a zene és más művészetek iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik tanulmányaik során képessé válnak további önművelésre, valamint a jazz aktív (öntevékeny) művelésére,

— legyen lehetőségük alapfokú jazz műveltség megszerzésére azoknak is, akik nem tanultak hangszert, illetve egyéb elfoglaltságuk miatt csak kisebb intenzitással képesek hangszerez tanulmányokat folytatni.

A jazzirodalom tanításának szakirányú feladatai:

— a jazz iránti fogékonyság elmélyítése, a műfajjal kapcsolatos ismeretek bővítése,

— a jazz sajátos ritmikájának, intonációjának, dallami és harmóniai nyelvezetének, a nyugati zenekultúráétól sokban eltérő kifejezési eszközeinek bemutatása és megismertetése,

— az afro-amerikai zene vázlatos történetének, a jazz kialakulásának és főbb stíluskorszakainak megismertetése,

— az egyes korszakok kiemelkedő muzikusainak, s azok legjelentősebb felvételeinek bemutatása, kitekintéssel az adott kor zenéjének és más művészeinek főbb tendenciáira,

— folyamatosan hívja fel a figyelmet a jazz és a klasszikus zene közötti analógiákra, illetve a jelentős különbségekre.

Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a növendékeket

— jazzkoncertek és egyéb nívós hangversenyek rendszeres látogatására,

— a rádió és a televízió ilyen jellegű műsorainak meghallgatására,

— az értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és rendszeres meghallgatására,

— a műfajjal kapcsolatos jelentősebb könyvek, tanulmányok, szaklapok rendszeres olvasására.

Alakítson ki szilárd értékrendet a növendékben, melynek segítségével a későbbiekben mind a jazzben, mind a zene egyéb műfajaiban biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a növendéket minden újdonság iránt, mellyel a jazzben, a kortárs zenében és más művészetekben találkozhat.

Fejlessze a növendékek esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék

— ismerje az afro-amerikai zene főbb formáit, a jazz kialakulásának folyamatát,

— legyen áttekintése a jazz történetéről, ismerje a főbb stíluskorszakokat, azok jelentősebb együtteseit és szólistáit,

— ismerje fel az órákon bemutatott és elemzett felvételeket, legyen tisztában ezek főbb stílusjegyeivel,

— ismerje a jazz dallami, harmóniai, ritmikai, formai alapelemeit és sajátosságait, legyen fogalma ezeknek a jazz fejlődésfolyamatában bekövetkezett változásairól,

— ismerje az improvizatív jazz és a kompozíciós zene közötti eltéréseket, illetve hasonlóságokat,

— legyen áttekintése a jazzben és a zene egyéb műfajaiban végbemenő folyamatokról, különös tekintettel a kortárs zenére,

— legyen áttekintése az európai jazzről, ismerje a magyar jazz történetét, jelenlegi helyzetét, ismerje a jelentős magyar együttesek és szólisták felvételeit.

Jazz-zenekari gyakorlat

A jazz-zenekari gyakorlat szakirányú feladatai

Nyújtson lehetőséget a növendékeknek

— a közös játékra, a jazz lényegét jelentő, belső kötöttségeken és rendezőelveken nyugvó közös rögtönzésre,

— más hangszerek megismerésére, ezek zenekari szerepköreinek megtapasztalására,

— a „zenekari hallás”, a muzikus társakra való figyelés kialakítására, a többirányú figyelem képességének fejlesztésére,

— a combo-játék belső megismerésére (ritmus-szekció, szolisztikus rögtönzés, a jazz standardek és más jazz-darabok kisegyüttesbeli feldolgozás- és előadásmódja, a combo-hangszerelés alapjai stb.),

— az együttes játék problémáinak megismerésére (a leírt szólások azonos frazeálással való megszólaltatása, intonációs eltérések áthidalása stb.),

— az „élő”, vagyis nem music minus one típusú zenekari kísérlet megtapasztalására, a szolisztikus rögtönzés ilyen jellegű kísérettel való gyakorlására.

A fentiek lehetőséget nyújtanak az arra alkalmas növendékeknek, hogy később professzionális együttesekben játszhasanak.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék

— ismerje meg a leggyakoribb jazz-hangszerek jellegzetességeit, a combo-játékban betöltött szerepköreit,

— ismerje meg és tudatosítsa a combo-játék alapelveit, a ritmus-szekció működését, a szólisták feladatait,

— legyen tisztában a jazz kiszzenekari formációival, az alapvető játékmódokkal,

— rendelkezzen a combo-játékhoz szükséges hangszeres tudással, improvizációs technikával, tempó-érzéssel, stílusismerettel, beilleszkedési képességgel,

— rendelkezzen megfelelő lapról olvasási képességgel,

— legyen képes leírt szólamát helyes tempóban, stílusban, megfelelő frazeálással és dinamikával eljátszani (vonatkozik ez a combo-játékra is, de elsősorban a nagyzenekari játékokra, ha az intézményben esetleg big band működne),

— rendelkezzen megfelelő koncentrálóképeséggel, tudjon egyidejűleg figyelni a saját és muzsikustársainak játékára.

Zongora kötelező tárgy

A zongora kötelező tárgy valamennyi hangszeres jazz-tanszakon és a jazzének tanszakon kötelező. (Természetesen a jazz-zongora tanszak kivételével.) A zongoratanulást a modern jazzimprovizáció teszi elsősorban szükségessé. Túlnyomórészt harmóniai rögtönzésről lévén szó, elengedhetetlen, hogy a növendék megismerkedjen a zenének olyan elemeivel és összefüggéseivel, amilyen például a harmonizáció, akkordfűzés, dallam és harmónia kapcsolata, többszólamúság, kísérlet stb. Minderre egy fúvósnek, bőgősnek, basszus-gitárosnak, ütősnek a saját hangszerén nincs módja, s vonatkozik ez az énekesre is. Bár a gitáron akkordjátékokra is van mód, még a gitárosnak is szükséges zongorázni a hangszer vizuális lehetőségei miatt: a növendéknek nem „vakon” kell kitalálnia a skála vagy az akkord hangjait, hanem látja azokat maga előtt, s így a zongorán minden könnyebbé, sokkal áttekinthetőbbé válik. Mielőtt tehát a növendék a jazz standard harmóniasorára rögtönöznie kezdene, alaposan meg kell ismernie a darab harmóniai struktúráját, elemeznie kell azt tonális-funkciós szempontból, ki kell keresnie a megfelelő improvizációs skálát, illetve meg kell állapítania a tonális centrumokat. Hasznos, ha a növendék egyszerű klasszikus darabokat is tanul, de a legfontosabb, hogy jazzakkordokat, akkordmeneteket, harmóniai bontásokat és improvizációs

skálákat tudjon játszani. Igen fontos, hogy bizonyos idejű tanulás után a növendék el tudja játszani egyszerű akkord-kísérettel azt a dallamot, melynek harmóniasorára a saját hangszerén rögtönözni fog.

A zongora kötelező tárgy tanítás szakirányú feladatai

Ismertesse meg a növendékekkel

— a jazzimprovizáció fontosabb technikáit, elsősorban a periodikus harmóniai rögtönzés alapjait.

Alakítson ki

— a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,

— megfelelő kéztartást, laza, rugalmas játszóapparátust.

Tegye képessé a növendéket arra, hogy

— tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,

— a zongorán felkészüljön a saját hangszerén való önálló harmóniai rögtönzésre (jazzakkordok, jellegzetes harmónia- és turnback-menetek, a harmóniakat kifejező improvizációs skálák játéka),

— minden hangnemben tudjon dúr és moll jellegű II-V-I harmóniai sémákat játszani, egyszerű, jazzes akkordfordításokkal, megfelelő akkordkötésekkel, szekvenciális formában is,

— tudjon jazz standardekot a legegyszerűbb formában játszani (dallam+1-3-7-es akkordkíséret), s néhány darabot kívülről is tudjon,

— tudjon egyszerűbb hangnemekben a jazzben gyakoribb blues harmónia-meneteket játszani, ismerje kívülről néhány dúr és moll blues-témát, s ezeket egyszerű harmóniai kísérettel el tudja játszani.

Fejlessze a növendék

— általános muzikalitását, hallását, metrum-, ritmus- és lüktetésérzékét,

— kottaolvasási képességét,

— általános zenei műveltségét.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék

— a jazzakkordokat alaphelyzetben minden hangra, hosszabb keresgélés nélkül játszani tudja,

— ismerje és tudja játszani a leggyakoribb jazzakkordok néhány egyszerű, jazzes megfordítását,

— ismerje és tudja játszani a pentaton modusokat, a három hétfokú hangrendszer 21 modusát, a distancia skálákat, a jazzben előforduló skálamodelleket és egyéb, speciális hangsorokat, bármelyik hangról elkezdve,

— ismerje a II-V-I-es funkciós-improvizációs séma főbb formáit, ezeket dúrban és mollban, egyszerű, jazzes akkordfordításokkal valamennyi hangnemben tudja játszani, szekvenciális formában is,

— ismerje a gyakoribb dúr és moll blues-sémákat, s a harmóniameneteket egyszerű, jazzes akkordfordításokkal (esetleg tritonus-kísérettel) az egyszerűbb hangnemekben játszani tudja,

— a jazz standardek dallamát egyszerű, alaphelyzetű, 1-3-7-es akkordkísérettel tudja játszani, néhányat kívülről is tudjon,

— a tanult standardek harmóniameneteire improvizációs skálákat is tudjon játszani, lehetőleg egyenletes tempóban,

— a fentiek mellett a klasszikus zongora kötelező tárgy anyagából annyit sajátítson el, amennyit felkészültsége megenged.

D) ELEKTROAKUSZTIKUS ZENE

I. Fejezet

A MŰVÉSZETI ÁG SPECIÁLIS SZABÁLYOZÁSA

Az alapfokú zeneoktatás célrendszere és funkciói

1. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó elektroakusztikus zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony növendékek képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

2. A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység — nyitottság, igényesség, fogékonyság — alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.

3. A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei, feladatai

A zenei műveltség megalapozása és fejlesztése.

A zenei képességek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hang-

szín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység kialakítása).

A zenei olvasás és írás alapfokot meghaladó készségnek megalapozása és kifejlesztése.

A technikai készség, az improvizációs készség és képesség, az alkotó magatartás, a kreativitás kialakítása.

Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség átadása.

A zenei műszavak és jelentésük megismertetése.

A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.

A főbb zenei stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.

A kortárs zene befogadására nevelés.

A tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.

Az értékes zene megszerettetése. A növendékek zenei ízlésének formálása.

A tanulók életkorának megfelelő zenei tárgyú könyvek, ismeretterjesztő művek olvasására való ösztönzés. A társ-művészetek iránti nyitottság kialakítása.

A zenei élet eseményei iránti érdeklődés felkeltése, illetve részvétel a zenei életben.

Tehetséggondozás.

A zenei pályát választó növendékek felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A növendékek rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.

A tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése.

Közreműködés az egyéb intézmények kulturális rendezvényein.

Az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusban történő aktív részvételre való előkészítés, ösztönzés.

Cserekapcsolatok létesítése hazai és — lehetőség szerint — külföldi zeneoktatási intézményekkel.

A képzés struktúrája, óraterve, tantárgyai

Tanszakok:

— szintetizátor—keyboard,

— szintetizátor,

— számítógépes zene.

A képzés időtartama:

— szintetizátor—keyboard tanszakon:

„A” tagozaton 8 év (2+ 6 évfolyam),

„B” tagozaton 8 év (3+ 5 évfolyam),

— szintetizátor tanszakon: 12 év (2+ 10 évfolyam),

— számítógépes zene tanszakon:

„A” tagozaton 8 év

„B” tagozaton 8 év (1+ 7 évfolyam).

(Megjegyzés: az évfolyamszámok magukba foglalják az előképző, alapfok és továbbképző évfolyamait. A képzési idő első számjegye az elméleti és egyéb előtanulmányokat

jelöli. A „B” tagozat első számjegye az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelenti. A „B” tagozatra a növendéket az alapfok 2. évfolyamától javasolt irányítani.)

*Óratervek
Szintetizátor—keyboard tanszak*

Tantárgy	Évfolyamok							
	Előképző		Alapfok					
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy	—	—	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óraszám	2—4	2—4	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6

Az előképzőt a növendéknek nem kötelező elvégeznie.

Főtárgy: szintetizátor—keyboard* (egyéni).

Kötelező tárgy: szolfézs.

Kötelezően választható tárgyak:

— elméleti: szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók);

— gyakorlati: zongora, orgona vagy egyéb második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus;

— egyéb: szintetizátor, számítógépes zene.

Választható tárgyak: szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mind ezek együttes műveltségi programként is taníthatók); zongora, második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus; szintetizátor, számítógépes zene.

(Zenei ismeret: a szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció tantárgyak tantervi programjai alapján, mint együttes műveltségi terület, önálló zenei alapismereteket tartalmazó helyi tanterv készíthető.)

Az elméleti és kamarazenei tantárgyak csoportos foglalkozások.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések

„A” és „B” tagozat

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok ideje tanítási hetenként értendő.

* A főtárgyórák keretén belül — a tananyagtól függően — a növendékek akusztikus (zongora) és elektronikus hangszeren egyaránt játszanak.

Főtárgy:

„A” tagozaton: minimum 2× 30 perc

„B” tagozaton: minimum 2× 45 perc

[A közoktatási törvény 52. § (9) bekezdés a) pontja alapján: egyéni — egy-három tanuló részére szervezett — foglalkozás tartható.]

Kötelező tárgy:

a képzési idő 2× 45 perc

„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig

„B” tagozaton az utolsó évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

„A” tagozaton az 5—6. évfolyamon

elmélet: minimum 1× 45 perc

Választható tárgy:

az előképző 1. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás

„B” tagozaton

elmélet: minimum 1× 45 perc

gyakorlat: minimum 1× 45 perc (csoportos), vagy

minimum 1× 30 perc (egyéni)

Hangszeres előkészítő

egyéni: 2× 30 perc

csoportos: 2× 45 perc

Kamarazene:

minimum 1× 45 perc

A kamarazene csoportlétszáma a műfajnak megfelelően: 2—8 fő, maximum 15 fő.

Zenekar, kórus:

minimum 2× 45 perc

Zongora, második hangszer:

minimum 1× 30 perc

Szintetizátor tanszak

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	—	—	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	—	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óraszám	2	2—4	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6

Az előképzőt a növendéknek nem kötelező elvégeznie.

Főtárgy: szintetizátor* (amely magában foglalja a hangszerismeret és a szintetizátor kamara tananyagát is).

Kötelező tárgy: szolfézs.

Kötelezően választható tárgyak:

— elméleti: szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók);

— gyakorlati: zongora vagy egyéb második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus;

— egyéb: szintetizátor—keyboard, számítógépes zene.

Választható tárgyak: hangszeres előkészítő; szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók); zongora vagy egyéb második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus; szintetizátor—keyboard, számítógépes zene.

(Zenei ismeret: a szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció tantárgyak tantervi programjai alapján, mint együttes műveltségi terület, önálló zenei alapismereteket tartalmazó helyi tanterv készíthető.)

Az elméleti és kamarazenei tantárgyak csoportos foglalkozások.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok ideje tanítási hetenként értendő.

Főtárgy:

az alapfok 1—2. évfolyamán minimum 2× 30 perc,

az alapfok 3. évfolyamától minimum 2× 45 perc, amelyek közül az egyik egyéni szintetizátoróra, a másik pedig 3-3 gyerekenként összevont egyéni óra, ahol — hetente váltakozva — az egyik héten hangszerismeret, a másik héten pedig szintetizátor kamara óra javasolt.

[A közoktatási törvény 52. § (9) bekezdés a) pontja alapján: egyéni — egy-három tanuló részére szervezett — foglalkozás tartható.]

Kötelező tárgy:

a képzési idő 2× 45 perc

a 4. évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

az 5—6. évfolyamon:

elmélet: minimum 1× 45 perc

Választható tárgy:

az előképző 2. évfolyamától 1 vagy 2 foglalkozás.

Számítógépes zene tanszak**

Tantárgy	Évfolyamok							
	Alapfok				Továbbképző			
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Főtárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező vagy kötelezően választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tárgy	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óraszám	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6	4—6

* A főtárgyórák keretén belül — a tananyagtól függően — a növendékek akusztikus és elektronikus hangszeren egyaránt játszanak.

** A számítógépes zene tanszakra történő jelentkezés esetén kétéves hangszeres előtanulmány szükséges.

Főtárgy: számítógépes zene.

Kötelező tárgy: szolfézs.

Kötelezően választható tárgyak:

— elméleti: szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mindezek együttes műveltségi programként is taníthatók);

— gyakorlati: zongora vagy egyéb második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus;

— egyéb: szintetizátor—keyboard, szintetizátor.

Választható tárgyak: szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció (mind ezek együttes műveltségi programként is taníthatók); zongora vagy egyéb második hangszer, kamarazene, zenekar, kórus; szintetizátor—keyboard, szintetizátor.

(Zenei ismeret: a szolfézs, hangszínszolfézs, zeneelmélet, zenetörténet-zeneirodalom, improvizáció tantárgyak tantervi programjai alapján, mint együttes műveltségi terület, önálló zenei alapismereteket tartalmazó helyi tanterv készíthető.)

Az elméleti és kamarazenei tantárgyak csoportos foglalkozások.

A tanítási órák számára és képzési idejére vonatkozó rendelkezések

„A” és „B” tagozat

A tanítási órák (foglalkozások) száma és azok ideje tanítási hetenként értendő.

Főtárgy:

„A” tagozaton minimum 2× 30 perc,

„B” tagozaton minimum 2× 45 perc.

[A közoktatási törvény 52. § (9) bekezdés a) pontja alapján: egyéni — egy-három tanuló részére szervezett — foglalkozás tartható.]

Kötelező tárgy:

a képzési idő 2× 45 perc

„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig

„B” tagozaton az utolsó évfolyam végéig

Kötelezően választható tárgy:

„A” tagozaton az 5. évfolyamtól

elmélet: minimum 1× 45 perc*

Választható tárgy:

„B” tagozaton

elmélet: minimum 1× 45 perc*

gyakorlat: minimum 1× 45 perc (csoportos), vagy

minimum 1× 30 perc (egyéni)

A zeneoktatás kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a növendék a zeneművészeti ág bármelyik területe (klasszikus zene, népzene, jazz-zene), illetve más művészeti ág (képző- és iparművészeti, táncművészeti, szín- és bábművészeti ág) képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok központilag meghatározott tanítási óráin részt vehet.

II. Fejezet

Szintetizátor—keyboard

A szintetizátor tanításának célja, hogy felkészítse a növendékeket az elektronikus zenei hatások felismerésére, befogadására és ilyen jellegű zenei önkifejezésre.

A szintetizátor—keyboard, digitális zongora tanításának szakirányú feladatai:

— ismertesse meg a növendékkel a hangszer sajátosságait, és alakítsa ki a hangszer biztonságos kezelését,

— alapozza meg a biztos technikai tudást a zeneelmélettel való szoros összefüggésben,

— adjon teret, lehetőséget a zenei fantázia kibontakoztatására, kreativitásra,

— a klasszikus zeneelméleti rendszeren keresztül vezesse rá őket a tánc- és jazz-zenei összefüggések logikájára,

— ismertesse meg a főbb tánc- és jazz-zenei stílusok sajátosságait, összevetve azokat klasszikus zenetörténeti előzményeikkel,

— biztosítson olyan szilárd elméleti, technikai, gyakorlati tudásanyagot, amely a számítógép és MIDI-berendezések zenei alkalmazási területén is használható,

— adjon lehetőséget arra, hogy a fiatalok rajongása a szintetizátor iránt ne korlátozódjék csak a könnyűzene és a jazzművészet területére, hanem a szerzett zenei műveltség bármikor komolyzenére váltható legyen.

Az oktatás ismertesse meg a növendékekkel

— a szintetizátor—keyboard múltját, fejlődési szakaszait,

— a hangszer felépítési sajátosságait,

— a legfontosabb érintésvédelmi szabályokat.

Alakítson ki

— könnyed klaviatúra- és funkciókezelést,

— önálló hangszín- és ritmuskezelést,

— kielégítő improvizációs készséget,

— megfelelő játéktechnikai biztonságot.

Fordítson figyelmet

— a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

— a lapról olvasási készség fejlesztésére,

— a tudatos zenei memorizálásra,

— a művek zeneileg igényes kidolgozására,

— a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a növendékeket a legalapvetőbb hangszerkarbantartási feladatokra.

* A tanszék jellegéből következően javasolt a zeneelmélet tárgy választása.

*Követelmények a program elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék ismerje

— a szintetizátor—keyboard múltját, fejlődési szakaszait (monofon-polifon szintetizátorok, zenei számítógépek),

— a tánc- és jazz-zenei stílusokat, stílusirányzatokat, a zeneszerzők és előadóművészek munkásságát,

— a legelemibb érintésvédelmi szabályokat,

— a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,

— a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

— a zenei anyag kottahű előadására,

— más hangszerekkel együtt játszani, kisebb zenekarba beilleszkedni,

— repertoárjának egyharmad részét kotta nélkül is eljátszani és ennek az anyagnak az állandó kézbentartására,

— a szintetizátor—keyboard funkcióinak kezelésére,

— az előadott művek önálló hangszín- és ritmuskezelésére,

— megfelelő technikai tudásszintet elérni, mely az improvizációs gyakorlatokhoz szükséges.

Rendelkezzék

— megfelelő előadóképességgel, ritmus- és periódusérzéssel,

— jó zenei hallással,

— művészi előadóképességgel, kreativitással,

— vizuális, koncentráció- és memorizálóképességgel,

— a hangszer megszólaltatásához szükséges alapvető elektrotechnikai ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

— szélesebb körben a különböző szintetizátorok működési elvét, programozását,

— a klasszikus zeneszerzők munkásságát.

Legyen képes

— repertoárjának nagyrészt kotta nélkül is eljátszani,

— repertoárjának egy részét transzponálni,

— repertoárjának egy részét improvizálni,

— összetettebb harmóniavezetésű darabokat játszani.

Rendelkezzék önálló harmóniaszerkesztési képességgel.

*Szintetizátor**A program célja:*

— alakítsa ki a különböző billentéstechnikájú billentyűs hangszerek — akusztikus zongora, digitális zongora, szintetizátor — játéktechnikai és zenei alapjait,

— fejlessze a növendék zenei képességeit a szintetizátor és a hozzá tartozó digitális eszközök segítségével,

— alapozza meg a klasszikus és kortárs zenei műveltséget a digitális és számítástechnikai eszközök segítségével,

— fejlessze a hangszínek iránti fogékonyságot és a hallást a különböző előadásmódok finomabb megkülönböztetéséhez.

A program feladata:

— adjon áttekintést a zenetörténet billentyűs irodalmáról, és ne zárkózzon el a jazz- és tánczene kiemelkedő alkotásaitól sem,

— foglalkozzon a szintetizátorra írott eredeti művekkel és átiratokkal, alakítsa ki az ezek interpretálásához szükséges játéktechnikai és stílusbeli jártasságot,

— ismertesse meg a hangszer technikai sajátosságait, hangtechnikai alapelveit,

— teremtsen meg már az alsóbb évfolyamokon is az aktív kamarazenélés, zenekari játék lehetőségét,

— alakítson ki jó improvizációs készséget, ösztönözze a növendéket zenei fantáziájának kiélésére,

— készítsen fel a számítógépes zenei alkalmazások kreatív használatára,

— adjon lehetőséget a későbbi szintetizátor előadóművészi, illetve zeneszerzői pályára való felkészülésre.

Követelmények az alapfok elvégzése után

A növendék ismerje

— az akusztikus, az elektronikus (analóg és digitális) billentyűs hangszerek kialakulását, fejlődéstörténetét, főbb szerkezeti elemeit, azok működését,

— az akusztikus, az elektronikus (analóg és digitális) eszközökre írt klasszikus és kortárs irodalmat, a meghatározó előadók munkásságát,

— az analóg és digitális hangkeltő-berendezések közötti különbségeket,

— a hangszintézissel kapcsolatos alapvető tudnivalókat,

— a számítógép felhasználási lehetőségeit a zene területén.

Legyen képes

— a maga és környezete örömeire muzsikálni választott hangszerén,

— klasszikus és kortárs zeneműveket akusztikus és digitális zongorán, illetve szintetizátoron megfelelő szinten megszólaltatni,

— szintetizátorokkal és más hangszerekkel együtt zenélni (kamara- és zenekari produkcióban egyaránt),

— a szintetizátor funkciót készsége szinten kezelni,

— a hangszintézis-ismeretek felhasználásával önállóan hangszíneket, hangzásokat létrehozni,

— a tanult művekből önállóan egyszerűbb átiratokat (kamaraátiratokat is), hangszereléseket készíteni,

— kisebb kompozíciókat önállóan megalkotni,

— a hangszer megszólaltatásához szükséges hangtechnikai eszközöket (erősítő, hangfal, mikrofon stb.) összeállítani, alapfokon kezelni.

Rendelkezzék

- a program anyagának megfelelő billentyűs készséggel az elektronikus zenei területen szükséges és elvárható előadókészséggel,
- a kortárs zene olvasásához és interpretálásához szükséges alapvető elméleti ismeretekkel,
- a korszerű képzettség alapjául szolgáló kreativitással,
- a későbbi amatőr zenéléshez szükséges jártassággal a hangtechnika területén,
- a zenei alkalmazásoknak megfelelő jártassággal a számítástechnika területén.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az alapfok végére megfogalmazott követelményeken felül:

- a növendék játéktechnikai készsége érje el azt a szintet, hogy legyen képes az ajánlott anyagnak megfelelő nehézségű művek előadására — az egyéni alkati sajátosságok figyelembevételével,
- a növendék előadói készsége tükrözze az életkorából adódó érettebb, elmélyültebb és átéltebb minőséget,
- a hangszer értő használatához tartozó számítógépes zenei, hangtechnikai, elektrotechnikai és hangszintézis-elméleti ismeretek kerüljenek tudatosabb alkalmazásra a közismereti iskolákban szerzett fizikai ismeretek felhasználása révén,
- a növendék legyen képes önállóan elektroakusztikus zeneműveket létrehozni.

*Számítógépes zene**A program célja:*

- komplexen gondolkodó, önálló zenei megnyilatkozásra képes személyiség fejlesztése, aki zeneelméleti téren is megfelelő alapképzettséggel rendelkezik,
- a növendék zenei képességeinek fejlesztése a számítógépes zenei eszközök segítségével,
- teremtsen lehetőséget a művészetek közötti együttműködésre a számítógép segítségével,
- helyezzen hangsúlyt a képességek fejlesztésére, a lexikális tudás kizárólagos elsajátítása mellett,
- legyen a növendéknek átfogó, élményszerű képe a zene szerkezetéről, a művek formájáról,
- rendszeresen foglalkozzon a növendék komponálással, improvizációval,
- erősítse a kortárs zene iránti nyitottságot,
- az új számítógépes zenei alkalmazások és digitális eszközök figyelemmel kísérése és használatának önálló elsajátítása,
- az alapvető akusztikai és elektroakusztikai ismeretek elsajátítása.

A program feladata:

- fejlessze fokozatosan zenehallgatással, kreatív kompozíciós és improvizatív feladatokkal a zenei fantáziát,
- nyújtson ismereteket a zeneelmélet alapvető szabályairól, a zenei formákról, a zene szerkezeti elemeiről,
- ismertesse a hangszerelés alapvető szempontjait, tudnivalóit,
- adjon ismereteket a számítógépes zeneszerzés és hangelőállítás különböző területeiről,
- ismertesse a szintetizátorok, a mintavevők és effektprocesszorok alapvető tudnivalóit,
- kiemelten foglalkozzon a számítógép segítségével írott művek megismertetésével és elemzésével,
- nyújtson ismereteket az elektroakusztikus darabok előadásának feladatairól,
- ismertesse az alapvető akusztikai és elektroakusztikai törvényszerűségeket.

*Követelmények az alapfok elvégzése után**Az „A” tagozat végén*

A növendék ismerje

- az elektroakusztikus és számítógépes zene kialakulásának történetét,
- a klasszikus és elektroakusztikus zeneirodalom kiemelkedőbb alkotásait és szerzőit, de ne zárkózzék el a jazz- és a tánczene értékes alkotásaitól sem,
- a számítógépes zenei alkalmazásokat és digitális zenei eszközöket, valamint ezek alapfokú kezelését,
- a legfontosabb hangszintézis-technikákat.

Legyen képes

- olyan szintű zenei megnyilatkozásokra, melyek tükrözik, hogy felismeri és alkalmazni tudja a zene általános elemeit és szerkesztési szabályait a számítógépes zenei programok és digitális eszközök segítségével,
- számítógép és digitális eszközök segítségével különféle hangzásokat létrehozni,
- önálló zenei alkotásokat létrehozni,
- zenei felvételek készítésére, szerkesztésére.

Rendelkezzék

- hangszínek iránti fogékonysággal, kifinomult, az új hangzásokra nyitott hallással,
- a feladatoknak megfelelő ismeretekkel a zeneelmélet, a formatan, a hangszerelés területén,
- ismeretekkel az improvizáció és komponálás témakörében,
- megfelelő szintű általános számítógépes ismeretekkel,
- az elektroakusztikus produkciók létrehozásához és előadásához szükséges hangtechnikai ismeretekkel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék ismerje

- az elektroakusztikus és számítógépes zene aktuális irodalmát.

Legyen képes

- multimédiás programok együttes kezelésére,
- interaktív MIDI programokat felhasználó számítógépes zenei darabok megszólaltatására,
- elektroakusztikus zeneművek hangosítására, térbeli projekciójára.

Rendelkezzék

- ismeretekkel a koncertszervezés és a szerzői jogok területén.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

Az „A” tagozat végén (az alapfok követelményein felül)

A növendék

- számítógépes zenei, hangtechnikai, elektrotechnikai és hangszintézis-elméleti ismeretei kerüljenek tudatosabb alkalmazásra a közismereti iskolákban szerzett fizikai ismeretek felhasználása révén,
- kompozíciós készsége tükrözze az életkorából adódó érettebb, elmélyültebb és áteltebb minőséget.

A növendék ismerje

- az elektroakusztikus és számítógépes zenében használatos szerkesztési technikákat,
- a digitális hangfelvétel-rendszerek felhasználói szintű kezelését,
- a legegyszerűbb homofon és polifon szerkesztési technikákat,
- a harmonizálás alapvető tudnivalóit.

Legyen képes

- önállóan készített audio-felvételeit, mintavett hangjait kompozícióiban felhasználni,
- felhasználói szinten kezelni egy kottagrafikus programot,
- improvizációt is tartalmazó zeneműveit koncertkörülmények között előadni,
- bonyolultabb dallamot megharmonizálni,
- önképzéssel továbbfejlődni.

Rendelkezzék ismeretekkel a zenei hangulatfestés eszközeiről.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A növendék

- ismeretei és képességei legyenek mélyebbek az „A” tagozat minimális követelményeinél,
- legyen képes szakirányú továbbtanulásra.

Hangszínszolfézs

A hangszínszolfézs tanításának célja:

- a tantárgy sajátos eszközeivel hozzájárulni a főtárgyi tanulmányok elmélyítéséhez, a tanuló szakmai ismereteinek bővítéséhez, képességeinek, készségeinek, kritikai érzékének fejlesztéséhez,
- fejleszteni a tanulók hallási képességeit a hangszínerzékelés területén,

- megismertetni a tanulókat napjaink és a közelmúlt zenéjének sokszínű hangzásvilágával,

- megismertetni a tanulókat a legfontosabb hangzási tulajdonságokkal (hangszín, hangmagasság, hangzási felület, térbeli megjelenés),

- szempontokat adni a hangjelenségek sokaságában való eligazodáshoz,

- segíteni a tanulókat újszerű zenei tartalmak befogadásában, felkelteni a kortárs zene iránti érdeklődést,

- olyan zenei gondolkodás kialakítása, amely a XX. századi zenehallgatási körülményeket figyelembe veszi, és segíti a növendéket a hangzásjelenségek megítélésében az elektroakusztikus hangkeltés és hangvisszaadás valamennyi területén.

A hangszínszolfézs tanításának szakirányú feladatai:

- szembesíteni a tanulókat hangjelenségek sokaságával zenei és egyéb példákon keresztül,

- megismertetni a tanulókkal a legátfogóbb hangzási tulajdonságokat (hangszín, hangmagasság, hangerő stb.), szempontokat adni a hangjelenségek osztályozásához,

- fejleszteni a tanulók hangszínek, hangminőségek iránti érzékenységét és hangszínmemóriáját,

- gyakoroltatni különféle hangjelenségek különféle szempontok szerinti osztályba sorolását,

- megismertetni a tanulókkal a hangok legfontosabb fizikai tulajdonságait, szemléletesen bemutatni, hogy a fizikai és a hangzási sajátosságok között összefüggés van,

- alkalmat teremteni hangzási térélmények meg tapasztalására, térben folyó hangzási történések jellemzésére, osztályozására,

- ismereteket adni hangfelvételek készítésének alapvető zenei, esztétikai követelményeiről,

- módot adni, hogy az elsajátítandó tudnivalók minél több zenei élményhez kapcsolódhassanak.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék ismerje

- a legáltalánosabb hangzási tulajdonságokat (hangszín, hangmagasság, hangzaserősség, hangzási felület, térbeli megjelenés),

- a hangjelenségek alapvető fizikai paramétereit (frekvencia, amplitúdó, spektrum),

- a fizikai paraméterek és a hangzási sajátosságok közti alapvető összefüggéseket,

- a hangjelenségek osztályozását fizikai jellemzőik szerint.

A növendék ismerje fel hallás után az alábbi alapvető hangszínosztályokat:

- harmonikus hangzások, inharmonikus hangzások, zajok,

- gyors felfutású hangok, lassú felfutású hangok, kitartott hangok, impulzusszerű, rövid hangok, gyors lecsengésű hangok, lassú lecsengésű hangok,

— statikus hangzások, az időben változó spektrumú hangzások,

— pontszerű hangzások, a teret kitöltő hangzások, közeli hangzások, távoli hangzások.

Legyen képes

— felismerni és memorizálni különböző hangszíneket,

— különféle karakterű hangzásokat jellemezni, ismérveik alapján a megfelelő osztályokba besorolni,

— rezgésjelenségek fizikai adatai alapján hangminőségre következtetni,

— hangjelenségek hangzási sajátosságai alapján fizikai jellemzőkre következtetni,

— a hang fizikai paraméterváltozásaihoz hozzárendelni a megfelelő hangszínváltozásokat,

— megszerzett ismeretei alapján zeneműveket elemezni.

Rendelkezzék

— a számítógépes zene új hangzásaira is nyitott, sokoldalúan kiművelt hallással,

— megfelelő jártassággal a kortárs zeneirodalomban felhasznált, új hangzások területén,

— hangfelvételek minőségének megítéléséhez szükséges kritikai érzékkel.

Szolfézs

A szolfézstanítás célja a zenei képességek sokoldalú fejlesztése és olyan zenei gondolkodás kialakítása, amely segíti a zenét tanuló növendéket a zenei anyag helyes értelmezésében és megszólaltatásában.

A szolfézs tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy

— az általános zenei képességek fejlesztését, és

— a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e folyamat gazdagítsa a növendéket a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás szakirányú feladatai:

— a növendék személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; érzélemvilágának kibontakoztatása, nemzeti identitástudatának megalapozása,

— átfogó zenei műveltség kialakítása,

— a hangszerstanulás segítése,

— a társzművészetek iránti nyitottság megalapozása,

— a zenei készségek kiművelése, a képességek fejlesztése (mind befogadásban, mind reprodukálásban) az alábbi területeken:

= ritmus-metrum,

= tiszta intonáció,

= tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök),

= dallamhallás,

= többszólamúság-harmóniaazonosítás,

= zenei olvasás-írás,

= zenei szerkezet (forma, frazeálás, agogika),

= zenei memória,

= rögtönzés,

= zenehallgatás (szemben az előbbiekkal: a szintetizáló hallás fejlesztése),

— a zenei pályára készülő növendékek felkészítése a továbbtanulásra.

A szolfézstanítás — a hangszerstanítással szerves egységben — a zene megszerettetését, a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

Követelmények a program elvégzése után

Általános követelmények

Rendelkezzék a növendék

— olyan készetéssel, mely a választott — eddig tanult — muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,

— mindazokkal a zenei készségekkel, jártasságokkal, ismeretekkel, melyek eszközt biztosítanak a zene stílushű megszólaltatásához,

— olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,

— a tanulmányai során elsajátított készség- (K), jártasság- (J), ismeret-repertoárral (I).

Követelmények az alapfok elvégzése után

Hangszeres tanszakok és szolfézs főtanszak „A” tagozat

Ismerje a növendék a ritmuselemeket a harminckettődektől az egész értékű kottáig (I). Tudjon tájékozódni ezeknél nagyobb és kisebb értékekben is.

Ismerje fel hallás után és kottaképről az alábbi ritmusképleteket: szinkópa, éles és nyújtott ritmus, egyszerűbb átkötések (K).

Legyen jártas ezek diminuált és augmentált formáiban is (J).

Legyen áttekintőképessége a 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 2/2, 3/2, 4/2-es ütemekben (K).

Ismerje az egyszerűbb aszimmetrikus metrumokat (J—I).

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4 #, 4 b-ig (K).

Ismerje a pentaton hangsort (J—I).

Tudja a dúr és moll hangsorokat 7 #, 7 b-ig (J). Ismerje a háromféle moll hangsort (J—I), ismerje a modális hangsorokat (J—I).

Tudja megállapítani a hangnemeket, hangszeres anyagához kapcsolódóan is (K).

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

— ismerje fel hallás után az oktávon belüli tiszta, kis és nagy hangközöket (K),

— ismerje a bővített szekund, bővített kvart, szűkített és bővített kvint, szűkített szeptim hangközöket; tudja ezeket kottaképről is azonosítani (J).

Ismerje a négyféle hármashangzat, a dúr és moll fordítások, valamint a dominánsseptim-hangzat felépítését (K). (A szűkített és bővített hármashangzatok megfordításait csak ismeret szinten.)

Legyen képes ezeket hallás után felismerni, és kottaképről azonosítani (K).

Ismerje a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzat felépítését (I).

Ismerje a funkciós főakkordokat 4 #, 4 b-ig (K). Tudja ezeket kottaképről felismerni hangszeres anyagához kapcsolódóan is (J—I).

Ismerje a funkciós vonzást (I).

Ismerje a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát (J—I).

Tudjon lejegyezni:

— rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel (K),

— igen könnyű műzenei periódust, funkciót jelző basszussal (K).

Legyen képes fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni (K).

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban alkalmazni):

— a magyar népzene stílusjegyeit,

— a periódus fogalmát,

— a kis formákat,

— a triós formát,

— a szonátaformát,

— a rondót,

— a barokk és klasszikus táncokat (J—I).

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (J—I).

Legyen képes zenehallgatás alapján felismerni barokk, klasszikus, romantikus és XX. századi zenét.

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

Zenei anyag

Tudjon

— 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (kotta nélkül),

— 20 műzenei szemelvényt (ebből 10-et kotta nélkül) énekes vagy hangszeres előadásban megszólaltatni a következő zenetörténeti korokból arányosan:

a) középkor,

b) reneszánsz,

c) barokk,

d) klasszika,

e) romantika,

f) XX. század.

(Ezen belül dalok, táncok, kánonok és társas énekek; témák nagyobb terjedelmű művekből.)

Hangszeres tanszakok „B” tagozat

„Hosszú” tanszakok

(Kapcsolódva a felvételi vizsgák felvételi anyagának megfogalmazásához.)

Tudjon a növendék 10 — periódus terjedelmű — barokk és klasszikus dallamot fejből szolmizálni, szöveggel előadni.

Tudjon 10 magyar népdalt fejből, szöveggel, élményszerűen előadni.

Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7 #, 7 b előjegyzésig (dúr és háromféle moll hangsor).

Ismerje a modális hangsorokat. Tudja ezeket énekelni ábécés nevekkel 4 #, 4 b előjegyzésig.

Tudja énekelni ábécés nevekkel a hangközöket; a hármashangzatokat és fordításait; a dominánsseptim- és a mollbeli VII. fokú szűkített szeptimhangzatokat dúr és moll hangsorokban, oldással.

Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után, és tudja lejegyezni 2 meghallgatás alapján.

Tudja ábécés nevekkel énekelni 4 #, 4 b előjegyzésig a főhármasokat dúrban és mollban.

Tudjon lejegyezni

— hangköz- és hangzatmenetet — mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat — 4—5 meghallgatás alapján,

— kétszólamú dallamot — mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést, tartalmazhat — 6—8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségű dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel.

Legyen képes az egyszerű műzenei formákat hallás után felismerni.

Ismerje a fontosabb műzenei formák felépítését: szonáta, rondó, variáció.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Rendelkezzék alapvető zeneirodalmi és zenetörténeti tájékozottsággal.

Legyen jártas a megismert zenei stílusokban, tudjon stílushűen megszólaltatni műveket.

Legyen képes ismereteinek, zenei készségeinek szintetizálására és önálló alkalmazására.

„Rövid” tanszakok

Azonos a 6 éves tanszakok „B” tagozatos követelményrendszerével, kivéve:

Tudjon lejegyezni

— hangköz- és hangzatmenetet, mely könnyű alterációt, hangnemi kitérést tartalmazhat, 4—5 meghallgatás alapján,

— kétszólamú dallamot, mely könnyű alterációt tartalmazhat, 6—8 meghallgatás alapján.

Tudjon lapról énekelni a fentiekhez hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkel.

Követelmények a továbbképző „A” tagozat évfolyamainak elvégzése után

Ismerje és tudja alkalmazni — az alapfokon tanultakon túl — a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmus- elemeket és -képleteket (K).

Legyen áttekinthetősége a 9/8, 6/4-es és a zenei anyagban előforduló egyéb ütemekben (K).

Ismerje az aszimmetrikus metrumokat (I).

Rendelkezzék biztos tájékozódóképességgel a relatív és abszolút rendszerben (alterációkban is) 7 #, 7 b-ig (K).

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni:

- melizma,
- főhang,
- váltóhang,
- átmenőhang (J—I).

Ornamensek (I).

Ismerje a kvintkört (J).

Tudja a dúr és háromféle moll hangsorokat, a vezetőhangokat 7 #, 7 b-ig (J—I).

Ismerje

- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort,
- a modellskálákat,
- a Reihe-t (J).

Tudja

- a dodekafónia,
- az aranymetszés fogalmát (J—I).

Ismerje

— a hármas- és négyeshangzatok felépítését (dominánsseptim, mollbeli VII. fokú szűkített septim), ismerje fel hallás után, tudja azonosítani kottaképről és felépíteni abszolút rendszerben (K),

- a cluster fogalmát.

Rendelkezzék biztos tájékozottsággal a funkciós zenében:

- ismerje fel a funkciókat hallás után (K),
- ismerje a funkciós fő- és jellegzetes mellékhármasokat (K—J),
- ismerje az alterációk szerepét (J—I),
- ismerje fel a hangnemi kitérést és modulációt kottakép alapján (J—I).

Ismerje a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit:

- alterációk,
- tercrokonság (I).

Ismerje a tonalitás felbomlásának elvét, ismerje a bi- és a politonalitást (I).

Ismerje a legfontosabb zenei szerkesztésmódok fogalmát.

Tudja ezeket alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is. Ismerje

- a barokk szonátaformát,
- a Scarlatti-féle szonátaformát,
- a klasszikus szonáta-rondót és a
- romantikus szonátát (I—J).

Tudjon lejegyezni

— könnyű klasszikus periódust funkciót jelző basszus-sal,

- könnyű romantikus dallamot vagy szemelvényt (K).

Tudjon lapról olvasni fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.

Rendelkezzék alapos zenetörténeti tájékozottsággal, zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (I—J).

Ismerje fel hallás után a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit. Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Zenei anyag

Tudjon a növendék

— 20 magyar népdalt élményszerű előadásban megszólaltatni (10 régi, 10 új stílusút, ebből néhány parlando, rubato, díszített népdalt),

— ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, válogatva a következőkből:

- = gregorián zene,
- = reneszánsz kórusmuzsika (Palestrina, Lassus),
- = a középkor hangszeres világi zenéje,
- = kora barokk (Monteverdi, Pucell),
- = barokk:
 - J. S. Bach (invenció, fuga, korál, szvit, oratorikus művek),
 - Händel (oratórium, concerto),
 - Corelli, Vivaldi (concerto, concerto grosso),
- = klasszicizmus:
 - szonáta,
 - szimfónia,
 - kamarazene,
 - opera,
 - versenymű,
- = romantika:
 - zongoramuzsika (Chopin, Liszt),
 - dal,
 - szimfonikus költemény,
 - opera,
- = a századforduló zenéje:
 - impresszionizmus,
 - második bécsi iskola,
- = Bartók, Kodály, Sztravinszkij,
- = kortárs zeneszerzők.

Követelmények a továbbképző „B” tagozat évfolyamainak elvégzése után (a követelményrendszer kapcsolódik a felvételi vizsgák anyagához)

Tudjon a növendék

— 30 népdalt stílusosan énekelni és elemezni,
— 5 műdalt — különböző zenetörténeti stíluskorszakokból — saját zongorakíséretével előadni.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból 5-5 jelentős művet, tudja azokat elemezni formailag és harmóniailag; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.

Tudjon éneklőtársakkal kétszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni.

Tudjon zongora-ének előadásban c-kulcsos műveket megszólaltatni.

Tudjon biztosan tájékozódni az alap- és középfokon megismert ütemfajtákban, tudjon ütemezni.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.

Ismerje az ötfokú, a hétfokú és a modális hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni.

Tudja a hármashangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés neveikkel.

Tudjon lejegyezni

- barokk kétszólamú idézetet,
- klasszikus zenei szemelvényt,
- XX. századi dallamot.

Tudja a c-kulcsokat alkalmazni írásban is.

Rendelkezzék a növendék zenetörténeti áttekintőképességgel.

Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társzművészeti alkotásokhoz kötni.

Legyen képes önállóan elemezni, tudja tudását kreatív módon alkalmazni hangszeres tanulmányaiban is.

Zeneelmélet

A program célja, hogy

— biztosítsa a zene iránt érdeklődő növendék számára, hogy művelt, zeneértő emberré válhasson,

— érje el sajátos eszközeivel, hogy a megszerzett ismereteket önállóan is alkalmazó növendékeket neveljen,

— mutasson rá az egyes művészeti stíluskorszakokban a zene és a társzművészetek kapcsolatára,

— adjon alapos elméleti felkészülést a főiskolai felvételi vizsgához,

— tegye alkalmassá a növendéket, hogy speciális felkészítéssel felvételi vizsgát tehessen a zeneművészeti szakközépiskola zeneszerzés tanszakára.

A zeneelmélet-tanítás szakirányú feladatai:

— fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó-, elvonatkoztató- és rendszerezőképességet,

— a növendék szerezzon jártasságot a funkciós zene összetevőinek ismeretében (harmónia, dallam, ritmika, forma stb.),

— ismertesse meg a növendéket — zenei és általános tanulmányait, érdeklődését is figyelembe véve — az európai zenetörténet más korszakaival is,

— alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a zenei összefüggéseket — egy-egy tanulmányi időszaknak megfelelően — a növendék önállóan is meg tudja közelíteni,

— ösztönözze a növendéket, hogy az elsajátított ismeretek alapján, tanulmányaiból kiindulva zenei gondolatokat fogalmazzon meg (reproduktívból produktív tevékenység),

— segítse a növendéket a hangszeres tanulmányaiban felmerülő problémák megoldásában (dallamvezetés, forma, harmónia, hangnem stb.).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje fel

— a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,

— hallás után a tanult zenei formákat,

— hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A növendék legyen képes

— az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,

— a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,

— egyszerűbb zenei anyagban ének-zongora együttjátékra,

— diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

A növendék tudja

— diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),

— egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,

— az összetett autentikus kadenciát (4 #, 4 b előjegyzésig) emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4 #, 4 b előjegyzésig).

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje meg

— a reneszánsz modális harmóniai fordulatokat (mották alapján),

— a barokk polifon szerkesztésmódokat (Bach-invenciók és -fűgák alapján),

— a diatonikus összhangzattant, s egy-egy jellegzetes alterációt a stíluskörön belül,

— a romantikus kis formákat, elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül,

— a XX. század alapvető zenei irányzatait.

A növendék legyen képes

— a különböző tanult stílusok harmóniai és formatani jelenségeiben tájékozódni,

— kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat részletesen elemezni,

— a tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákat zongorázni.

A növendék tudja alkalmazni az általa tanult hangszeres darabok elemzése során — vagy új mű esetében — a zeneelmélet tárgyban szerzett ismereteit (formai, harmóniai, dallami).

Zenetörténet-zeneirodalom

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának a célja, hogy — a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zeneiskolai tanulmányaik során képessé válnak a további (egyéni) önművelésre, valamint a zene aktív (öntevékeny) művelésére,

— legyen lehetőségük zenei műveltség szerzésére azoknak is, akik nem tanultak hangszert, illetve egyéb elfoglaltságaik miatt már nem, vagy csak kisebb intenzitással képesek hangszeres tanulmányokat folytatni.

A zenetörténet-zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai:

— a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése,

— hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére: ösztönözze a növendékeket

— rendszeres hangverseny- és operalátogatásra,
— a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,

— a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
— értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,

— aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a növendékben, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a növendéket minden újdonság iránt a kortárs zenében (és társművészetekben).

Fejlessze a növendékek esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Követelmények a program elvégzése után

A növendékek mutassanak kellő tájékozottságot a tanult zenetörténeti stíluskorszakban.

Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példákat, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.

Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formagységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.

Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerzeágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stílári jelenségeiben.

Az egyes évfolyamokban elérendő minimális követelményeket a helyi tantervben rögzítse a szaktanár az adott tanévben feldolgozandó anyag célirányainak, szerkezetének, a csoport összetételének, teljesítőképességének figyelembevételével.

Improvizáció

Az improvizálás és a komponálás a zenealkotás kétféle lehetősége.

Az improvizáció spontán szerkesztés, gyors reagálás egy zenei problémára, amelynek az azonnaliság ad különös izgalmat; a kompozíció hosszabb ideig tartó szerkesztés eredménye, melyben a gondolat finomítására, csiszolására nyílik lehetőség.

A kétféle tevékenység folyamatos és egyidejű jelenléte segíti a kreatív, problémamegoldó gondolkodás kialakítását, felkelti és fokozza a figyelmet, döntésre késztet és kialakítja a gyors reagálóképességet.

Az improvizáció tantárgy szakirányú feladatai:

— az improvizációs készség kialakításának és fejlesztésének módszeres megvalósítása, kiegészítve kompozíciós feladatokkal, esetleg vizuális — és egyéb — analógiákkal, különös tekintettel az interdiszciplináris kapcsolatokra,

— az improvizációnak a zeneművek interpretációs feladataival párhuzamosan és azokkal összhangban — kölcsönhatás formájában — szerepet kell kapnia a képzés teljes folyamatában,

— a zenei nyelv spontán, önálló elsajátításának és alkalmazásának segítése,

— a zenei hallás és ritmusérzék fejlesztése,
— bizonyos általános képességek (memória, önkontroll, döntési készség, szuggesztivitás) fejlesztése,

— a zenei szerkesztés (összhangzattan, ellenponttan, formatan stb. elemeinek) zeneművekben való felismerése és kreatív alkalmazása,

— tájékozódás a különböző zenei stílusokban, az egyes stílusok mélyebb ismerete és a stílusokban való önálló rögtönzőkészség megszerzése,

— az interpretációs készség fejlesztése,
— a zenei fantázia és a zenei érzékenység fejlesztése,
— a zenei kreativitás és általában a kreatív gondolkodás kialakítása és fejlesztése.

*Követelmények a program elvégzése után**Az alapfok évfolyamainak elvégzése után*

A növendék

— ismerje a zene alapelemeit és ezek tulajdonságait,
— ismerje a legfontosabb zenei szerkesztési módokat,
— sajátítsa el a különböző képzési szintek zenei ismeretanyagát, amelyet a szolfézs és a hangszeres tárgyakkal szinkronban tanul,

— ismerje mindazokat a hangszertechnikai problémákat, amelyek nélkülözhetetlenek a meggyőző és hiteles zenei megnyilatkozáshoz,

— ismerje az egyes zenei stílusok lényegét, a jazz- és a népzene sajátos nyelvezetének alapjait,

— legyen képes a közös improvizációkban egymásra figyelve, kreatív módon részt venni,

— ismerje a régi és a mai kottairás különböző lehetőségeit,

— az ismeretek birtokában — a hétköznapi beszédhez hasonlóan — tudjon önállóan zenei gondolatokat megfogalmazni, törekedve az érzékeny, kifejező zenei megszólaltatásra,

— legyen képes felfedezni zenei tanulmányain keresztül a világban lévő összefüggéseket és törvényszerűségeket, gazdagítva ezáltal saját személyiségét.

„B” tagozatos növendékek számára ezen túlmenően követelmény az évenkénti tananyag — minőségben és mennyiségben egyaránt — maximális szintű elvégzése.

A továbbképző évfolyamok elvégzése után

A növendék az alapfok követelményeire építve legyen képes életkorának megfelelő szintű, sajátos zenei megnyilatkozásra és igényes interpretálásra.

A „B” tagozatos növendékek számára követelmény az „A” tagozatos anyag — minőségben és mennyiségben egyaránt — maximális szintű elvégzése.

KAMARAZENE

Fafűvós kamara

A zeneiskolában folyó kamarazene-tanítás — különösen a nem zenei pályára készülő növendékek esetében — a zeneiskolai oktató-nevelő munka lényeges, kiemelt elemét jelenti.

A fafűvós kamarazene-tanítás szakirányú feladatai

Fejlessze a növendékek életformájává a kamarazene-élet, növelje azok táborát, akik a későbbiekben egyéb tanulmányaik vagy munkájuk mellett szabadidejük egy részét kamaramuzsikálással töltik.

Készítse fel a növendékeket amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Használja ki az együttműködés közösségformáló erejét, teremtsen bensőséges kapcsolatot a kamaraegyüttes tagjai között. Növelje a növendékek egymás iránti felelősségérzetét, ugyanakkor használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó növendékek gátlásainak feloldására.

A kamarazene-éléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a növendék személyiségének, egyéniségének formálásához.

A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni a fafűvós kamarairodalomban fellelhető zenei stílusokról, műfajokról.

Végeztessen rendszeresen intonációs gyakorlatokat.

Gyakoroltassa rendszeresen a lapról olvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.

Fejlessze a növendékek igényességét a kiegyenlített hangzásra, egységes stílusú előadásra.

Ismertesse meg a növendékekkel a fafűvós hangszercsaládhoz tartozó, illetve a fafűvőkhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek sajátosságait.

Tanítsa meg a növendékeket tájékozódni a partitúrában.

A kamaraegyüttesek közreműködésével színesítse a zeneiskola és egyéb intézmények rendezvényeinek műsorát.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék legyen képes

— önállóan hangolni,
— beintésre-leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,

— jól értelmezhetően be- és leinteni,
— pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani,
— új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,

— saját maga jelezni a tempóváltozásokat,
— hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamában visszatalálni,
— önállóan, tisztán intonálni,

— a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibrato-mentes hangokat képezni,
— figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama között,

— figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,
— a zeneiskolai szintnek megfelelő kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,
— a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,

— szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,

— megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,
— zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

— a társas muzsikáláshoz szükséges koncentráloképességgel,

— a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,

— a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,
— minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában

— a fafűvós hangszercsaládhoz tartozó és a fafűvőkhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságaival,

— a fafűvós kamarazene-irodalomban szereplő transzponálható hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.

Ismerje

— a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

Rézfúvós kamara

A zeneiskolában folyó kamarazene-tanítás — különösen a nem zenei pályára készülő növendékek esetében — a zeneiskolai oktató-nevelő munka lényeges elemét jelenti.

A rézfúvós kamarazene-tanítás szakirányú feladatai:

— adjon lehetőséget a kamarazene-irodalom megismerésére és a zene aktív művelésére,

— képezzen a közösségi együttműködésre érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusokat,

— ismertesse meg a közös zenélés alapszabályait,

— fejlessze a zenei hallást, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát,

— ismerkedjék meg a különböző zenei stílusokkal és előadási hagyományokkal,

— a rézfúvós hangszerek sajátosságaiból adódó problémák megoldása egyes zeneművekben, a rézfúvós hangzás kialakítása, amely képlékenyen beépül minden hangszerösszeállításba,

— a nem rézfúvós hangszerekkel való együttjáték fejlesztése, ezáltal a tanszakok közötti „átjárhatóság” lehetősége, előkészítve és segítve a zenekari munkát,

— teremtsen lehetőséget a növendékeknek arra, hogy — az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával — érzelmileg harmonikus személyiséggé válhassanak.

Követelmények a program elvégzése után

A növendék

— rendelkezzen a saját hangszeres évfolyamának megfelelő elméleti és hangszertechnikai ismerettel,

— szerezzon jártasságot a lapról olvasásban, mely anyagban a kamarazenei szólamához igazodik,

— irányítsa figyelmét a szólamok közötti harmonikus együttjátékhoz,

— szerezzon jártasságot a kamarazenei játék alapismerteteinek elsajátításához:

= intonáció,

= levegővétel — zenei tagolás,

= tempóvétel — tempótartás.

Legyen képes

— önállóan hangolni,

— beintésre-leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,

— jól értelmezhetően be- és leinteni,

— pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani,

— új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,

— saját maga jelezni a tempóváltozásokat,

— hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamába visszatalálni,

— önállóan, tisztán intonálni,

— a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibrato-mentes hangokat képezni,

— figyelmét megosztani saját és a többiek szólama között,

— figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,

— a zeneiskolai szintnek megfelelő kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,

— a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,

— szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,

— megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,

— zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

— a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképeséggel,

— a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,

— a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,

— minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában

— a rézfúvós hangszercsaládhoz tartozó és a rézfúvóhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságaival,

— a rézfúvós kamarazene-irodalomban szereplő transzponáló hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.

Ismerje

— a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

*Vonós kamara**A vonós kamarazene-tanítás szakirányú feladatai*

Fejlessze a növendékek életformájává a kamarazenélést, növelje azok táborát, akik a későbbiekben egyéb tanulmányaik vagy munkájuk mellett szabadidejük egy részét kamaramuzsikálással töltik.

Készítse fel a növendékeket amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Használja ki az együttműködés közösségformáló erejét, teremtsen bensőséges kapcsolatot a kamaraegyüttes tagjai között. Növelje a növendékek egymás iránti felelősségérzetét, ugyanakkor használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó növendékek gátlásainak feloldására.

A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó- és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a növendék személyiségének, egyéniségének formálásához.

A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni a vonós kamarairodalomban fellelhető zenei stílusokról, műfajokról.

Végeztessen rendszeresen intonációs gyakorlatokat.

Gyakoroltassa rendszeresen a lapról olvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.

Fejlessze a növendékek igényességét a kiegyenlített hangzásra, egységes stílusú előadásra.

Ismertesse meg a növendékekkel a vonós hangszer családdhoz tartozó, illetve a vonósokhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek sajátosságait.

Tanítsa meg a növendékeket tájékozódni a partitúrában, zongorakivonatban.

A kamaragyüttesek közreműködésével színesítse a zeneiskola és egyéb intézmények rendezvényeinek műsorát.

Követelmények a program elvégzése után

A kamarazene, mint választható tárgy esetében

A növendék legyen képes

— önállóan hangolni,
— beintésre-leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,

— jól értelmezhetően be- és leinteni,

— pontos ritmusban, biztos tempó tartással játszani,

— új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,

— saját maga jelezni a tempóváltozásokat,

— hiba esetén az összejáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamába visszatérni,

— önállóan, tisztán intonálni,

— a tiszta intonáció érdekében szükség esetén lebegés- és vibrato-mentes hangokat képezni,

— figyelmét megosztani saját és a többiek szólama között,

— figyelemmel kísérni az együttes összhangzását,

— a zeneiskolai szintnek megfelelő kamarazenei anyagot folyamatosan lapról olvasni,

— a nehezebb állásokat otthon kigyakorolni,

— szólamát technikailag és zeneileg igényesen megszólaltatni,

— megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő szólamokat önállóan elsajátítani,

— zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.

Rendelkezzék

— a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrációképeséssel,

— a kamarazenei játékban nélkülözhetetlen alkalmazkodóképességgel a hangképzés, dinamika, artikuláció, stílus stb. terén,

— a játszott művekre vonatkozó formai ismeretekkel,

— minimális partitúraismerettel.

Legyen tisztában

— a vonós hangszer családdhoz tartozó és a vonósokhoz leggyakrabban társított egyéb hangszerek intonációs sajátosságaival,

— a vonósokhoz társított transzponáló hangszerek szólamainak írásmódjával és hangzásával.

Ismerje

— a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

— az egyes tételtípusok jellegzetességeit,

— a kamarazene-irodalom néhány kiemelkedő alkotását.

Kamarazene, mint főtárgy esetében (a fenti követelményeken felül)

Ismerje fel a témabelépéseket és zárlatokat.

A mindenkori vezetősólamot tudja megkülönböztetni a kísérettől.

Ismerje a barokk zene fontosabb ritmus-konvencióit (nyújtóponthasználat, duola és triola kölcsönös alkalmazkodása, inégál játék) és a gyakoribb barokk ékesítések írás- és játékmódját.

Ismerje és alkalmazza a klasszikus művekben (főként a kísérő szólamokban) szükséges *movimento ordinario* játékmódot (a hangok elválasztása és határozott indítása), valamint a vonóvibratót (a kötőív alatt *staccato* ponttal jelölt hangoknak, a zene karakterétől függő, lágy, alig érzékelhető elválasztása).

Legyen képes könnyű kamaramű Urtext kiadású szólamát a többi szólammal összehangoltan, egyszerű ujjrenddel és vonásjelekkel ellátni.

Tudjon kijelölt szólamból könnyebb művet együttesben lapról játszani.

Zenekar

A zenekari foglalkozások célja, hogy sajátos eszközeivel teremtsen lehetőséget az alapfok és a továbbképző évfolyamok növendékei számára, hogy — az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával — érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhassanak.

Ösztönözze a növendékeket, hogy a zenekari játék közben megszerzett zenei kifejezőkészséget és technikai eszközöket használják fel az egyéni hangszeres játékban is.

Hozzon létre együttműködést a növendékek tudásának különbözőségeiből.

Mutasson utat a közösség erejével a toleráns magatartásra.

Alakítsa ki a kultúra iránti nyitottságot.

Hangsúlyozza a művészetek aktív művelésének fontosságát.

A zenekari foglalkozások szakirányú feladatai

A növendékek megismertetése az alapvető zenekari játékmódokkal.

A különböző zenei stílusokban használt előadói hagyományok bemutatása.

A „zenekari hallás” fontosságának alakítása, tudatosítása.

A figyelem időtartamának és elmélyítésének (vertikális-horizontális) fejlesztése.

Az egységes zenekari ritmusjáték kialakítása, tudatosítása.

Az arra alkalmas növendékek felkészítése professzionális együttesben való játékra.

A különböző hangszercsoportoknak megfelelő — a zenekari ülésből adódó — helyes hangszerkezelés kialakítása, egységesítése.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A növendék ismerje meg

— a zenekar/együttes egyes részeinek különböző funkcióit,

— az alapvető zenekari játékmódokat,

— az egyes zenetörténeti stílusok és hangszerek előadói hagyományait.

Legyen képes

— szólamát helyes tempóban, dinamikában, stílusban, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,

— a szólamon belüli és a szólamok közötti harmonikus együttjátékokra irányítani figyelmét,

— a szólambeosztáshoz igazodó új zenei anyagot lapról játszva is megszólaltatni.

Tudja alkalmazni

— az alapvető egységes zenekari játékmóddhoz tartozó hangszertechnikai ismereteket,

— a zenekari hallásfejlesztés közben kialakuló figyelmet a többszólamúságra, a dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalására, a tempóvétel és -tartás differenciálására,

— a zenekari kommunikációs lánc (karnagy-zenekar, zenekari szólamok között) folyamatát.

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A növendék legyen képes

— felnőtt amatőr zenekarban játszani,

— részt venni önálló kamarazenekari produkcióban.

Alkalmazza tudatosan

— a zenekari kommunikációs láncot,

— a zenekari rubato játékot.

Kórus

A kórusfoglalkozás célja

A kifejező, szép éneklet eljátszása, az egy- és többszólamú kórusművek tiszta intonálása és stílushű előadása.

A növendékek zenei és közösségi élményhez juttatása.

Közösségformáló ereje által hasson az emberi kapcsolatok fejlődésére, azon belül az egyén személyiségfejlődésére (utazáson, kiránduláson, kórustáborokban a közös éneklés által).

Olyan pozitív élménynyújtás — a zene és az emberi kapcsolatok által —, amely arra ösztönzi a növendéket, hogy felnőtt korában is részt vegyen a kulturális élet különböző vokális művészeti csoportjaiban.

A zeneiskolai és egyéb hangversenyek, ünnepek színességététele.

A kórusfoglalkozás szakirányú feladatai

Ösztönözze a növendéket a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.

Fejlessze a növendékek

— hallását,

— ritmusérzékét,

— tempó- és dinamikai érzékenységét,

— hangszínek iránti igényét,

— kottaolvasási készségét,

— zenei memóriáját,

— zenei ízlését,

— stílusérzékét,

— formaérzékét,

— hangképző- és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.

Ismertesse meg a kórustagokat

— az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,

— a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.

Tudatosítsa a növendékekben az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

Követelmények a program elvégzése után

A kórus legyen képes önálló, élményt adó szereplésre.

Tudjon

— fegyelmezetten viselkedni úgy a próbákon, mint a hangversenyeken,

— „vezénylésre” énekelni.

A növendék ismerkedjék meg a kórusirodalom számos remekművével.

Tudjon jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban.

Tudja

— helyes légzéstechnikával,

— tiszta intonációval,

— pontos ritmusban,

— érthető szövegmondással,

— helyes tempó- és dinamikai választással,

— művészileg kidolgozottan — stílushű formálással, szuggesztivitással — elénekelni szólamát.

Rendelkezzék

— jó kottaolvasási készséggel,

— zenei memóriával.

Hallgassa a többi szólamot és hangszínevel alkalmazkodjék hozzá, ezáltal segítve az egységes kórushangzás megteremtését.

A pénzügyminiszter 17/1999. (VIII. 18.) PM rendelete

a Vámtarifa Magyarázatról szóló 23/1990. (XII. 3.) PM rendelet módosításáról

A vámtarifáról szóló 1995. évi CI. törvény 23. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

A Vámtarifa Magyarázatról szóló, többször módosított 23/1990. (XII. 3.) PM rendelet 1. számú melléklete az e rendelet *mellékletében* foglaltak szerint módosul.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba, rendelkezéseit az ezt követően végrehajtott vámkezeléseknél kell alkalmazni.

Járai Zsigmond s. k.,
pénzügyminiszter

Melléklet

a 17/1999. (VIII. 18.) PM rendelethez

A Vámtarifa Magyarázatról szóló 23/1990. (XII. 3.) PM rendelet 1. számú melléklete a következők szerint módosul:

1. A Vámtarifa Alkalmazásának Általános Szabályai, 2.(a) Szabály (Nem teljesen kész vagy befejezetlen áruk) II. pontja első bekezdésének második mondata az alábbiak szerint módosul:

„A **„nyersdarab”** kifejezés alatt olyan árucikket kell érteni, amely közvetlen felhasználásra nem alkalmas ugyan, de rendelkezik a készáru vagy a készáru valamelyik részének megközelítő alakjával vagy körvonalával, és amelyet — kivételes esetektől eltekintve — csak a készáru vagy a készáru valamely részének befejezéséhez lehet felhasználni (pl. műanyag palack előforma, amely hengeres alakú köztes termék, egyik vége zárt, a másik, nyitott végén csavarmenet található a kupak rögzítésére, a menetes vég alatti részt fogják a kívánt alakra és méretre formálni).”

2. Az I. Áruosztály 5. Árucsoport 05.07 vámtarifaszám magyarázata (A) részének (1) pontjában az „**elefánt**” kifejezés **„elefánt, víziló”** kifejezésre módosul.

3. A II. Áruosztály 7. Árucsoport 07.05 vámtarifaszám magyarázata „Nem tartozik ide” kezdetű része az alábbiak szerint módosul:

„Nem tartozik e vtsz. alá a cikória növény (06.01 vtsz.) és a cikória gyökér (12.12 vtsz.).”

4. A II. Áruosztály 8. Árucsoport 08.01 vámtarifaszám magyarázatából törölni kell az **„étkezési célra alkalmas”** kifejezést.

5. A II. Áruosztály 9. Árucsoport 09.02 vámtarifaszám magyarázata „Nem tartozik ide” kezdetű részének *b)* pontjának szövegéből törölni kell az alábbi zárójeles kifejezést: **„(a,„gyógyteák”kivételével)”**.

6. A II. Áruosztály 9. Árucsoport 09.02 vámtarifaszám magyarázata „Nem tartozik ide” kezdetű részének *d)* pontját törölni kell.

7. A II. Áruosztály 12. Árucsoport 12.12 vámtarifaszám magyarázata (D) része második bekezdésében az „**őszibarackmag**” kifejezés **„őszibarackmag (beleértve a nektarin magját is)”** kifejezésre módosul.

8. A IV. Áruosztály 20. Árucsoport 20.08 vámtarifaszám magyarázata (5) pontjában az „**őszibarack**” kifejezés **„őszibarack (beleértve a nektarint is)”** kifejezésre módosul.

9. A IV. Áruosztály 21. Árucsoport 21.06 vámtarifaszám magyarázata (14) pontjának szövegében a „(forrázatot) vagy „tea” italt” kifejezés **„(forrázatot) vagy (pl. hashajtó, vizelethajtó vagy szélhajtó tulajdonságú) „tea” italt”** kifejezésre módosul.

10. A IV. Áruosztály 22. Árucsoport 22.08 vámtarifaszám magyarázata (B) része az alábbiak szerint módosul:

„(B) a **likőrt** és a **szíverősítőt**, amelyek olyan alkoholos italok, melyekhez cukrot, mézet vagy más természetes édesítőszert és kivonatot vagy esszenciát adtak (pl. lepárlással előállított alkoholos italok, vagy olyanok amelyekben etilalkoholhoz vagy lepárolt alkoholhoz az alábbiak közül egyet vagy többet keverték: gyümölcsök, virágok vagy más növényi részek, kivonatok, esszenciák, illóolajok vagy gyümölcslevek, koncentráltak is). Ide tartoznak a cukorkristályokat tartalmazó likőrök és szíverősítők, a gyümölcslíkérek, tojáslikőrök, gyógynövény-likőrök, erdei gyümölcs alapú likőrök, fűszeres likőrök, tealikőrök, csokoládélikőrök, tejlikőrök és mézlikőrök.”

11. A IV. Áruosztály 23. Árucsoport 23.09 vámtarifaszám magyarázata „nem tartozik ide:” kezdetű részének (e) és (f) pontjai az alábbiak szerint módosulnak, egyidejűleg az eredeti (f)—(h) pontok jelölése (g)—(ij) pontokra változik:

„(e) Vitaminok, vegyileg nem meghatározottak vagy egymással keverték is, bármilyen oldószerben oldva vagy antioxidánsokkal, illetve csomósodásgátló anyaggal stabilizálva is, valamely hordozóanyag felületére adszorbeálva is, védőbevonattal (mint pl. zselatin, viaszok, zsírok) ellátva is, **feltéve**, hogy az ilyen adalékok, hordozók vagy bevonatok mennyisége nem haladja meg megóváshoz, illetve a szállításhoz szükséges mennyiséget, valamint feltéve, hogy az ilyen adalékok, hordozók vagy bevonatok nem változtatják meg a vitamin jelleget és nem teszik azokat az álta-

lánostól eltérő különleges felhasználási célra alkalmassá (29.36 vtsz.);

(f) a 29. Árucsoportba tartozó más termékek;”

12. Az V. Áruosztály 25. Árucsoporthoz tartozó „Általános rendelkezések” első bekezdésének első mondata az alábbiak szerint módosul:

„Az árucsoporthoz tartozó Megjegyzés (1) bekezdése szerint, ha a szövegösszefüggésből más nem következik, ebbe az árucsoportba osztályozhatók az ásványi termékek **kizárólag** nyers állapotban vagy iszapolva (vegyi anyagokkal iszapolva is, feltéve, hogy az anyag szerkezete nem változik meg), zúzva, őrölve, morzsolva, porítva, porrá őrölve, szítálva, rostálva, flotálással, mágneses elválasztással vagy fizikai eljárással dúsítva (a kristályosítás kivételével).”

13. Az V. Áruosztály 25. Árucsoport 25.30 vámtarifaszám magyarázata (D) részének (9) pontja az alábbiak szerint módosul:

„(9) **Kerámia törmelék, téglá és beton törmeléke;**”

14. Az V. Áruosztály 27. Árucsoport 27.12 vtsz. magyarázata (A) részének harmadik bekezdésében a „250 °C-on” kifejezés **„25 °C-on”** kifejezésre módosul.

15. A VI. Áruosztály 29. Árucsoport 29.22 vámtarifaszám magyarázata első bekezdésének első mondata az alábbiak szerint módosul:

„Az **„aminovegyületek oxigén-funkciós csoporttal”** meghatározás olyan aminovegyületeket jelent, amelyek egy amin funkciós csoporton felül a 29. Árucsoport Megjegyzéseinek (4) pontjában megadott oxigénfunkciós csoportok közül (alkohol, éter, fenol, aldehid, keton stb.) egyet vagy többet tartalmaznak, valamint jelenti ezek szerves vagy szervetlen savas észtereit is.”

16. A VI. Áruosztály 29. Árucsoport 29.22 vámtarifaszám magyarázatának (A) része az alábbi új (10) ponttal egészül ki:

„(10) **Aminoetil-nitrát.**”

17. A VI. Áruosztály 29. Árucsoport 29.22 vámtarifaszám 2922.11—2922.50 alszámokhoz tartozó Alszámos Magyarázat első bekezdésének első mondata az alábbiak szerint módosul:

„Alszámos besorolás esetén az éter, szervessav- vagy szervetlensav-észter funkciós csoportokat alkoholos, fenolos vagy karbonsavas funkciós csoportnak kell tekinteni attól függően, hogyan helyezkedik el az oxigén az amincsoporthoz viszonyítva.”

18. A VI. Áruosztály 30. Árucsoport 30.02 vámtarifaszám magyarázata az utolsó bekezdés előtt az alábbi új (E) résszel egészül ki:

„(E) **Diagnosztikai készlet**

A diagnosztikai készleteket akkor kell ide osztályozni, ha a készlet jellegét adó árucikk e vtsz. alá tartozik. Az ilyen készletek használata során végbemenő leggyakoribb kimu-

tatási reakciók a következők: alvadás, lecsapás, semlegesítés, kiegészítő anyag megkötése, véralvadás, enzimmel kapcsolt immunabszorbens rendszer (ELISA) stb. A lényeges jellemzőt az a komponens adja, amely a leginkább meghatározza a diagnosztikai folyamatot.”

19. A VI. Áruosztály 30. Árucsoport 30.03 vámtarifaszám magyarázatának a (13) pont utáni harmadik bekezdése az alábbiak szerint módosul:

„**Nem tartoznak e vtsz. alá** azok a termékek, amelyek növények vagy növényrészek keverékéből, vagy növények vagy növényrészek és más anyagok keverékéből állnak, amelyeket italfőzetek (forrázatok) vagy (pl. hashajtó, vizelethajtó vagy szélhajtó tulajdonságú) „tea” italok készítésére használnak fel, és amelyeket fájdalmak enyhítésére vagy az egészség megőrzésére és a kellemes közérzet biztosítására ajánlanak, de nem tartalmaznak egy bizonyos fájdalomra ható, gyógyászati vagy megelőzési célra alkalmas mennyiségű aktív alkotórészt (21.06 vtsz.).”

20. A VI. Áruosztály 30. Árucsoport 30.04 vámtarifaszámhoz tartozó magyarázat *b)* pontjának harmadik bekezdése az alábbiak szerint módosul:

„A kevert termékekből készült gyógyszerek terápiás vagy megelőzési célra nem kimért adagokban vagy formában, vagy nem a kiskereskedelemben szokásos kiszerelemben a 3003 vtsz. alá tartoznak (lásd a vonatkozó Magyarázatot).”

21. A VI. Áruosztály 30. Árucsoport 30.04 vámtarifaszám magyarázatában a második *** elválasztó jel utáni harmadik bekezdés az alábbiak szerint módosul:

„**Nem tartoznak e vtsz. alá** azok a termékek, amelyek növények vagy növényrészek keverékéből, vagy növények vagy növényrészek és más anyagok keverékéből állnak, amelyeket italfőzetek (forrázatok) vagy (pl. hashajtó, vizelethajtó vagy szélhajtó tulajdonságú) „tea” italok készítésére használnak fel, és amelyeket fájdalmak enyhítésére vagy az egészség megőrzésére és a kellemes közérzet biztosítására ajánlanak, de nem tartalmaznak egy bizonyos fájdalomra ható, gyógyászati vagy megelőzési célra alkalmas mennyiségű aktív alkotórészt (21.06 vtsz.).”

22. A VI. Áruosztály 32. Árucsoport 32.07 vámtarifaszám magyarázata (3) pontjának utolsó mondatát az alábbiak szerint módosul:

„Vagy kiegészítés előtt, vagy az első előzetes kiegészítés után viszik fel az árura.”

23. A VI. Áruosztály 32. Árucsoport 32.14 vámtarifaszám magyarázata (II) része (B) pontjának (2) bekezdésében a „csempéhez” kifejezés **„csempét”** kifejezésre módosul.

24. A VI. Áruosztály 33. Árucsoport 33.02 vámtarifaszám magyarázata az alábbi új bekezdéssel egészül ki a „Nem tartoznak ide:” kezdetű bekezdés előtt:

„E vtsz. alá tartoznak más, **illatanyag keverék alapú, az italglyártásban használt készítmények** is. Ezek a készítmé-

nyek lehetnek alkoholtartalmúak vagy alkoholmentesek és egyaránt alkalmazhatják azokat alkoholtartalmú vagy alkoholmentes italok előállításához. Alapanyaguk egy vagy több illatanyag kell hogy legyen, amint azt az Árucsoport Megjegyzéseinek (2) pontja leírja, amely alapanyag elsősorban az ital illatát adja és másodsorban az ízt. Az ilyen készítmények általában viszonylag kis mennyiségű illatanyagot tartalmaznak, amely jellemző az adott italfajtára. Lehet még bennük gyümölcsle, színező anyag, savanyító vagy édesítőszer stb., feltéve, hogy megtartják illatanyag alapú készítmény jellegüket. Az ilyen készítményeket vámkezelés céljára italként nem fogyasztható formában mutatják be, és így megkülönböztethetők a 22. Árucsoportba tartozó italoktól.”

25. A VI. Áruosztály 33. Árucsoport 33.07 vámtarifaszám magyarázata (III) pontjának harmadik sorában törölni kell az „és a személyi higiéniai célokat szolgáló termék” kifejezést és a (III) pont eddigi szövege az alábbi új bekezdéssel egészül ki:

„Részben vagy teljes egészében szerves felületaktív anyagból álló, a bőr mosására használt készítmények folyadék vagy krém formájában, a kiskereskedelem számára kiszerveve is a 34.02 vtsz. alá tartoznak.”

26. A VI. Áruosztály 34. Árucsoport 34.02 vámtarifaszám magyarázata (II) részének (A) pontja az alábbi új utolsó bekezdéssel egészül ki:

„Ebbe a csoportba tartoznak a részben vagy teljes egészében szerves felületaktív anyagból álló, a bőr mosására használt készítmények folyadék vagy krém formájában, a kiskereskedelem számára kiszerveve is.”

27. A VI. Áruosztály 34. Árucsoport 34.02 vámtarifaszám magyarázatának „Nem tartozik ide” kezdetű részének (a) pontja az alábbiak szerint módosul:

„(a) samponok vagy habfürdő-készítmények, amelyek szappant vagy más felületaktív hatóanyagokat is tartalmazhatnak (33. Árucsoport);”

28. A VI. Áruosztály 38. Árucsoport 38.22 vámtarifaszám teljes magyarázata az alábbiak szerint módosul:

„E vtsz. alá tartoznak a **hordozóra felvitt diagnosztikai** vagy **laboratóriumi reagens** és az **elkészített diagnosztikai** vagy **laboratóriumi reagens** a 30.02 vtsz. alá tartozó diagnosztikai reagens, a betegen alkalmazott diagnosztikai reagens és a 30.06 vtsz alá tartozó vércsoport-meghatározó reagens **kivételével**. A diagnosztikai reagenset állatokban vagy emberben fizikai, biofizikai vagy biokémiai folyamatok vagy jellemzők kiértékelésére használják. Működésük a reagenst alkotó anyag mérhető vagy megfigyelhető biológiai vagy kémiai változásán alapul. Az ide tartozó elkészített diagnosztikai reagens funkciójukban hasonlóak lehetnek a betegen alkalmazott diagnosztikai reagenshez (3006.30 alszám), azzal a különbséggel, hogy ezeket inkább *in vitro* (élő szervezetten kívül), mint *in vivo* (élő szervezetben) alkalmazzák. Az elkészített laboratóriumi reagens közé nem csak diagnosztikai reagen-

sek tartoznak, hanem a kimutatási vagy a diagnosztikai céltól eltérően alkalmazott analitikai reagens is. Az elkészített diagnosztikai és laboratóriumi reagenset orvosi, állatorvosi, tudományos vagy ipari laboratóriumokban, kórházakban, iparban, a földeken vagy néha otthon használják.

Az ide tartozó reagens vagy hordozóra rögzítettek vagy készítmény formájúak és egynél több alkotórészt tartalmaznak. Állhatnak például több egyszerű reagens keverékéből vagy egyetlen, víztől eltérő oldószerben oldott hatóanyagból. Lehetnek még (hordozóként használt) papír, műanyag vagy más anyag formájában, melyet átittattak vagy bevontak egy vagy több diagnosztikai vagy laboratóriumi reagenssel, mint például a lakmus-, pH- vagy póluskereső papír vagy az előre bevont immundiagnosztikai lemez. Az ide tartozó reagenset készlet formájában is kiszerezhetik, amely számos alkotórészből állhat, még akkor is, ha ezek közül egy vagy több kémiaiilag meghatározott, a 28. vagy 29. Árucsoportba tartozó tiszta vegyület, a 32.04 vtsz. alá osztályozható színezék, vagy bármilyen más olyan anyag, amelyet önmagában más vtsz. alá kellene osztályozni. Példák az ilyen készletekre: vércukorszintet, vizeletben ketont meghatározó összeállítás, illetve az enzim alapú ilyen készletek. **Nem tartoznak ide** azonban az olyan készletek, melyek lényeges jellemzőjét a **30.02** vagy a **30.06** vtsz. alá osztályozható (pl. monoklon vagy poliklon antitest alapú) termékek adják.

Az e vtsz. alá tartozó termékekről világosan ki kell derülnön, hogy kizárólag diagnosztikai vagy laboratóriumi reagensként használatosak. Ennek összetételükből, felirataikból, *in vitro* (élő szervezetten kívüli) vagy laboratóriumi használatra utaló kezelési utasításukból, a végrehajtásra kerülő adott diagnosztikai vizsgálat jellegéből vagy fizikai formájukból (pl. hordozóra felvitt állapotú) világosan kell látszania.

Nem tartoznak továbbá e vtsz. alá az alábbi termékek még diagnosztikai vagy laboratóriumi reagensként kiszerveve vagy ilyen célra alkalmazva sem:

(a) A **28.43—28.46 vtsz.-ok** alá tartozó termékek [Lásd a VI. Áruosztályhoz tartozó Megjegyzések (1) bekezdését];

(b) A 28. Árucsoport-hoz tartozó Megjegyzések (1) bekezdésében és a 29. Árucsoport-hoz tartozó Megjegyzések (1) bekezdésében említett termékek;

(c) A **32.04 vtsz.** alá tartozó színezékek, beleértve a 32. Árucsoport-hoz tartozó Megjegyzések (3) bekezdésében említett készítményeket is;

(d) Mikroorganizmusok tenyésztésére elkészített táptalaj (38.21 vtsz.).”

29. A VI. Áruosztály 38. Árucsoport 38.24 vámtarifaszám magyarázata (B) része (34) pontjának első sorában a „vegyi foszforeszkáló” kifejezés **„vegyi lumineszcens”** kifejezésre módosul.

30. A VII. Áruosztály 39. Árucsoport 39.22 vámtarifaszám magyarázata „Nem tartozik ide” kezdetű része után az alábbi új Alszámos magyarázatot kell felvenni:

„* * *

**Alszámos magyarázat
a 3922.90 vtsz. alszámhoz**

A 3922.90 vtsz. alszám alá tartozik többek között a mosogatómedence, amelyet például konyhában vagy mosókonyhában használnak.”

31. A VII. Áruosztály 39. Árucsoport 39.23 vámtarifaszám magyarázata (a) pontjának második mondata az alábbiak szerint módosul:

„Ide tartoznak még:

(i) fül nélküli csészek, amelyek élelmiszerekhez használt szállító- vagy csomagolódoboz jellegűek, akkor is ha másodlagos céllal asztali vagy toalett célra hasznosíthatók;

(ii) műanyag palack előforma, amely hengeres alakú köztes termék, egyik vége zárt, a másik, nyitott végén csavarmenet található a kupak rögzítésére, a menetes vég alatti részt fogják a kívánt alakra és méretre formálni.”

32. A VII. Áruosztály 40. Árucsoport 40.12 vámtarifaszám magyarázatának második bekezdése az alábbiak szerint módosul:

„**Tömör gumiabroncsot** használnak például kerek játékokhoz és gurulós bútorokhoz. A **kisnyomású abroncsokat**, amely tömör gumiabroncs belül zárt légtérrel, targoncákhoz és tolokocsikhoz használják. A **cserélhető gumiabroncs** futófelületet a külön erre a célra elkészített szövétváza illesztik. A „cserélhető gumiabroncs futófelületet” kifejezés az olyan gumiabroncs futófelületet is jelenti, amelyet gumiabroncs kerületére rögzítenek és amely bordázott futófelületű. A gumiabroncsok újra futózására használatosak. A **tömlővédő szalaggal** a belső tömlőt védik a fémkarikákkal vagy a kerékküllőkkel szemben.”

33. A IX. Áruosztály 44. Árucsoport 44.09 vámtarifaszám magyarázatának első bekezdése az alábbi új második mondattal egészül ki:

„E vtsz. esetén a „szélek” kifejezés magában foglalja a végeket is.”

34. A IX. Áruosztály 44. Árucsoport 44.10 vámtarifaszám magyarázatának harmadik és negyedik bekezdése az alábbiak szerint módosul:

„E vtsz. alá tartozik még:

(1) **Beállított rostú lemez**, olyan farostokból álló rétegekből készült, amelyek legalább kétszer olyan hosszúak, mint amilyen szélesek. Ezeket a rostokat olyan (általában vízálló) kötőanyagokkal keverik, mint az izocianátok, fenolgyanták, egymásra helyezve vastag lapot alkotó rétegeket alakítanak ki, amelyekben a rostok a felületi rétegekben általában hosszirányban rendezettek és erre merőlegesen vagy véletlenszerűen rendezettek a belső rétegekben, hogy ezáltal javítsák a termék

rugalmassági tulajdonságait. Ezt a lapot hő és nyomás alatt szilárd, egységes és merev szerkezetű lemezzé alakítják.

(2) **Ostyalemez**, olyan vékony faostyákból készül, amelyeknek a hossza nem éri el a szélességük kétszeresét. Ezeket a faostyákat olyan (általában vízálló) kötőanyagokkal keverik, mint az izocianátok, fenolgyanták, egymásra helyezve vastag lapot alkotó rétegeket alakítanak ki, amelyekben a rostok véletlenszerűen rendezettek. Ezt a lapot hő és nyomás alatt szilárd, egységes és merev szerkezetű lemezzé alakítják, amely igen erős és kiváló vízállósággal rendelkezik.”

35. A IX. Áruosztály 44. Árucsoport 44.10 vámtarifaszám magyarázata „Nem tartozik ide” kezdetű részének (b) pontja az alábbiak szerint módosul:

„(b) furnérozott forgácslemez és hasonló lemez (például beállított rostú lemez és ostyalemez), akár van a belsejében a lemez teljes hosszában lyuk, akár nincs (44.12 vtsz.);”

36. A IX. Áruosztály 44. Árucsoport 44.09 vámtarifaszám magyarázata a „Nem osztályozható ide” kezdetű rész előtti bekezdésben a „köldökcsapos” kifejezés **„fogazott”** kifejezésre módosul.

37. A IX. Áruosztály 44. Árucsoport 44.12 vámtarifaszám magyarázata a „Nem tartozik ide” kezdetű rész előtt az alábbi új bekezdéssel egészül ki:

„E vtsz. alá tartozik a padlóburkolóként használt és néha „parkettlapnak” nevezett rétegelt lemez vagy furnérozott panel. Ezek a paneleken van egy vékony, a felületre rögzített faborítás a parketta utánzására.”

38. A IX. Áruosztály 44. Árucsoport 44.18 vámtarifaszám magyarázata „Nem tartozik ide” kezdetű részének (a) pontja az alábbiak szerint módosul, egyidejűleg az eredeti (a) és (b) pontok jelölése (b) és (c) pontra változik:

„(a) padlóburkolóként használt rétegelt lemez vagy furnérozott panel egy vékony, a felületre rögzített faborítással a parketta utánzására;”

39. A X. Áruosztály 48. Árucsoport 48.02 vámtarifaszám magyarázatának első bekezdése az alábbiak szerint módosul:

„Az e vtsz. alá tartozó, írásra, nyomtatásra vagy más grafikai célra alkalmazott és a lyukkártyához vagy a lyukszalaghoz használt, nem bevont papírt vagy kartont az Árucsoport Megjegyzéseinek (4) pontja írja le. Az annak a meghatározásnak megfelelő papírt és kartont mindig e vtsz. alá kell osztályozni.”

40. A X. Áruosztály 49. Árucsoport 49.01 vámtarifaszám magyarázata (A) részének a 18/1997. (V. 30.) PM rendelettel módosított szövegében a „címjegyzék (távbeszélő névsor)” kifejezés **„címjegyzék [pl. távbeszélő névsor beleértve a szaknévsort („yellow pages”) is]”** kifejezésre módosul.

41. A XIII. Áruosztály 68. Árucsoport 68.10 vámtarifaszám magyarázatának a „Nem tartozik ide” kezdetű része az alábbiak szerint módosul:

„Nem tartozik e vtsz. alá:

(a) a beton törmeléke (25.30 vtsz.);

(b) agglomerált palából készült termék (68.03 vtsz.).”

42. A XIII. Áruosztály 69. Árucsoport Általános rendelkezései „Nem tartozik ide” kezdetű részének (a) pontja az alábbiak szerint módosul:

„(a) kerámia törmelék és téglatörmelék (25.30 vtsz.);”

43. A XV. Áruosztály 72. Árucsoport Általános rendelkezések (IV) (C) részének (2) pontja az alábbi új (g) bekezdéssel egészül ki:

„(g) Rétegelés (laminálás), például fémrétegek felvitele köztes viszkoelasztikus anyagra, amely hang stb. szigetelésére szolgál.”

44. A XV. Áruosztály 74. Árucsoport 74.10 vámtarifaszám magyarázata „Nem tartozik ide” kezdetű bekezdésének (b) pontja az alábbiak szerint módosul, és egyidejűleg az eredeti (b)—(d) pontok jelölése (c)—(e) pontokra változik.:

„(b) Nyomatott réz címkék, amelyek a nyomtatás révén egyedi árucikkékként azonosíthatók (49.11 vtsz.);”

45. A XV. Áruosztály 76. Árucsoport 76.07 vámtarifaszám magyarázata „Nem tartozik ide” kezdetű bekezdésének a 18/1997. (V. 30.) PM rendelettel megállapított (c) pontja az alábbiak szerint módosul, és egyidejűleg az eredeti (c) és (d) pontok jelölése (d) és (e) pontokra változik:

„(c) Nyomatott alumínium fólia, amely a nyomtatás révén egyedi árucikként azonosítható (49.11 vtsz.);”

46. A XV. Áruosztály 83. Árucsoport 83.02 vámtarifaszám magyarázatának (F) része az alábbi új (5) ponttal egészül ki:

„(5) Vasalat (szerelvény) és hasonló áru hajókhoz és csónakokhoz.”

47. A XVI. Áruosztály Általános rendelkezései (VII) része az alábbi új (13) ponttal egészül ki, és egyidejűleg az eredeti (13) pontot számozza át (14) ponttá:

„(13) Műholdas televízió-vevőberendezés, amely vevőegységből, parabola antennából, az antenna parabolatányérjának vezérlő-forgató berendezéséből, tölcsergerjesztőből (hullámvezetőből), polarizátorból, alacsony zajszintű (LNB) átalakítóból és infravörös távirányítóból áll (85.28 vtsz.).”

48. A XVI. Áruosztály 84. Árucsoport 84.15 vámtarifaszám magyarázata az alábbi új Alszámos magyarázattal egészül ki:

„a 8415.10 vtsz. alszámhoz

A 8415.10 alszám alá tartozó gépek egyetlen egységet alkotnak, valamennyi szükséges elemet magukban foglaló kompakt készülékek.

Nem tartozik ide a különálló egységekből álló légkondicionáló berendezés, amelynél a kondenzort az épületen kívül, az elpárologtatót pedig azon belül kívánják elhelyezni és hűtőcsövekkel, valamint elektromos kábelekkel kötik össze azokat. Szintén **nem tartozik ezen alszám alá** a csővezetékes központi légkondicionáló rendszer, amely csöveken vezeti a hűtött levegőt az elpárologtatótól a hűteni kívánt helyiségekbe, valamint a csövek nélküli „osztott” rendszer sem, amely különálló elpárologtató egységeket használ valamennyi légkondicionált helyiségben (pl. minden szobában).”

49. A XVI. Áruosztály 84. Árucsoport 84.71 vámtarifaszám magyarázata (II) rész harmadik bekezdése utáni „Nem tartozik ide” kezdetű részének (a) pontjában a pontosvessző elé az alábbi kifejezést kell felvenni: **„..., a vonalkód leolvasók kivételével”**.

50. A XVI. Áruosztály 84. Árucsoport 84.71 vámtarifaszám magyarázata (II) (A) rész (2) pontjának szövege után az alábbi új bekezdést kell felvenni:

„Ebbe a csoportba tartoznak a vonalkód leolvasók is. Ezek a készülékek általában fényérzékeny félvezető eszközt, pl. lézerdiodát alkalmaznak, és automatikus adatfeldolgozó berendezésekhez vagy más gépekhez (pl. pénztárgéphez) kapcsolt input egységként használatosak. Úgy tervezték, hogy kézben tartva, asztalra helyezve vagy géphez rögzítve működjenek.”

51. A XVI. Áruosztály 84. Árucsoport 84.72 vámtarifaszám magyarázata az alábbi új (6) ponttal egészül ki, egyidejűleg az eredeti (6)—(19) pontok jelölése (7)—(20) pontokra változik:

„(6) **Automatikus bankjegykiadó készülék**, amelynek segítségével az ügyfél pénzt helyez el, vesz ki, vagy utal át, illetve ellenőrzi számlaegyenlegét anélkül, hogy a bank személyzetével közvetlen kapcsolatba kerülne.”

52. A XVI. Áruosztály 84. Árucsoport 84.79 vámtarifaszám magyarázata (III) részének (1) pontjában a „84.15 vagy 84.24 vtsz.” kifejezés **„84.15, 84.24 vagy 85.09 vtsz.”** kifejezésre módosul.

53. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.09 vámtarifaszám magyarázata (A) része (1) pontjának végére az alábbi új bekezdést kell felvenni:

„Ide tartoznak a száraz és nedves módszerrel történő tisztításra szánt porszívók is.”

54. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.09 vámtarifaszám magyarázatának (B) része az alábbi új (8) ponttal egészül ki:

„(8) Légnedvesítő (párásító) és légszárító készülék.”

55. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.17 vámtarifaszám magyarázatának (I) része (A) pontja az alábbi új bekezdéssel egészül ki:

„A celluláris vagy mobil telefont, beleértve a gépkocsi-telefont is a 85.25 vtsz. alá kell osztályozni.”

56. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.17 vámtarifaszám magyarázatának (I) része az alábbi új (D) ponttal egészül ki:

„(D) **Kaputelefon rendszer**, amely általában telefonkagylóból és billentyűzetből, vagy hangszóróból, mikrofonból és billentyűkből áll. Az ilyen rendszert általában többlakásos lakóépületek bejáratánál szerelik fel. A berendezés segítségével a látogatók a megfelelő gomb megnyomásával jelezhetnek az egyes lakóknak, és beszélhetnek velük.”

57. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.18 vámtarifaszám magyarázata (C) részének második bekezdése az alábbiak szerint módosul:

„E vtsz. alá tartoznak a fejhallgatók, fülhallgatók és a kombinált mikrofon/hangszóró egységek a távbeszélő vagy távírókészülékekhez; a „fejbeszélők”, amelyek speciális gégemikrofonból és tartósan rögzített fülhallgatóból állnak (főleg a repülésnél használják); vezetékes telefonhoz telefonkagyló, amely kombinált mikrofon/hangszóró egység, és amelyet általában a telefonközpont kezelők használnak; fejhallgatók és fülhallgatók, amelyeket rádió és TV vevőkészülékekhez vagy hangvisszaadó készülékekhez csatlakoztatva használnak.”

58. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.20 vámtarifaszám magyarázata (B) részének első bekezdése az alábbiak szerint módosul:

„Ezek a készülékek hangrögzítő és lejátszó szerkezettel rendelkeznek. A hangrögzítés leggyakrabban mágneses anyag vagy integrált áramkörök, például mikroprocesszorok segítségével történik.”

59. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.20 vámtarifaszám magyarázata (B) része második bekezdésének (4) pontja az alábbiak szerint módosul:

„(4) **Hanggal vezérelt mikroprocesszoros „határ-időnapló”**, amelyet alapvetően akusztikai egységgel, kijelző képernyővel, éves időjelzővel és a hangrögzítés céljából mikroprocesszorral láttak el. Az adatrögzítést közvetlenül a felhasználó végzi azon a nyelven, amelyre a berendezést programozták és a hang tárolása mikroprocesszorral történik. Az információk kiválasztása a beállított nyelven kiadott hangos parancs segítségével lehetséges. Ezenkívül a gép a felhasználó saját hangján automatikusan figyelmet például egy beállított találkozóra a kiválasztott napon és időpontban.”

60. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.24 vámtarifaszám magyarázata a „Nem tartozik ide” kezdetű bekezdés előtt az alábbi új Alszámos magyarázattal egészül ki:

„Alszámos Magyarázat
a 8524.39 vtsz. alszámhoz

Többek között ez alá az alszám alá tartozik a lézeres leolvasó rendszerhez használt, felvételt tartalmazó lemez, utasítások, adatok, hang vagy kép visszaadására, amely géppel rögzített bináris formában olvasható és a felhasz-

nál által automatikus adatfeldolgozó géppel módosítható vagy interaktív.

a 8524.99 vtsz. alszámhoz

Többek között ez alá az alszám alá tartozik a felvételt tartalmazó adathordozó (kivéve a lézeres leolvasó rendszerhez használt lemezt, a mágnesszalagot és a mágnescsíkos kártyát), utasítások, adatok, hang vagy kép visszaadására, amely géppel rögzített bináris formában olvasható és a felhasználó által automatikus adatfeldolgozó géppel módosítható vagy interaktív.”

61. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.25 vámtarifaszám magyarázata (A) része (3) pontja az alábbiak szerint módosul:

„(3) Hordozható rádiótelefonok, adó-vevő (walkie-talkie) típusok, amelyek rendszerint elemmel működnek, valamint a celluláris telefon (vagy „mobil telefon”), beleértve a gépjárműben történő használatra szánt mobil telefont is.”

62. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.27 vámtarifaszám magyarázata (A) része második bekezdésének (3) pontja az alábbiak szerint módosul:

„(3) Hordozható vevőkészülékek, amelyek rendszerint elemmel működnek, például hordozható vevőberendezések hívásra, riasztásra vagy jelzésre;”

63. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.25 vámtarifaszám magyarázata (B) részének utolsó bekezdése az alábbi mondattal egészül ki:

„Nem osztályozható e vtsz. alá sem a műholdas televízió-vevőberendezés, sem a műholdas televízió-vevőrendszer (85.28 vtsz.).”

64. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.28 vámtarifaszám magyarázata az alábbi új (4) ponttal egészül ki, egyidejűleg az eredeti (4)—(7) pontokat számozása (5)—(8) pontokra változik:

„(4) Vevőkészülék műholdas televíziós adás vételére. Az ilyen készülék, amelyben nincs képi megjelenítő egység (katódsugárcső, folyadékkristályos képernyő stb.), abban hasonlít a videotunerhez, hogy modulált jel vételére szolgál, amelynek frekvenciáját átalakítóval csökkentették, valamint egy jel (csatorna) kiválasztására és annak olyan jellel alakítására, amely videomonitoron megjeleníthető. Tartalmazhat szabványos televíziós jelnek televíziós vevőkészülék antenna kimenetére történő kiadására alkalmas modulátort is. Lehet még a készülékben távirányító jelnek vételére szolgáló egység, a csatornaváltáshoz és az antenna, valamint a polarizátor forgatásához.”

65. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.36 vámtarifaszám magyarázata (I) része (A) pontjában a második bekezdés után az alábbi új harmadik bekezdést kell felvenni:

„Más példák az ide osztályozható termékekre: az AC (váltóáramú) kapcsoló, amely optikailag csatolt bemeneti és kimeneti áramkörökből áll (szigetelt tirisztoros AC kapcsoló); az elektronikus kapcsoló, beleértve a hőhatás

ellen védett kapcsolót, amely tranzisztorból és logikai csipből áll (csip a csipen technológia), 1000 V-ot meg nem haladó feszültségre és az elektronikus pillanatkapcsoló a 11 A-t meg nem haladó áramerősségre (billenőkapcsoló).”

66. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.43 vámtarifaszám magyarázata (16) pontja után az alábbi új (17) pontot kell felvenni:

„(17) Készülék, amely fémréteget magnetron segítségével fizikai gőzleválasztással alakít ki. Többek között integrált áramkörök gyártására használják.”

67. A XVI. Áruosztály 85. Árucsoport 85.44 vámtarifaszám magyarázata (3) pontja az alábbiak szerint módosul:

„(3) **Távközlési huzalok és kábelek** (beleértve a tenger alatti kábeleket, valamint az adatátviteli huzalokat és kábeleket is) általában teljes egészében betokozott érpárból, érnégyesből vagy kábelmagból állnak. Az érpárt, illetve az érnégyest két, illetve négy összecsavart szigetelt huzal alkotja (mindegyik huzal egyetlen rézvezetéből készül, amelyet legfeljebb 0,5 mm vastagságú színes műanyaggal szigeteltek). A kábelmag egy érpárból vagy érnégyesből, vagy több összesodort érpárból vagy érnégyesből áll.”

68. A XVII. Áruosztály 87. Árucsoport 87.03 vámtarifaszám magyarázata az alábbi új (6) ponttal egészül ki:

„(6) Négykerékű motoros jármű csőből készült alvázzal, gépkocsi jellegű (azaz Ackerman-elven működő) kormányrendszerrel.”

69. A XVII. Áruosztály 87. Árucsoport 87.09 vámtarifaszám magyarázatának „Az üzemi targoncák...” kezdetű bekezdéséből törölni kell a „(néha azok felemelésre is alkalmasak)” zárójeles kifejezést.

70. A XVII. Áruosztály 87. Árucsoport 87.11 vámtarifaszám magyarázatának utolsó bekezdése az alábbiak szerint módosul:

„Nem tartozik ide:

(a) Négykerékű motoros jármű személyek szállítására, csőből készült alvázzal, gépkocsi jellegű (azaz Ackerman-elven működő) kormányrendszerrel (87.03 vtsz.),

(b) a kerékpárokhoz vagy motorkerékpárokhoz szánt utánfutók (87.16 vtsz.).”

A pénzügyminiszter 18/1999. (VIII. 18.) PM rendelete

az illeték megállapításának mellőzéséről

Az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény 82. §-ának (6) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján az ár- és belvív, valamint a tartós esőzés okozta

földcsuszamlás következtében megsemmisült vagy helyrehozhatatlanul megrongálódott lakástulajdon (lakóház, lakás) helyett másik lakástulajdon (erre vonatkozó vagyoni értékű jog) vásárlását terhelő illeték megállapításának (kiszabásának) mellőzéséről a következőket rendelem el:

1. §

(1) Az illeték hivatal a magánszemély vagyonszerző kérelmére mellőzi a visszterhes vagyónátruházási illeték megállapítását (kiszabását), ha a magánszemély vagyonszerző és a vagyonszerzés körülményei az alábbi feltételeknek együttesen megfelelnek:

a) a magánszemély tulajdonában (résztulajdonában), hasznélvezetében vagy használatában álló — életvitelszerűen lakásként használt — lakása ár- és/vagy belvív, illetve tartós esőzés okozta földcsuszamlás következtében 1998. vagy 1999. évben megsemmisült, vagy helyrehozhatatlanul megrongálódott (a továbbiakban együtt: megsemmisült) és a magánszemélynek nincs másik lakástulajdona (másik lakástulajdonban 50%-ot elérő tulajdoni hányada), illetve másik lakástulajdonon fennálló hasznélvezet, használat joga;

b) a megsemmisült lakástulajdon pótlására négy millió forintot meg nem haladó forgalmi értékű lakástulajdont (ilyen lakástulajdonban tulajdoni hányadot) vásárol vagy ilyen lakástulajdonon visszterhesen hasznélvezet, használat jogát szerzi, és ezt a vagyonszerzést legkésőbb 2000. március 31-ig illetékkiszabásra — a vagyonszerzésről szóló okirat földhivatalhoz történő benyújtásával — bejelenti.

(2) Az (1) bekezdés b) pontjában említett tulajdoni hányad szerzésekor akkor kell az illeték megállapítását mellőzni, ha annak aránya nem haladja meg a megsemmisült lakástulajdonra vonatkozó tulajdoni hányadot.

2. §

A vagyonszerző a megsemmisült lakás tulajdoni viszonyait hiteles tulajdoni lap másolatával, az 1. § (1) bekezdése a) pontjában foglaltakat pedig erről szóló nyilatkozatával igazolja a visszterhes vagyónátruházási illeték megállapítására (kiszabására) illetékes illeték hivatalnál. Az illeték hivatal a nyilatkozatban foglaltakat ellenőrzi.

3. §

Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba azzal, hogy rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

Járai Zsigmond s. k.,
pénzügyminiszter

Helyesbítés: A Magyar Közlöny 1999. évi 7. számában közzétett, a Tudomány- és Technológiapolitikai Kollégium és a Tudományos Előkészítő Bizottság létrehozásáról szóló 1012/1999. (II. 1.) Korm. határozat

- 4. b) pontjának tizenegyedik francia bekezdése helyesen:
„— az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság **Hivatalának elnöke,**”
- 8. pontjának utolsó három sora helyesen:
„és az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság **Hivatalának elnöke** bevonásával”

(Kézirathiba)

Ne feledje!

Rendszerünk megvásárlásával és használatával
a hivatalos jogszabályszovegek kezelését tanulja meg.

CD-JOGÁSZ[®] **a magyar jogszabályok hivatalos hatályos szövege**

A CD-JOGÁSZ szolgáltatásként valósul meg. A CD-lemezek rendszeres küldésén kívül ügyfelünk részletes kézikönyvet és „forródrót” szolgáltatást kap. Az újabb programváltozatok legalább egy évig ingyenesek.

A CD-JOGÁSZ előfizetője automatikusan lehetőséget kap arra, hogy a Magyar Hivatalos Közlönykiadó online szolgáltatásait kedvezményesen vegye igénybe.

Éves előfizetési díjak

Egyszeri belépési díj	12 000 Ft + áfa
Önálló változat	36 000 Ft + áfa
5 munkahelyes hálózati változat	48 000 Ft + áfa
10 munkahelyes hálózati változat	60 000 Ft + áfa
25 munkahelyes hálózati változat	72 000 Ft + áfa
50 munkahelyes hálózati változat	84 000 Ft + áfa
100 munkahelyes hálózati változat	96 000 Ft + áfa

A hálózati besorolás az egyidejűleg kiszolgálható felhasználók száma alapján készült.

Az alapszolgáltatás mellett vállaljuk a program installációját, betanítását, illetve a hálózati használatl kapcsolatos szaktanácsadást egységesen 4000 Ft + áfa díjért, ügyfelünk telephelyén.

A megrendeléseket a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címére (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6., tel.: 06-80-200-723, 266-5095; fax: 266-8906) kérjük eljuttatni.

M E G R E N D E L Ő L A P

Megrendeljük a **CD-JOGÁSZ[®]**változatát.....példányban,
1999. hónaptól.

A megrendelő (cég) neve:
címe:

Az ügyintéző neve, telefonszáma:

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma:

Küldési cím és név:

A megrendelés ellenértékét a számla kézhezvételétől számított 8 napon belül, a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámra átutaljuk.

Kelt:

.....
cégszerű aláírás

Tisztelt Előfizetők!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy a kiadónk terjesztésében levő lapok rászóló előfizetésüket folyamatosan tekintjük. Csak akkor kell változást bejelenteniük az 1999. évre vonatkozó előfizetésre, ha a példányszámot, esetleg a címlistát módosítják, vagy újlapraszeretnének előfizetni (pontos szállítási, név- és utcacím-megjelöléssel).

Azesetleges módosítás szíveskedjenek levélben vagy faxon megküldeni.

Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a lapszállításról kizárólag az előfizetési díj beérkezését követően intézkedünk. Fontos, hogy az előfizetési díjakat a megadott 10300002-20377199-70213285 sz. számlára utalják, illetve a kiadó által kiküldött készpénz-átutalási megbízáson fizessék be.

Készpénzes befizetés kizárólag a Közlönyboltban (1085 Budapest, Somogyi B. u. 6.) lehetséges. (Levélcím: Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 1085 Budapest, Somogyi B. u. 6. Fax: 318-6668.)

Az 1999. évi lapárak

Magyar Közlöny	38 304 Ft/év	Nemzeti Kulturális Alaprogram Hírlevele	2 016 Ft/év
Az Alkotmánybíróság Határozatai	8 064 Ft/év	Önkormányzatok Közlönye	2 688 Ft/év
Belügyi Közlöny	10 080 Ft/év	Pénzügyi Közlöny	12 432 Ft/év
Cégek Közlöny	40 656 Ft/év	Pénzügyi Szemle	9 072 Ft/év
Egészségügyi Közlöny	9 744 Ft/év	Sport Értesítő	2 016 Ft/év
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő	7 056 Ft/év	Statisztikai Közlöny	5 712 Ft/év
Határozatok Tára	9 744 Ft/év	Turisztikai Értesítő	5 040 Ft/év
Hivatalos Értesítő	6 384 Ft/év	Ügyészségi Közlöny	2 688 Ft/év
Igazságügyi Közlöny	6 384 Ft/év	Vízügyi Értesítő	5 376 Ft/év
Ipari és Kereskedelmi Közlöny	10 416 Ft/év	Bányászati Közlöny	2 016 Ft/év
Környezetvédelmi Értesítő	6 048 Ft/év	Légügyi Közlemények	672 Ft/év
Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Értesítő	9 408 Ft/év	Élet és Tudomány	4 368 Ft/év
Kulturális Közlöny (a Művelődési Közlöny jogutódja)	7 728 Ft/év	Ludové Noviny	896 Ft/év
Külgazdasági Értesítő	8 736 Ft/év	Neue Zeitung	1 848 Ft/év
Magyar Közigazgatás	3 696 Ft/év	Természet Világa	2 352 Ft/év
Szociális és Munkügyi Közlöny	7 056 Ft/év	Valóság	2 688 Ft/év
Oktatási Közlöny (a Művelődési Közlöny jogutódja)	9 408 Ft/év		

Az árak a 12%-os áfát is tartalmazzák.

CD-JOGÁSZ számítógépes jogszabálygyűjtemény, a Magyar Hivatalos Közlönykiadó hivatalos kiadványa

1999. évi éves hatályosítási díjak

Önálló változat	36 000 Ft + 12% áfa	25 munkahelyes hálózati változat	72 000 Ft + 12% áfa
5 munkahelyes hálózati változat	48 000 Ft + 12% áfa	50 munkahelyes hálózati változat	84 000 Ft + 12% áfa
10 munkahelyes hálózati változat	60 000 Ft + 12% áfa	100 munkahelyes hálózati változat	96 000 Ft + 12% áfa

Egyszeri belépési díj: 12 000 Ft + áfa.

Az előfizetők a kiadó online szolgáltatásait kedvezményesen vehetik igénybe.

A **Házi Jogtanácsadó** című lapot kiadja a Házi Jogtanácsadó Könyv- és Lapkiadó Kft. (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.). Éves előfizetési díja 2016 Ft áfával. Előfizetésben megrendelhető: a szerkesztőségben (1101 Budapest, Salgótarjáni út 20.), a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címén, a hírlapkézbesítőknél, vidéken a postahivatalokban, Budapesten a Magyar Posta Rt. HI kerületi ügyfélszolgálati irodáiban, valamint a Hírlapelőfizetési Irodában (1089 Budapest, Orczy tér 1., tel.: 303-3441). A kiadó az előfizetési díj év közbeni emelésének jogát fenntartja.

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a szerkesztőbizottság közreműködésével.

A szerkesztőbizottság elnöke: dr. Bártfai Béla, társelnöke: Nyéki József. A szerkesztésért felelős: dr. Müller György. Budapest V., Kossuth tér 1–3.

Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Korda Judit vezérigazgató.

Szerkesztőségi iroda: Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon/Fax: 266-5096.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FÁMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: Tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 246 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönyboltjában.

Éves előfizetési díj: 38 304 Ft. Egy példány ára: 90 Ft 16 oldal terjedelmig, utána + 8 oldalanként + 45 Ft.

A kiadó az előfizetési díj év közbeni emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407